

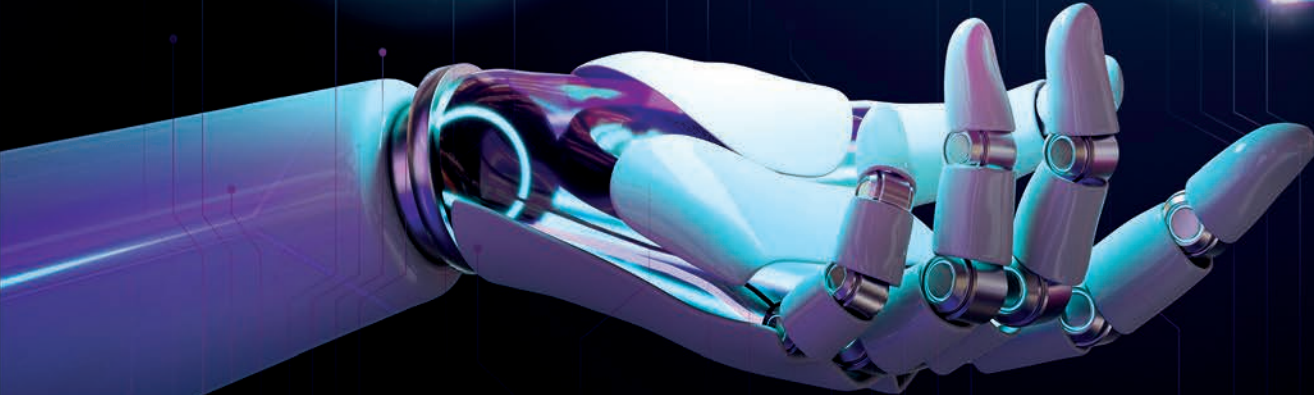

media

BİLGİ, İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE ENERJİ DERGİSİ • TEMMUZ 2022 • SAYI 151

TARIM
TEKSTİL
TURİZM
TEKNOLOJİ

URFA
4.0'da
buluştu

Trend Micro Bölge Başkanı
Yakup BÖREKÇİOĞLU:
Önümüzdeki dönemde şimdiye
kadar benzeri görülmemiş sayıda
siber tehdit kuruluşları bekliyor

- **Özlem Kahramaner: Bütün toplantılar ArkSigner ile dijitale taşınıyor**
- **Kamu bilişim hizmetleri alımlarında yetkilendirme dönemi**

Dijital güvenliğiniz için Türk Telekom yanınızda

Çevrim içi gezinme, bankacılık ve alışveriş işlemlerinizi McAfee Total Protection ile güvenle yapabilirsiniz.

3 cihaz için
virüs koruması
tek pakette

7,89
TL/AY

Türk Telekom evde internet abonelerine

Damga vergisi alınır. Kampanya aylık ücreti ilk Türk Telekom İnternet faturanıza yansıtılacak, ürünü iptal ettirmedığınız süre boyunca her ay Türk Telekom İnternet faturanıza yansıtılmaya devam edecektir. İhlal halinde, içinde bulunulan ayın ilk gününden ürünün iptal edildiği güne kadar olan dönem baz alınarak cayma bedeli faturalandırılır. İşletmeci her zaman kampanya koşullarında değişiklik yapma hakkına sahiptir. Ayrıntılar: www.turktelekom.com.tr

Türk Telekom

Türk Telekom

3
CİHAZ

Türk Telekom Güvenlik
Total Protection

Türk Telekom Güvenlik Total Protection

PC, Mac, akıllı telefon ve tabletleriniz için üst düzey virüs,
kimlik ve gizlilik koruması-hepsi bir arada abonelik

McAfee
POWERED

McAfee
POWERED

Türk Telekom
Güvenlik

McAfee
POWERED

Türk Telekom
Değerli Hissettirir

12

AYIN KONUSU

ICT media
SEKTÖRÜN İLETİŞİM MERKEZİTARIM, TEKSTİL,
TURİZM VE TEKNOLOJİ
URFA 4.0'DA BULUŞTURDUANADOLU'NUN KALKINMASI İÇİN
4T MODELİ

6

YÜZ YÜZE

Trend Micro Bölge Başkanı
Yakup BÖREKCİOĞLU:*Önümüzdeki dönemde
şimdiye kadar benzeri
görülmemiş sayıda
siber tehdit kuruluşları
bekliyor*

43

ICT SEKTÖREL

*Türk Telekom'dan
e-cüzdan uygulaması:
Pokus*

36

TEKNOKENTLER

Feridun PORTAKAL

*Urfa'da dört
dörtlük bir etkinlik
gerçekleştirdik*

55

ICT SEKTÖREL

*5G, 15 yılda 1 trilyon
TL'yi aşkın gelir artışı
sağlayacak*

40

YAZILIM

Şerif BEYKOZ

*Kripto dünyasında
fırtınalar esiyor*

56

VERİ TEKNOLOJİLER

Tufan YÜRUÇ

*Metaverse
dünyasında neler
oluyor?*

ICT GRUP

BASIN YAYIN SANAYİ TİCARET A.Ş.

Adına
İmtiyaz Sahibi ve
Genel Yayın Yönetmeni
Murat PEHLİVAN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Adnan PEHLİVAN

Akademik Editörler
Prof. Dr. Ertuğrul KARAÇUHA
Prof. Dr. Çetin ELMAS

Haber Merkezi
Selenaygül ŞENOL
Ayşe Nur TEKE
ict@ictyayin.com.tr

ICT B2B Koordinatörü
Feridun PORTAKAL

Görsel Sanat Yönetmeni
M. Sait KIRAN

Tasarım
ICT Tasarım Grubu

Redaksiyon
Ayşe BAŞŞİŞÖĞÜ

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Deniz Ülke ARİBOĞAN

Prof. Dr. M. Sezai TÜRK

Prof. Dr. Hüseyin ALTAŞ

Prof. Dr. İnan GÜLER

Prof. Dr. Mustafa ALKAN

Prof. Dr. Ertuğrul KARAÇUHA

Prof. Dr. Mehmet ÖZDAMAR

Prof. Dr. Gökhan ÖZER

Prof. Dr. Tuncay YİĞİT

Doç. Dr. Tayfun ACARER

Dr. Paul DOANY

Dr. Tacettin KÖPRÜLÜ

Dr. Cebirai TAŞKIN

Dr. Ahmet Güven PADO

Ahmet Hamdi ATALAY

Mehmet Candan TOROS

Hakan BAKIR

Yücel BAĞRIACIK

Suat BAYSAN

Mehmet ÖZEN

Halil YALÇIN

İsmail ERGÜNEŞ

Hukuk Danışmanı

Av. Murat Esat KILIÇ

Temsilciler

Bursa
Murat AGA
ABD
Cemal PEHLİVAN
İngiltere
Atilla MADAKBAŞ

Afrika
Yusuf MUHAMMED
Frankfurt
Hüseyin YILDIRIM
Lübnan
Robert KHARSA

Yönetim Yeri

Bişkek Cad. (8. Cad.) 83/4
Emek-Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312 212 50 00
Faks: +90 312 212 20 25
www.ictmedia.com.tr
e-Mail: ict@ictyayin.com.tr

Baskı

ÖZGÜN Matbaacılık
San. ve Tic. A.Ş.
Eskişehir Karayolu 52. Km.
Temelli/Sincan/ ANKARA
Tel: 0312 6451910
Fax: 0312 645 1919

Yazarlar, konularıyla ilgili dokümanların (Slayt, dia, resim, fotoğraf, grafik, şekil vb.) CD kayıtlı hallerini veya orijinallerini baskı kalitesine uygun olarak mutlaka yazılarına eklemelidir. Dergide yer alan yazılar için telif hakkı ödenir. Görüş ve yorumlar yazarların kendilerine aittir. ICT Media Yayın Kurulu, yayın tekniğine uygun olmayan yazılar üzerinde değişiklikler yapabilir. Yazılar ve görseller kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

Writers should attach original or CD recorded format of related documents (Slides, reversal films, pictures, photos, graphics, diagrams etc.) to their essays in accordance with print quality. Copyright fees are paid for essays. Writers are incumbent on their ideas and comments. ICT Media Editorial Board can make changes on essays to make suitable for publishing style. Essays and images cannot be used without giving references.

ICT HABER
iOS&Android
mobil uygulama

in f
ictyayinrubu

64

ICT VERGİ
Bülent TAŞ
Nazmi KARYAĞDI

Yılın ortasında
yeni bir bütçe

92

İNSAN KAYNAKLARI
Muhammed
DEMİRALP

Çalışma
hayatında
stres yönetimi

95

ICT ENERJİ

Karadeniz gazı,
2023'ün ilk çeyreğinde
milli iletim sisteminde!

102

EDİTÖRDEN
NOTLAR
Adnan PEHLİVAN

Yazın harmana
s.ç.n öküzin, kışın
hatılda ağzına gelir

Murat PEHLİVAN

muratpehlivan@ictyayin.com.tr

TÜRKİYE'NİN TEKNOLOJİ İLE İMTİHANI...

Bazen tarih sizi çağırır. Siz istesenez de istemesenez de sizi çağırır. Neden diye sormanıza gerek yok. Çünkü geçmişiniz takip eder sizi. Tarih boyunca birçok coğrafyada devlet kurmuş, müspet ilimlere katkı vermiş ve tarihe mal olmuş alimler yetiştirmişsinizdir. O nedenle tarih sizi çağırır. Türk milleti olarak tarihte hep iddianız olmuşsa, gelecek için de iddianız olması kaçınılmazdır. Bu bazılarına göre hamasi tarihle övünme, kimilerine göre gerçekliktir. Ama esas olan iddianızın devam etmesi ve ortaya koyduklarınızdır.

Cumhuriyet döneminde başardığımız ama devamını getiremediğimiz bir travmamız var **DEVİRİM...** 1961 yılındaki otomotiv endüstrisi kongresinin açılışını yapan dönemin Cumhurbaşkanı **Cemal Gürsel**'in o dönem söylediklerini hiç dokunmadan paylaşıyoruz. Çünkü o dönemki görüşlerin hala geçerliliğini koruduğunu düşünüyoruz: "... Tarımı da yenileyeceğiz, ama sadece ot satarak bir şey elde etmek mümkün değil! Bir gemi dolusu pamuk karşılığında zar zor 7-8 otobüs alabiliriz. Bir gemi dolusu pamuğu kaldırmak için ne kadar çaba harcamanız gerektiğini bilmektesiniz. Bu nedenle sanayi gereklidir. Dengeli bir tempo ile sanayileşmeliyiz. Bu kesin bir gerekliliktir. 'Sektörümüz yok mu?' Evet var, ama öyle dağınmaklar ki hepsi bir yönde çalışacak şekilde düzenlenmeli. Otomotiv endüstrisi söz konusu olduğunda, modern bir ülke kendi ulaşım araçlarını üretmelidir. Günümüz dünyasında ulaşım araçları ekonomide önemli bir yer tutmaktadır. Kendi ulaşım araçlarımızı üretmeliyiz, kendi araçlarımızla taşınmalıyız. İlk olarak, bazı parçaları yapmak zorundayız; sonra, iyileştirme ile bunların %70-80'ini oluşturmalyız. Bazı insanlar Türkiye'de otomobil üretmenin imkânsız olduğunu söylüyor. Bu düşünce kara zihinlerin ürünüdür. Türkiye'nin de bizi bu şekilde teşvik eden birçok sanayi kolu var..." Bu satırları okuduğunuzda günümüz şartlarında da geçerli olduğunu farkediyoruz. Dile getirilen görüşlerin söylemler dahil neredeyse mental olarak birçok noktada günümüzle örtüştüğünü görebiliyoruz.

Malumunuz beşinci nesil haberleşme sistemi olarak adlandırılan 5G sistemi gündeme geldiğinden bu yana ülkemiz ve tüm dünyada tartışmaların odağında. Yeni nesil haberleşme sistemi ha bugün, ha yarın kuruldu kurulacak! 2007 yılında iptal edilip ardından 2008'de yapılan 3G ihalesi o dönem operatörlerimizin altyapıyı daha iyi hale getirmeleri için yapılmasına rağmen, ekonomik değer, pazar verileri gibi birçok parametre hesaplanarak gerçekleştirilmişti. Bugün gündem de olan 5G'nin bir önceki nesil olan 4G'den farkı nedir diye sorduğumuzda uzmanlar genel anlamda şunları söylüyor: LTE tabanlı, daha çok mobilde, son kullanıcıda veri hızını arttıracak ve düşük gecikme sağlayacak. Bu konuda Türk Telekom'un da geliştirip patentini aldığı çalışması bulunuyor. Sanıyorum önceliklenmesi gereken kısmı makine tipi haberleşme M2M. Bu konuda da Ulak Haberleşme gibi firmalarımızın, Türk Telekom gibi operatörlerimizin dikey alanda çalışmaları olduğunu biliyoruz... Operatörlerimizin özellikle 5G ihalesi konusunda ki net tavırları ise dikkat çekici.

Ülkemizde sürekli birileri 5G frekans ihalesinin biran evvel yapılması için kamuoyu oluşturma çabası içinde. Buna buna dikkat etmemiz

gerekıyor. Türkcell Genel Müdürü Murat Erkan 5G ile ilgili açıklamasında yerinde bir yaklaşımla Devrim arabası örneğini vermiş. Devrim arabası gibi yapabileceğimize, üretebileceğimize inanıyoruz. Bu alanda kalifiye insan kaynağımız da var. Ama en önemlisi güçlü bir siyasi irade söz konusu. Bunların var olması tamam ama esas olanın sürdürülebilirliğin olmazsa olmaz olduğunu bilmemiz gerekiyor. Ülkeler arasındaki mücadeleler artık konvansiyonel ortamlardan çok bilgiye sahip olma ve bunu etkin şekilde kullanmaya döndü. Ürettiğiniz teknolojileri sattığınız ülkelere istediğiniz verileri derleyebiliyorsunuz. Bu verileri kullanmak isteyen ülkeler istediği şekilde kullanıyor. Gelecek iddiamızın devam etmesi ve güvenlik kaygılarımızı ortadan kaldırmak için sabırlı olup bu teknolojileri kendimiz üretilip, göbeğimizi kendimizin kesmesi şart. Öncelikle biz ne kadarını üretebiliyoruz... Ülkemizi üretemediğimiz teknolojilerin çöplüğüne çevirmemeliyiz. Bu teknolojileri üretecek geliştirecek insan kaynağımız bulunuyor.

Önemli parametrelerden birisi de kamunun konunun farkında olması. Haberleşme teknolojilerinin geliştirilmesi için yıllar önce Ulak Haberleşme şirketi kuruldu ve faaliyetlerini yürütüyor. Gösterilen bu gayretlere ilgili tüm birimlerin sahip çıkması son derece önemli. Sahip çıkma sadece sözle değil aynı zamanda geliştirilen ürünlerin sahada testlerinin yapılması, operatör başta olmak üzere şirketlerinin bu ürünleri kullanmasıyla olacaktır. Şu meşhur sözü de buraya not edelim; Muhabere nefes gibidir kıymeti kesildiği zaman anlaşılır...

13-14 Haziran'da Hazine ve Maliye Bakanlığı himayelerinde ilgili Bakanlığın Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü ve Genel Müdürü Sayın **Dr. Cebrail Taşkın** koordinasyonunun da yerelde ise Şanlıurfa Valiliği ve Sayın Vali **Salih Ayhan**'ın bizzat takip ettiği özel bir çalışmayı Şanlıurfa için icra ettik: **URFA 4.0**. Türkiye'nin dört bir yanından Şanlıurfa'ya gelerek değerli fikirlerini paylaşan çalıştay başkan ve üyelerine; çalıştaya destek olan, emek veren tüm paydaşlarımıza sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz. İki gün süren çalıştaya destek ve katkılarını esirgemeyen Harran Üniversitesi Rektörü **Prof. Dr. Mehmet Sabri Çelik**, Büyükşehir Belediye Başkanı **Zeynel Abidin Beyazgül**, Karacadağ kalkınma Ajansı yöneticileri ve Mezopotamya Living Lab yöneticilerine de ayrıca teşekkür ediyoruz.

Bu sayıda; ICT MEDIA olarak organizasyonunu üstlendiğimiz ve tarım, turizm, tekstil teknolojileriyle buluşturduğumuz **Tarihin Sıfır Noktasından Geleceğe URFA 4.0 Zirvesi**'ni ayın konusuna taşıdık. Zirve ve çalıştayda ortaya konulan çözüm önerilerinin sadece Şanlıurfa'ya değil Türkiye'nin diğer illerine de ilham vereceği ve rol model olacağını düşünüyoruz. Yeni sayımızda ayrıca Trend Micro Bölge Başkanı **Yakup Börekcioğlu** ile yapmış olduğumuz röportaj da yer alıyor. Börekcioğlu, önümüzdeki dönemde şimdiye kadar benzeri görülmemiş sayıda siber tehdidin kurum ve kuruluşları beklediğini söyledi. Yazarlarımızın değerli yorumları ve sektörün gündemini tutan haberlerimizin yer aldığı Temmuz sayımızı ilgiyle okuyacağınızı umuyoruz.

Red Bulut Pazaryeri Platformu'yla işler değişir

Red Bulut Pazaryeri Platformu ile süreç yönetimi, veri güvenliği, satış ve sonrası operasyonları için bulut tabanlı yazılım ihtiyaçlarınızı tek noktadan satın alabilirsiniz.

Red Bulut
Platformu

Birlikte mümkün
vodafone
business

*"Önümüzdeki dönemde şimdiye kadar
benzeri görülmemiş sayıda siber tehdit
kuruluşları bekliyor"*

Yakup BÖREKCİOĞLU

T R E N D M I C R O B Ö L G E B A Ş K A N I

Dijitalleşmeyle birlikte siber güvenlik, şirketler için en öncelikli konu haline geldi. Çünkü siber saldırıya uğrayan ve verileri siber korsanlar tarafından ele geçirilen bir şirket sadece para kaybetmekle kalmıyor aynı zamanda büyük bir itibar kaybına da uğruyor. **Trend Micro Bölge Başkanı Yakup Börekcioğlu**, son yıllarda büyük hızla artan siber saldırılar pandemi süreciyle birlikte daha da yoğunlaştığını söyledi. Börekcioğlu "Yaptığımız araştırmalar önümüzdeki dönemde şimdiye kadar benzeri görülmemiş sayıda siber tehdidin kuruluşları beklediğini gösteriyor" dedi. Amaçlarını "yerli ve milli siber güvenlik ortamına bir Japon firması olarak destek olmak" olarak açıklayan Börekcioğlu, **ICT MEDIA**'nın sorularını cevapladı.

ICT MEDIA: Trend Micro olarak Siber güvenlik alanında öne çıkan uluslararası bir şirketsiniz. Sektörün hem potansiyeli hem de geleceği konusunda neler söylersiniz? Trend Micro'nun gelecek vizyonunda neler var?

Yakup BÖREKCİOĞLU: Trend Micro olarak uluslararası faaliyet gösteren, 33 yılı aşkın süredir sadece siber güvenlik çözümleri sunan, ABD veya İsrail kökenli olmayan tek güvenlik firmasıyız. Japon kökenli bir firma olarak bu başarımızdan gurur duyuyoruz. Her yıl yeni teknolojiler, yeni trendler ortaya çıksa dahi geçerliliğini yitirmeyen tek unsur verinin güvenliği. Teknolojik gelişmeler ne

yönde ilerlerse ilerlesin veri en kıymetli değerdir. Biz de bu en değerli varlığı korumak için teknolojilerde verinin yerini dikkate alıyor ve ek çözümler geliştirerek ürün yelpazemizi geliştiriyoruz. Sektörde 50'nin üzerinde ürüne sahip en yetkin firmayız.

Son döneme baktığımızda özellikle pandemi süreciyle birlikte dijital dönüşüm büyük bir ivme kazandı. Bu süreçte artan siber saldırılar, uzaktan ve hibrit çalışma modelleri, tamamen dijital ortama taşınan iş süreçleri siber güvenlik çözümlerine olan yatırımları artırdı. Bulut ortamına geçiş, yapay zekâ, nesnelerin interneti, 5G ve diğer yenilikçi teknolojilerin de

etkisiyle siber güvenlik önümüzdeki dönemde de önem kazanmaya devam edecek. Yaptığımız araştırmalar önümüzdeki dönemde şimdiye kadar benzeri görülmemiş sayıda siber tehdidin kuruluşları beklediğini gösteriyor.

Giderek hızlanan dijital dönüşüm, karmaşıklaştıran BT süreçleri farklı güvenlik araçlarının birleştirilmesini ve bir güvenlik sağlayıcısıyla iş birliği yapma ihtiyacını artırıyor. Bu doğrultuda tümleşik siber güvenlik platformumuz Trend Micro One'i geliştirdik. Trend Micro One, pazar lideri birden fazla güvenlik özelliğini gelişmiş entegrasyonlarla birleştiriyor ve işletmeleri çok daha güçlü bir hale getirerek

tehditlerin daha hızlı tespit edilmesine ve durdurulmasına yardımcı oluyor. Önümüzdeki dönemde ileri düzey güvenlik sağlamamızda büyük önem taşıyan ekosistemimizi daha da genişleteceğiz ve iş ortağı sayımızı artıracacağız.

ICT MEDIA: Trend Micro siber saldırılarla ilgili düzenli olarak Küresel Tehdit Araştırması yapıyor. Bu araştırmalarınız hakkında bilgi verir misiniz? Tehdit istihbaratınıza göre mevcut ve geleceğe yönelik kişi ve kurumları hedef alan en önemli siber tehditler nelerdir?

Yakup BÖREKCİOĞLU: Siber suçla mücadelede önde gelen şirketlerden biri olarak, dünya genelinde 500.000'den fazla şirketi her gün 100 milyonlarca tehditten korumamıza olanak tanıyan temel verileri keşfetmek için yorulmadan çalışıyoruz. Trend Micro Research, dünyanın dört bir yanından en son tehdit istihbaratını

COVID-19 sürecinde işletmelerin faaliyetlerine kesintisiz bir şekilde devam etmelerine olanak tanıyan dijital dönüşüm süreçleri, tehdit ortamında önemli değişikliklere yol açmaya devam etti. Bu geçiş döneminde siber saldırganlar her türlü boşluktan faydalanmaya ve yeni boşluklar keşfetmeye odaklandı.

toplayarak, şu an ve gelecekteki tehditlere karşı koymak için ihtiyaç duyulan güvenilir bilgiler ve yönlendirmeler sunmak üzere tehdit ortamını sürekli araştırıyor. Dünya geneline yayılmış yüzlerce küresel tehdit araştırmacısı ve bulut, web, e-posta, ağ, sunucu, uç nokta, mobil ve IoT/IloT ortamlarını kapsayan siber güvenlik çözümlerinden elde edilen bilgilerle desteklenen çözümlerimiz en geniş güvenlik ve tehdit kapsamını sunuyor. 15 küresel tehdit araştırma merkezimizde yüzlerce araştırmacı ve veri bilimcisinin yanı sıra 10.000'den fazla bağımsız araştırmacı işletmeleri daha iyi korumak için sürekli olarak istihbarat topluyor. Araştırmacılarımız; bilinen tehditler, güvenlik açıkları ve gelecek tahminleri hakkında 7/24 siber güvenlik öngörülerini sağlıyor. Küresel erişimimiz, kapsamlı müşteri tabanımız ve 30 yılı aşkın deneyimimiz, siber suçluları nerede olurlarsa olsunlar bertaraf edebilmemiz için birden fazla bölge, sektör ve iş türünde siber güvenlik ortamı hakkında en son bilgileri sunmamızı sağlıyor.

2021 yılına geri dönüp baktığımızda, COVID-19 sürecinde işletmelerin faaliyetlerine kesintisiz bir şekilde devam etmelerine olanak tanıyan dijital dönüşüm süreçleri, tehdit ortamında önemli değişikliklere yol açmaya devam etti. Bu geçiş döneminde siber saldırganlar her türlü boşluktan faydalanmaya ve yeni boşluklar keşfetmeye odaklandı. Siber saldırganlar bu dönemde hem denenmiş hem de yeni yöntemlerle kurumlara saldırdılar ve bu saldırılar daha yıkıcı oldu. Giderek yoğunlaşan siber saldırılar BT ve güvenlik departmanlarının üzerinde büyük bir yük oluşturdu.

2022 yılında işletmeleri bekleyen tehdit sayısı daha da artıyor. Siber güvenlik ekiplerinin 2022 yılında farklı güvenlik tehditlerine hazır olmaları büyük önem taşıyor. Trend Micro olarak IoT sistemlerinin, küresel tedarik zincirlerinin, bulut ortamlarının ve DevOps işlevlerinin yıl boyunca saldırganlar tarafından artan bir şekilde hedef alınacağını tahmin ediyoruz. Gelişmiş risklere dayalı sanal yamalar, XDR, sunucu güçlendirme, Sıfır Güven, ağ izleme ve DevSecOps uygulamaları artan siber risklerin önlenmesinde kritik öneme sahip olacak. Diğer taraftan siber tehditler dünya genelinde tedarik zincirleri açısından risk oluşturmaya de-

vam ediyor. Siber saldırganlar genelinde popülerlik kazanan dörtlü şantaj ve gasp modeli, saldırıya maruz kalan kurumların müşterileri ve iş ortakları için de kapsamlı etkilere neden olmaya ve operasyonel aksamalara neden olmaya devam edecek.

Bulut çözümlerini kullanan kurumların denenmiş ve yeni yöntemleri kullanan ve teknolojiyi yakından takip eden siber saldırganlara karşı daha tetikte olmaları ve savunmalarını güçlendirmeleri gerekiyor. Kripto para madenciliği gibi nedenlerden dolayı bilgi işlem kaynaklarına sızmaya çalışan siber saldırganların sayısı da artıyor. Güvenlik açıkları en önemli siber güvenlik unsurlarından biri olmaya devam edecek. 2022 yılında sıfırınca gün açıklarının 2021 yılındaki rekoru kırması bekleniyor. Yamalarda yaşanacak boşluklar, korumasız kalan kurumların siber saldırganların insafına kalmasına neden olacak.

Türkiye’de müşterilerimiz de dahil olmak üzere çok büyük bir siber güvenlik ailesiyiz. Temel hedefimiz, teknolojiyi doğru anlayan, bakım ve desteği yerel kaynaklarla sunan, eğitimlerle güncel teknolojileri ülkemize getiren bir firma olmak.

Bu konuda gururla söyleyebilirim ki, tüm Trend Micro Türkiye ailesi olarak büyük başarılarla imza attık.

ICT MEDIA: Trend Micro olarak ne zamandan beri Türkiye pazarındasınız? Türk müşterilerinize ne tür hizmetler sunuyorsunuz? Türkiye'nin siber güvenlik stratejisini nasıl değerlendiriyorsunuz? Siber suçlarla mücadele, insan kaynağı ve siber güvenlik ekosisteminin geliştirilmesi için neler yapılmalıdır?

Yakup BÖREKCİOĞLU: Yaklaşık 15 yıldır Türkiye’de faaliyet gösteriyoruz. İstanbul ve Ankara’da bulunan temsil ofislerimiz üzerinden ülke genelinde hizmet veriyoruz. Bu ofislerimiz, ülkemizin siber güvenlik ekosistemine destek verme amacıyla kuruldu. Yetkin üç dağıtıcımız; Arena, Infonet ve Redington ve binlerce iş ortağımız üzerinden müşterilerimize ulaşıyoruz. Bu yüzden Türkiye’de müşterilerimiz de dahil olmak üzere çok büyük bir siber güvenlik ailesiyiz. Temel hedefimiz, teknolojiyi doğru anlayan, bakım ve desteği yerel kaynaklarla sunan, eğitimlerle güncel teknolojileri ülkemize getiren bir

firma olmak. Bu konuda gururla söyleyebilirim ki, tüm Trend Micro Türkiye ailesi olarak büyük başarılarımıza imza attık. Bu nedenle, ben dahil birçok arkadaşımız bölgesel rollerde görev yapıyor. Bölgesel rollerdeki ekibimiz, iş ortaklarımızı bu bölgelere yönlendiriyor ve birlikte bölgede aktif rol alıyor.

Ayrıca, birçok eğitim programı ile gençlerimize, ülkemizde üniversite ortamlarında çok popüler olmayan siber güvenlik konusunda eğitimler sunuyoruz. Bu kapsamda birçok siber güvenlik uzman adayının ekosisteme katılmasına yardımcı olduk.

Çünkü hem ülkemizde hem de dünyada şirketlerin siber güvenlik açısından karşılaştıkları en büyük zorluk yetersiz kaynaklar. Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerde maliyetler en önemli zorluklar arasında yer alıyor. Şirketlerin bu zorluğun üstesinden gelebilmeleri için yönetilen hizmetler çözümleri sunuyoruz. Bir diğer önemli zorluk ise nitelikli siber güvenlik uzmanı sayısının yetersiz olması. Nitelikli siber güvenlik uzmanına olan ihtiyaç tüm dünyada ve ülkemizde hızla artıyor. Bunun yanı sıra ülkemizdeki yetenekli gençlerin siber güvenlik alanına ilgisini artırmak ve yetkin insan kaynağı ihtiyacına çözüm sunmak için bilgi birikimimizi paylaşarak her türlü ortamda eğitimler veriyor, farklı firmalarla ortak hareket ederek siber güvenlik bilincini ve

farkındalığını artıracak etkinlikler düzenliyoruz. Sektördeki her firma bu tür ortak aktivitelerin sektörün gelişmesine büyük katkı sağlayacağı bilinciyle hareket ettiğinde Türkiye'de siber güvenlik sektörünün önemli bir ivme kazanacağını düşünüyoruz. Ayrıca siber güvenlik alanında Türkiye'den yurt dışına doğru büyük bir beyin göçü yaşanıyor. Özel sektör, üniversiteler ve kamu kurumlarının birlikte hareket edip bu beyin göçüne dur demeleri büyük önem taşıyor. İlkokuldan üniversiteye ve iş hayatına kadar her alanda teknolojinin önemine vurgu yapan eğitimlerin sayısını artırarak siber güvenlikte sürdürülebilirliği sağlamak mümkün. Gençler için aslında bu büyük bir fırsat. Bu fırsatı değerlendirmelerini öneriyoruz.

ICT MEDIA: Kamunun siber güvenlikle ilgili yerli ve milli vurgusu sizin gibi uluslararası bir şirketi nasıl etkiliyor? Kamu alımlarında bir ayrıcalık veya ayrımcılıkla karşılaşıyor musunuz? bu bağlamda Türkiye'deki işletmeler siber güvenliğe yeterince önem veriyor mu?

Yakup BÖREKCİOĞLU: Yerli ve milli siber güvenlik ürünlerini gururla takip ediyoruz. Birçok firma ile ortak projeler geliştirerek, bu firmaların ürünlerini kendi ürünlerimize entegre ettik. Böylelikle bu firmaların yurtdışına açılmalarında öncü olduk, bununla da gurur duyuyoruz. Bu

kapsamda örneğin, Pardus ile entegrasyonumuzu hızlıca yaptık ve bunu tüm dünyaya duyurduk. Birçok yerel SIEM çözümü ile entegrasyonumuzu tamamladık.

Siber saldırılar global bir sorundur. Gerek siber saldırı verilerini gerekse saldırı anındaki analizleri tüm firmalara ve müşterilerimize sunuyoruz. Buradaki en büyük amacımız, yerli ve milli siber güvenlik ortamına bir Japon firması olarak destek olmak. Bu kapsamda birçok kurumla ortaklaşa çalışma yaptık ve yapmaya devam ediyoruz.

Türkiye'de siber güvenliğe verilen önem, birçok ülkeden çok daha iyi konumda. Potansiyelimiz çok yüksek ve teknoloji transferleri ile de her gün gücümüz artıyor. Trend Micro olarak da biz bu konuda iyi bir yol arkadaşı olacağız. Türkiye'nin en yetkin güvenlik teknik personeline sahibiz.

ICT MEDIA: Hangi konularda zaaf gösteriyorlar? Türk işletmeler geleceğin siber tehditlerine şimdiden hazırlık yapıyor mu?

Yakup BÖREKCİOĞLU: Trend Micro olarak amacımız; dijital bilginin tüm dünyada ve ülkemizde güvenli bir biçimde yayılması ve siber güvenlik konusunda her bir bireyin bilinçlenmesi. Siber güvenlik alanında verilerin korunması ve gizlilik konusunda kamu kurumlarına çok önemli görevler düşüyor. Kuruluşların bu konuya teknik standartlar veya yazılım gereksinimi olarak bakmanın ötesinde, kişisel verilerin korunmasının temel insan hakkı olduğu bilinciyle yaklaşması gerekiyor. Özellikle kamu kuruluşları ve büyük miktarlarda kişisel verileri saklayan şirketler için Avrupa Birliği'nde Genel Verileri Koruma Yönetmeliği (GDPR) ve Türkiye'de Kişisel Verileri Koruma Kanunu (KVKK) ile kuruluşlara düşen görev ve yaptırımların daha belirgin hale getirilmesi güvenlik önlemleri için önemli bir adım. Diğer taraftan kamu tarafında siber güvenlik bilincinin giderek arttığını görüyoruz. Bu konuda ülke genelinde çalışmalar yapılıyor ve ülkemiz açısından bu çalışmaların çok değerli olduğunu düşünüyoruz. Önümüzdeki dönemde siber güvenlik bilincinin artacağını ve en öncelikli konulardan biri haline geleceğini öngörüyoruz. Yurtdışında kamu kurumlarına ve ülke ekonomisi açısından bü-

Siber saldırılar global bir sorundur. Gerek siber saldırı verilerini gerekse saldırı anındaki analizleri tüm firmalara ve müşterilerimize sunuyoruz. Buradaki en büyük amacımız, yerli ve milli siber güvenlik ortamına bir Japon firması olarak destek olmak. Bu kapsamda birçok kurumla ortaklaşa çalışma yaptık ve yapmaya devam ediyoruz.

yük önem taşıyan enerji tesisleri, sağlık kurumları ve diğer tesislere yapılan siber saldırılardan ders çıkarılmasını ve hem özel hem de kamu kuruluşlarını kapsayan stratejiler geliştirilmesini destekliyoruz.

ICT MEDIA: Dijitalleşmeyle birlikte kişi, kurum ve kuruluşlar verilerinin büyük bir bölümünü sanal ortama taşıdı. Bu ise onları siber saldırılara açık hale getirdi. Birçok büyük şirkete siber saldırı yapıldı. Kamu kurumları hacklendi. Kişi ve kurumlar siber saldırılara karşı verilerini korumak için neler yapıyor/ yapmalıdır?

Yakup BÖREKCİOĞLU: Günümüzde veriler işletmeler açısından büyük önem taşıyor. İngiliz matematikçi Clive Humby 2006 yılında “veri yeni petroldür” demiş ve verinin önemine dikkat çekmişti. Gerçekten de 2006 yılından bu yana yaşanan gelişmeler verinin günümüzün en önemli varlıklarından biri haline geldiğini gösteriyor. Ancak verilerin güvenli, verimli ve uygun maliyetli bir şekilde toplanması, saklanması ve kullanılması gerekiyor. Bu noktada veri yönetimi devreye giriyor. Veri yönetimi stratejileri, başta güvenlik olmak üzere çeşitli kurallar, süreçler ve uygulamalar içeriyor. Farklı kaynaklardan gelen verilere erişme, verileri güncelleme, birden fazla bulut ortamında ya da şirket içinde bu verileri saklama, veri gizliliği ve güvenliği, mevzuatlara uyum-

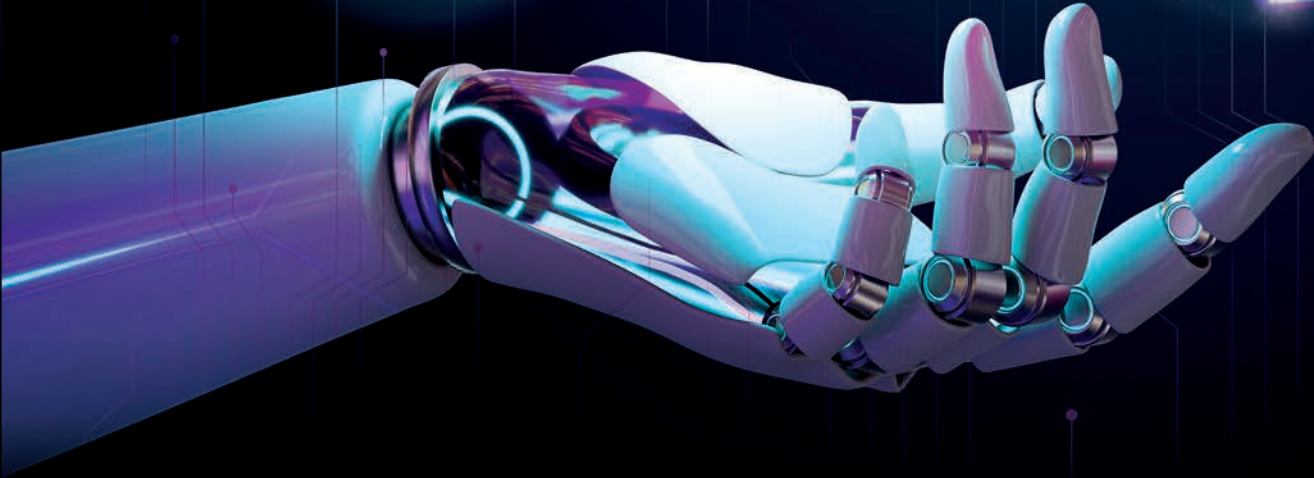
luluk doğrultusunda arşivleme ve imha etme ve analizi içeriyor. Verilerde yaşanabilecek ihlaller kuruluşları hem maddi hem de itibar açısından çok zor durumda bırakabiliyor. Özellikle Türkiye’de Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Avrupa’da Genel Veri Koruma Yönetmeliği gibi kanunlar verilerin kullanımı ve korunması ile ilgili çok ciddi yükümlülükler getiriyor. Bu doğrultuda kurumların veri yönetimi stratejilerine ileri düzey güvenlik ve koruma sağlayan çözümleri dahil etmesi büyük önem taşıyor.

ICT MEDIA: İnsanlar vakitlerinin büyük bir bölümünü sanal ortamlarda geçiriyor. Sosyal medyada kişisel birçok bilgisini paylaşıyor. Siber tehditlere karşı kurumsal ve bireysel düzeyde alınması gereken önlemler nelerdir?

Yakup BÖREKCİOĞLU: Siber güvenlik günümüzde küçükten büyüğe tüm şirketler için büyük önem taşıyor. Siber güvenlikle yaşanabilecek en küçük bir sorun dahi şirketlerin çok zor durumda kalmasına neden olabiliyor. Örneğin siber saldırıya uğrayan ve verileri siber korsanlar

tarafından ele geçirilen bir şirket sadece para kaybetmekle kalmıyor aynı zamanda büyük bir itibar kaybına uğruyor. Son yıllarda büyük hızla artan siber saldırılar pandemi süreciyle birlikte daha da yoğunlaştı. Uzaktan ve hibrit çalışmanın artık şirketlerin yeni normallerinden biri haline dönüştüğü bir döneme girdik. Bu yeni dönemde şirketlerin BT departmanları uzaktan çalışanlara destek sunmak, işyerlerinin üretken kalmasına ve verilerin siber saldırılara karşı korunmasına yardımcı olmak için verilerin erişilebilir olmasını ve korunmasını sağlamaya odaklanıyor. Bulut sistemlerine olan talebin de artmaya başladığını gözlemliyoruz. Bulut tabanlı işlemler yaygınlaştıkça, siber suçlular da saldırılarını yanlış yapılandırılmış veya yanlış yönetilen bulut ortamlarından yararlanmak üzere uyarlıyor. İşletmelerin bulut güvenliği konusunda üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi gerekiyor. Servis sağlayıcılar, kullanılan altyapıların güvenliğini sağlanmasından sorumlu olduğu gibi şirketlerin de bulut üzerindeki verilerini güvence altına almaları büyük önem taşıyor. Bu noktada şirketlerin, kullanıcıların ve yöneticilerin işlevlerini koruyarak bulut platformlarına sorunsuz entegrasyon sağlayabilen bir güvenlik ortağı seçmeleri çok önemli. Sunucu, ağ ve kullanıcı gibi farklı segmentlerde katmanlı güvenlik tedbirleri, şirketler açısından bu dönemde ayrıca önem taşıyor. Şirketlerin sunucularını; bulut, fiziksel veya sanal nerede olursa olsun her koşulda korumaları gerekiyor. Ağ güvenliği tarafında ise tehditleri tespit edip engelleyecek tedbirlerle buradaki verimliliğin artırılması büyük önem taşıyor. Kullanıcı tarafında katmanlar arasında geçişlerin belli yetkilerde sağlanabilmesi ile e-posta oltalama saldırıları gibi durumların önüne geçmek için oltalama ve kötü amaçlı yazılım bulmaya yönelik kanıtlanmış güvenlik yöntemlerinin kullanılması büyük önem taşıyor. Örneğin Office 365 gibi uygulamalar yaygın bir şekilde kullanılırken bu uygulamaların güvenliğinin sağlanması ve bulut çözümlerdeki uygulama güvenliğinin daha üst seviyelere çıkarılması öne çıkan konular arasında yer alıyor. Bir diğer önemli konu ise çalışanların şirket verilerini riske atacak konularda bilinçlendirilerek farkındalık yaratılması.

TARIM
TEKSTİL
TURİZM
TEKNOLOJİ
URFA
4.0'da
buluştu

**TARIM, TEKSTİL, TURİZM VE TEKNOLOJİ
URFA 4.0'DA BULUŞTURDU**

ANADOLU'NUN KALKINMASI İÇİN 4T MODELİ

Güneydoğu Anadolu'nun kalbi Şanlıurfa tarihi bir zirveye ev sahipliği yaptı. Şehrin tarım, turizm, tekstil ve teknoloji alanındaki potansiyelini geliştirmeyi amaçlayan **"Urfa 4.0 Zirvesi"** Hazine ve Maliye Bakanlığı himayesinde **Hazine ve Maliye Bakanlığı Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün** katkıları ve **Şanlıurfa Valiliği, Harran Üniversitesi, Karacadağ Kalkınma Ajansı'nın** destekleri ile gerçekleştirildi. Şanlıurfa ilinde tüm paydaşlarla vatandaşları bir araya getiren **Tarihin Sıfır Noktasından Geleceğe URFA 4.0 Zirvesi'nin** organizasyonunu **sektörün iletişim merkezi ICTMEDIA** üstlendi.

12-14 Haziran tarihleri arasında gerçekleştirilen zirvede Şanlıurfa'nın Tarım, Turizm, Tekstil ve Teknoloji alanlarında potansiyelinin geliştirilmesi ve istihdamının arttırılması için yapılması gerekenler masaya yatırıldı. Şanlıurfa'nın genç nüfusu ile coğrafi imkanlarının doğru ve verimli şekilde değerlendirilmesi için gerekli sinerjinin oluşturulmasına yönelik çözüm önerileri sıralandı. 100'den fazla uzmanın katıldığı zirvede gün boyu gerçekleştirilen özel sunumlar ve panellerle sektörün önemli isimleri tecrübelerini paylaştı. Tarım, Teknoloji, Turizm ve Tekstil çalıştaylarında ise Şanlıurfa'nın; güçlü sektör paydaşları ile buluşturularak Türkiye'nin yüksek istihdam ve verimlilik sağlayan küresel rekabetçi bir teknoloji ve tarım üretimi şehrine dönüştürülmesi için yol haritaları belirlendi. Zirvede tarihin sıfır noktasında Şanlıurfa'nın özelinde Türkiye'nin gelecek vizyonu konuşuldu.

Hazine ve Maliye Bakanlığı Bilgi Teknolojileri Genel Müdürü
Dr. Cebrail TAŞKIN:
"Bir ilki gerçekleştiriyoruz"

Hazine ve Maliye Bakanlığı Bilgi Teknolojileri Genel Müdürü ve Urfa 4.0 Zirvesi Düzenleme Komitesi Başkanı **Dr. Cebrail Taşkın**, açılışta zirve hakkında kısa bir bilgi verdi. İki aylık yoğun çalışmanın ürünü olan zirvenin Tarım, Tekstil, Turizm ve Teknoloji alanında çok sayıda ismi bir araya getirdiğini belirten Taşkın "Bugün burada bir ilki gerçekleştiriyoruz. İlk defa 4 ana alanda çok değerli konukları burada ağırlıyoruz. Yerli ve yabancı şirketlerimizin CEO'ları iş insanları, bilim insanları, STK başkanları, kamu genel müdürleri ve çok değerli iş adamları burada bizimle birlikteler. Onlara teşekkür ediyorum. Son bir teşekkürde çalışma gruplarına. Yaklaşık 2 aydır çalışıyoruz. 4 ana alanda çalışma grupları oluşturduk. Gündüz kendi mesaimizi yaptık gece Urfa için ne yapabiliriz diye çalıştık. Çok emek harcadık. Türkiye'nin farklı şehirlerinden ve yerelden değerli bilim adamları iş insanları tarımı, turizmi, tekstili ve teknolojiyi tartıştılar. Yapılan çalışmaların neticelerini zirve sonunda kamuoyuyla paylaşacağız. Değerli çalışma grubu başkanları ve üyelerine çok teşekkür ediyorum." dedi. Taşkın'ın açıklamalarının ardından protokol konuşmaları na geçildi.

Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı **Mahmut Gürcan**, Şanlıurfa Valisi **Salih Ayhan**, Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanı **Zeynel Abidin Beyazgül** ve Harran Üniversitesi Rektörü **Prof. Dr. Mehmet Sabri Çelik** zirvenin açılışında katılımcılara seslendi.

Harran Üniversitesi Rektörü **Prof. Dr. Mehmet Sabri ÇELİK:** **"Şanlıurfa dijital tarım üssü haline gelebilir"**

Harran Üniversitesi Rektörü **Prof. Dr. Mehmet Sabri Çelik**, zirvenin Şanlıurfa için önemli bir aşama olduğunu söyledi. Akıllı teknolojilerin küresel ekonominin geldiği son aşama olduğunu belirten Çelik, Şanlıurfa'nın 10 milyondan fazla arazisi 90 bin kilometreden fazla sulama kanalı ve teknolojinin verdiği imkanlarla dijital tarım üssü haline gelebileceğini söyledi. Üniversitenin yaptığı çalışmalar neticesinde tarımsal sulama ve gübrelemede önemli tasarruflar sağlandığını belirten Çelik, bu çalışmaların dijital tarım alanında dünyanın geldiği en son noktayı temsil ettiğini kaydetti. İnanç turizmi alanında Şanlıurfa'nın önemli bir potansiyel taşıdığını belirten Harran Üniversitesi Rektörü, ancak bunun yeterince değerlendirilemediğini vurguladı. Şanlıurfa'nın tarım, turizm, tekstil ve teknolojiyi entegre ederek ekonomisini güçlendirecek bir potansiyele sahip olduğunu belirten Çelik, "kurumsallaşamamayı" ise büyük bir eksiklik olarak açıkladı. Rektör Çelik, konuyla ilgili yapılacak bir seferberliğe üniversite olarak her türlü katkıyı sunmaya hazır olduklarını dile getirdi.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanı **Zeynel Abidin BEYAZGÜL:**

"Urfa 4.0 ile geleceğe emin adımlarla yürüyeceğiz"

Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanı **Zeynel Abidin Beyazgül** şehrin tarım ve turizm potansiyeline dikkat çekti. Dünyada iklim değişikliğinin her geçen gün etkisini artırdığını belirten Beyazgül, insanlığın bunun için çözüm aradığını söyledi. Beyazgül, küresel bazda özellikle gıda da karşılaşılan sorunları çözmede teknolojinin sunduğu imkanları kullanabileceğini belirterek şöyle devam etti: "Burası insanlığın ilk keşfettiği topraklar. Burası verimli topraklar. Genç potansiyeli çok fazla. İnanıyorum ki çözüm de buradan çıkacaktır. URFA 4.0 ile şehrimizde tarım, tekstil, turizm ve teknolojiyi daha etkin kullanacak, geleceğe emin adımlarla yürüyeceğiz."

Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı **Mahmut GÜRCAN:** **"Urfa 4.0 Türkiye'nin gelecek vizyonuna katkı sağlayacak"**

Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı Mahmut Gürcan ise Urfa 4.0 zirvesinin açılışında bir konuşma yaptı. Zirveyi "Türkiye'nin gelecek vizyonuna katkı sağlayacak önemli bir organizasyon" olarak nitelendiren Gürcan, değişen ve gelişen dünyanın merkezinde artık teknolojinin yer aldığını ifade etti. Gürcan, şöyle devam etti: "Daha fazla iş gücü, ürün ve hizmet üretmemiz gerektiğinin farkındayız. Bu doğrultuda bu zirvede tarım, turizm, tekstil ve teknoloji alanında en iyi uygulamaları bölgedeki çalışmalara ilham vermesi için dinleyeceğiz ve yapılacak çalıştaylarla oluşturulacak eylem planı için tartışmalar gerçekleştireceğiz. Yatırım, üretim, ihracat ve istihdam odaklı büyümeyi amaçlayan Türkiye Ekonomi Modeli'miz ile ana ve destekleyici politikaları uygulamayı temel önceliğimiz haline getirdik. Ülkemizin sahip olduğu jeostratejik fırsat ve imkanlardan faydalanarak ihracatı öncelikli tutarak cari açık sorununu kalıcı olarak çözmek, orta gelir tuzağını aşmak ve küresel değer zincirinde üst sıralara çıkma hedefleri doğrultusunda uygulamaya aldığımız Türkiye Ekonomi Modeli ile yüksek katma değerli üretimi teşvik ederek ürettikçe büyüyecek ve büyümenin getirilerini toplumun tüm kesimlerine yansıta- cağız. Sürdürülebilir ve dengeli büyüme ile kalkınmanın bu sayede gerçekleşeceğini biliyoruz."

Şanlıurfa Valisi **Salih AYHAN:** **"Şanlıurfa için yol haritası olacak"**

Şanlıurfa Valisi Salih Ayhan da kent olarak ileri teknolojiyi daha fazla kullanmaya ihtiyaç duyduklarını belirtti. Kentin yapay zekâ ve akıllı tarım uygulamalarıyla üretimdeki bereketini artırmayı hedeflediklerini ifade eden Ayhan, "Dünya değişiyor ve gelişiyor. Yepyeni bir dünya düzeni içerisindeyiz. Buna ayak uydurmak bir tercih değil bir zorunluluktur. Çağımızda oyun dışında kalmak gibi bir lükse asla sahip değiliz. Aksine en aktif oyuncu olarak yer almak zorundayız. Ülkemizin bu yeni sanayi devrimini ıskalama lüksü yok" dedi.

Vali Ayhan, Urfa 4.0 zirvesinde ortaya çıkacak değerlendirmelerin Şanlıurfa'nın gelişimi için yol haritası oluşturacağını söyledi.

80 gence iş garantili eğitim için imzalar atıldı

Protokol konuşmalarının ardından kürsüye **Hazine ve Maliye Bakanlığı Bilgi Teknolojileri Genel Müdürü ve Urfa 4.0 Zirvesi Düzenleme Komitesi Başkanı Dr. Cebail Taşkın** geldi. Taşkın Bakanlık tarafından gerçekleştirilen **1 Milyon İstihdam Projesi** konusunda bilgi verdi. Projenin 2 yıl önce “gençleri yazılımcı yaparak Türkiye’nin büyüme ve gelişmesine katkı sağlamak” amacıyla hayata geçirildiğini bildiren **Taşkın**, bugün çok farklı bir noktaya geldiğini belirtti. Projenin farklı kamu kurumlarının da katılımıyla bir “devlet projesi” haline geldiğine işaret eden Taşkın şunları söyledi: “900 bin gencimiz 1 milyon yazılım portalımıza kaydoldu. Buradan eğitim alıyorlar. 1 milyon hedefine ulaşmaya çok az kaldı. Bu 900 bin gencimizin 350 bini eğitimlerini başarılı bir şekilde oluşturarak CV’lerini hazırladılar. Hazine ve Maliye Bakanlığı olarak iki temel şey yaptık. Birincisi bir işveren portalı geliştirmek oldu. Arkasından e-ticaret şirketleri, finans şirketleri, Telekom şirketleri ve tüm güzide şirketlerimiz bu portala kayıt yaptırdı. Ardından protokol imzaladık. Şu an işveren portalinde 161 şirketimiz kayıtlı. Bu şirketler CV taraması yapıyor. İkinci önemli yaptığımız şey almış olduğu eğitimler sonucundaki yetkinlik seviyelerini ölçmek oldu. Endüstrinin ihtiyacını gözeterek hazırladığımız 6 ana başlıkta eğitim alıyorlar. Online sınav merkezlerimizde bu gençlerimizi sınava tabi tutacağız. Bu sayede 350 bin gencimizi kategorize edeceğiz.”

Cebail Taşkın, zaman zaman eğitim alan gençlerden ne kadarının işe yerleştirildiğiyle ilgili sorulara muhatap olduklarını belirtti. Bu konuda net bir sayı vereme-

diklerini belirten Taşkın, kamu kurumlarından aldığı bilgiyi paylaştı. Taşkın’ın verdiği bilgiye göre daha önce işsiz olup da 1 Milyon İstihdam Projesi kapsamında eğitim alan ve ardından bir işe yerleşen kişi sayısı 215 bine ulaştı. Zirveyle birlikte Şanlıurfa için iş garantili eğitim programı başlattıklarını da açıklayan Taşkın şöyle devam etti: “80 gencimizi bugün seçeceğiz. 4 ay boyunca yüz yüze farklı eğitimler alacaklar. Eğitimlerin sonunda da hemen işe yerleştireceğiz. Gençlerimizi uzaktan işe yerleştireceğiz bu da bir ilk oluyor. Şanlı-

urfa’da yaşayacak gençlerimiz kentlerinin ekonomisine buradan katkı sağlayacak ama İstanbul ve Ankara’daki bir şirkette çalışacaklar. Bunun garantisini aldık. İmza protokolünü de zirvede gerçekleştireceğiz.”

Protokol konuşmalarından sonra verilen arada “Şanlıurfa’da Bilgi Teknolojileri Alanında İstihdam Garantili Eğitimde İş Birliği Protokolü” için imza töreni düzenlendi. İthinka İnavasyon Yazılım Danışmanlık Genel Müdür Yardımcısı **Ertuğrul Bektaş**, Karacadağ Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri **Hasan Maral** ve Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Başkan Danışmanı **Osman Ali Polat** ve Hazine ve Maliye Bakanlığı Bilgi Teknolojileri Genel Müdürü **Dr. Cebail Taşkın** istihdam garantili iş birliği protokolüne imza atarak ardından kısa değerlendirmelerde bulundular. Her yıl bir tema üzerinden çalışmalarını yoğunlaştırdıklarını belirten Maral bu sene genç istihdam konusuna odaklandıklarını bildirdi. **Bektaş** “Neden Urfa?” sorusunun kendilerine sorulduğunu belirterek “Tekrar güneşi buradan doğurmak istiyoruz. Bu da bilimle bilişimle olacaktır” diye konuştu. **Taşkın** ise “Urfa’nın yeni fıstığı yazılım olacaktır” derken, **Polat** “Bugün 80’le başladık. İnşallah Türkiye’nin kalifiye eleman ihtiyacının yüzde 80’ini karşılayacak bir noktaya ulaşırız” şeklinde konuştu.

Firmalar ürünlerini sergiledi

Zirveye çok sayıda firma katıldı. Firmalar fuaye alanında kurmuş oldukları stantlarda ürünlerini sergiledi. Ziyaretçilerin yanı sıra Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı **Mahmut Gürcan** ve beraberindeki heyet standları gezerek yetkililerden bilgi aldı.

UZMAN İSİMLERDEN VİZYON KONUŞMALARI

Urfa 4.0 Zirvesi'nin ilk gününde sektörün önemli isimleri ufuk açıcı konuşmalar yapmak için kürsüye çıktı. HAVELSAN Genel Müdürü **Dr. Mehmet Akif Nacar** "**Vizyon**", Yönetim Danışmanı-Yazar **Dr. Fatih Anıl** "**Tekstil**" ve Oyun Tasarımcısı **Mevlüt Dinç** "**Hayat Bir Oyun**" başlıklarında "keynote konuşmaları" yaptı.

HAVELSAN Genel Müdürü **Dr. Mehmet Akif NACAR:**

"ABD ve Çin rekabeti Türkiye için önemli fırsatlar sunuyor"

HAVELSAN Genel Müdürü **Dr. Mehmet Akif Nacar**, teknolojik değişim ve dönüşümün tüm dünya için yeni bir dönemin kapılarını araladığını söyledi. **Nacar**, "Yeni bir dönem, '4. Endüstri Çağı'na giriyoruz. Endüstri çağının temellerini ve yapılan yatırımların odağını ise 'Bilişim teknolojileri', 'Dijitalleşme' ve 'Bilişsel bilimler' oluşturuyor" dedi. Gelecek 10 yıllık dönemde, geçmiş 50 yıldan daha büyük bir değişimin insanoğlunu beklediğini kaydeden **Nacar**, "Yapay zekâ ve kuantum bilişim gibi iki büyük devrimin birleşeceği 2030'lar sonrası biz bile tahmin etmekte zorlanıyoruz" diye konuştu. Zenginliğin artık doğal kaynaklara sahip olmakla değil bilim ve teknolojide yetkinlikle ölçüldüğünü belirten **Nacar**, yaşadığımız çağın büyük fırsatların yanı sıra yeni problemleri de ortaya çıkardığını söyledi. HAVELSAN Genel Müdürü, buna örnek olarak Covid 19 krizini gösterdi.

Nacar, geleceği şekillendirecek mega trendler hakkında da bilgi verdi. Küresel ekonomik zorluklara rağmen dünyada savunma harcamalarında artışın devam ettiğini belirten HAVELSAN Genel Müdürü, küresel savunma harcamalarının 2021 yılında

tarikte ilk defa 2 trilyon Dolar seviyesini aştığını bildirdi. "Bir nevi soğuk savaş dönemine geri dönüyoruz" diyen **Nacar** "Dünya jeopolitik olarak 2 seviyeli ve çok kutuplu bir yapıya doğru gidiyor. ABD, Çin, AB ve Rusya gibi küresel güçler yanında Türkiye, Japonya, Brezilya gibi bölgesel güçler önemli aktörler olarak ön plana çıkmaktadır" şeklinde konuştu. Türkiye'nin bölgesel ve küresel ölçekte oynayacağı rolün gereği olarak ileri bir ekonomiye ve güçlü savunma sanayisine sahip olmasının çok önemli olduğunu belirten **Nacar** şunları söyledi: "Türk savunma sanayi, bugün sualtından uzaya, nizami ve asimetrik harpten siber harbe kadar çok geniş bir yelpazede özgün ve milli çözümler üretebiliyor. Türkiye'deki savunma ve havacılık firmalarının 2021 yılı satışları 10 Milyar doları; AR-GE harcamaları 1,5 Milyar doları; ihracatı ise 3 milyar doları aşmıştır."

ABD ve AB'nin Çin'e alternatif aradığını ve ihtiyaçlarını daha fazla yurt içi ve çevre ülkelerden tedarik etmek istediğini kaydeden **Nacar**, şöyle devam etti: "Bu durum, AB ve Körfez Bölgesine yakın olan Ülkemiz ve Urfa için çok önemli fırsatlar sunmaktadır. Bölge ülkeleri ile ilişkilerimizin güçlendirilmesi bu fırsatı pekiştirecek, ihracatımızın artmasına önemli katkı sağlayacaktır." HAVELSAN Genel Müdürü'ne göre küresel politik çekişmeler ve 4. Sanayi devriminin getirdiği fırsatlar teknolojik bağımsızlığı zorunlu kılıyor. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin ihtiyaçlarını karşılamak için 1982 yılında kurulan HAVELSAN ileri teknolojilerde ulusal yetkinlik ve kabiliyetleri arttırmak için sürekli çalışıyor. **Nacar** "40 yıllık birikimimizle, sadece askeri alanda değil, sivil alanda da teknolojik bağımsızlığımıza büyük katkı veriyoruz. Pek çok farklı teknoloji sahasında ürün ve çözümler geliştiriyoruz; Simülasyon, komuta kontrol, bilgi sistemleri, otonomi, robotik, yapay zekâ, artırılmış gerçeklik, siber güvenlik, görüntü işleme, veri analizi ve daha onlarcası... HAVELSAN'ın saymakla bitiremeyeceğim pek çok teknolojik yetkinliği olması yanında, ben en önemli katkısının insana yaptığı yatırım olduğunu düşünüyorum. Anlayışımız şu: Çalışarak teknolojileri, eğiterek nesilleri inşa etmeliyiz. İşte bu yüzden de eğitime en az teknoloji geliştirme kadar önem veriyor, her geçen gün daha da artan bir dinamizm ile iş birliklerimizi sürdürüyoruz." dedi. **Nacar**, HAVELSAN olarak Harran Üniversitesi ile uzun dönem staj protokolleri yaptıklarını belirterek **Urfa 4.0 Zirvesi**'nin diğer şehirleri örnek olmasını istedi.

Yönetim Danışmanı ve Yazar

Fatih ANIL: "En önemli yatırım insana yapılan yatırımdır"

Yönetim Danışmanı ve yazar Dr. Fatih Anıl, "Tekstil" başlıklı bir sunum yaptı. "Her markanın katma değerini onu üreten bilir" diyen Anıl, şöyle devam etti: "Diğer rakiplerinizden nasıl ayrışacaksınız. Bütün olay burada yatıyor. Ucuzlukla rekabet yoluna gitmeyelim. Marka olma yoluna gidelim. Kendi markalarımızı oluşturalım." Pazarlamada insan faktörünün önemine değinen Anıl, "O yüzden insana da yatırım yapmalıyız. Şu dönemde yatırım yapılacak en önemli konu kendimizi geliştirmemizdir" diye konuştu.

Oyun Tasarımcısı **Mevlüt DİNÇ:**

"Oyun sektörü 200 milyar dolarlık bir ciroya ulaştı"

Oyun Tasarımcısı Mevlüt Dinç "Hayat Bir Oyun" başlığıyla yaptığı sunumda "oyunculuk" serüvenini anlattı, oyun sektörünün Dünya ve Türkiye'deki durumu hakkında bilgi verdi. Bilgisayarı ve kodlamayı kendi kendine öğrendiğini bildiren Dinç, oyun sektörüne 1983 yılında tamamen tesadüf eseri girdiğini kaydetti. 22 yıldır Türkiye'de oyun sektörünün gücünü anlatmaya çalıştığını söyleyen Dinç, sektöre ilgili şu bilgileri verdi: "Pandemi öncesinde dünyada 2,2 milyar oyuncu vardı. Pandemi sırasında bu rakam 3 milyarı aştı. Dünya nüfusunun yarısı oyuncu. Pandemi sürecinde oyuncu sayısı ve oyun oynama süreleri arttı. 40 yılda dünya oyun sektörü hem sinema hem müzik sektörünü geçerek 200 milyar dolarlık bir ciroya ulaştı. Bunun yüzde 50'si mobilden sağlanıyor. Bu rakam sadece oyunlardan elde edilen gelir." Dinç, sektörün krizlerden etkilenmediğini hatta beslendiğini kaydetti. Günde 3 milyon dolar gelir elde eden oyunlar olduğunu açıklayan Dinç, Türkiye'de 40 milyonu aşkın oyuncu bulunduğunu bildirdi. Sektörün 1 milyar dolarlık bir ciroya ulaştığını ifade eden Dinç, "Ancak ciro 2 milyar doları bulmuyor. Sektörün önemini iyi anlasaydık 4-5 milyar doları bulurdu" dedi. Dinç, yaşam ve başarı öyküsünü anlattığı "Hayat Bir Oyun" isimli kitabının gelirinin tamamını Darüşşafaka Cemiyetine bağışladığını da açıkladı.

3 ÖNEMLİ BAŞLIKTA ÖNEMLİ PANEL

"Nitelikli İnsan Kaynağının Geliştirilmesi ve Önemi" Paneli

"Teknolojinin odağında insan unsuru yer alıyor"

Zirvenin ilk gününde CISCO Türkiye Genel Müdürü Didem Duru moderatörlüğünde **"Nitelikli İnsan Kaynağının Geliştirilmesi ve Önemi"** masaya yatırılırken panele Hepsiburada İK Grup Başkanı **Esra Beyzadeoğlu**, TÜRK TELEKOM Organizasyonel Gelişim Direktörü **Mehmet Özyurt** ve TURKCELL Çalışan Deneyimi ve Yetenek Yönetimi Direktörü **Hüseyin Çakmak** konuşmacı olarak katıldı.

CISCO Türkiye Genel Müdürü **Didem Duru**, nitelikli insan kaynağının önemine dikkat çekti. Bu noktada kamu, özel sektör ve sivil topluma büyük görev düştüğünü söyledi. **Duru**, personelin becerilerinin geliştirilmesinin yanı sıra sadakatlerinin sağlanmasının da önemli olduğunu söyledi. Hepsiburada İK Grup Başkanı **Esra Beyzadeoğlu**, Türkiye'nin genç ve dinamik bir nüfusa sahip olduğu ve ülke olarak yurt dışına kaynak sağlayabilecek bir konumda bulunduğunu söyledi. TÜRK TELEKOM Organizasyonel Gelişim Direktörü **Mehmet Özyurt**, sektörde yetenek savaşları yaşandığını belirtti. **"Teknoloji başat unsur, ancak odağında**

insan var" diyen **Özyurt**, **"En iyiyi bulmak derdindeyiz. En iyi mi, en uygunumu bulmak lazım? Onu da düşünmek gerekiyor. Yetenek savaşları en iyiyi elde etmekle birlikte bu en uygun mu diye de sormak gerekiyor"** diye konuştu. TURKCELL Çalışan Deneyimi ve Yetenek Yönetimi Direktörü **Hüseyin Çakmak** ise yeteneği **"daldaki kuş"** olarak nitelendirdi. **Çakmak**, **"Bizler kritik rol oynuyoruz. Öyle bir ekosistem ortaya koymalıyız ki bizlerin oluşturduğu organizasyonlarda çalışanlar rahatça hayatlarını sürdürsünler"** dedi.

"Bilgi tarımın temel girdisi olmalı"

Zirvenin öğleden sonraki oturumunda ise **"Tarımda Verimliliğin Önemi ve Katma Değerin Sağlanması"** konusu ele alındı. Ankara Üniversitesi'nden **Prof. Dr. Bülent Gülçubuk**'un moderatörlüğünü yaptığı panele Dokuz Eylül Üniversitesi'nden **Prof. Dr. Yaşar Uysal**, KIRKYOL Kırsal Kalkınma Kooperatifinden Ziraat Yüksek Mühendisi **Tanfer Dinler** ile TREND MICRO Siber Güvenlik Uzmanı **Mert Ünsaldı** konuşmacı olarak katıldı. **Prof. Dr. Bülent Gülçubuk**, Şanlıurfa'nın potansiyeli yüksek bir şehir olduğuna dikkat çekti. Önemli olanın bu

potansiyeli hayata aktarmak olduğunu belirten **Gülçubuk**, **"Urfa, Türkiye'de tarım topraklarının yüzde 5'ine sahip. Toprakların yüzde 5'ine sahipsiniz ama gelirin yüzde 1'inden azına sahipsiniz"** dedi. Genç nüfusun bir il için hem fırsat hem de tehdit olabileceğini dikkat çeken **Gülçubuk**, **"İstihdam ederseniz fırsat, istihdam etmezseniz tehdittir"** diye konuştu. **Gülçubuk** Urfa'nın tarım, tekstil, turizm ve teknoloji alanında geleceğe meydan okuması, bunun için de bir an önce sosyal ve beşerî sermaye yapısını güçlendirmesi gerektiğini vurguladı.

Prof. Dr. Yaşar Uysal, tarımın artan önemi ve Türkiye tarımında temel sorunları üzerinde durdu. Gıdanın öneminin arttığını belirten **Uysal**, Rusya-Ukrayna savaşının ülkelerin kendi kendine yeterliliğin önemini arttırdığını söyledi. Tarımda katma değer, verimlilik ve etkinlik için yapılması gerekenleri sıralayan **Uysal** **"Bilgi tarımın temel girdisi olmalı, sürdürülebilirlik referans olmalı, sürekli yenilenen örgütlü çiftçi ise başrolde olmalıdır. Türkiye ekonomisindeki sorunlar, tarım sektöründeki sorunlar giderilmeden, tarımdaki örgütlenme sorunu aşılmadan, çözülemez"** diye konuştu. TREND MICRO Siber Güvenlik Uzmanı **Mert Ünsaldı**, 4.0 kavramını açıkladı. Teknolojik

"Tarımda Verimliliğin Önemi ve Katma Değerin Sağlanması" Paneli

olarak 4.0'ın "farklı sensörler ve makine-lerden gelen bilgilerin analiz edilmesi ve makinelerin kendi aralarında görüşmesi konuşması aksiyon alması" şeklinde tarif eden **Ünsaldı**, "Yani gelecekteki insan bağımsız bir noktaya doğru gidiliyor. Ve bundan kaçamayacağız." dedi. Akıllı bir gelecek kurmak için akıllı bir toplum oluşturmak gerektiğini vurgulayan **Ünsaldı**, tarım sektöründe kullanılan IoT teknolojili ürünlerin sayısının 25 milyarı aştığını bildirdi. Diğer alanlarda olduğu gibi tarım teknolojilerinin de siber saldırılara açık olduğunu belirten **Ünsaldı**, gerekli tedbirler alınmazsa firmaların büyük zararlar görebileceğine işaret etti. Ziraat Yüksek Mühendisi **Tanfer Dinler** ise adil bir yaşam için tarımı, toprağı, suyu, tohumu, enerji ve ekosistemi korumanın önemli olduğunu söyledi. Türkiye'nin güneş enerji potansiyelinin yüksek olduğunu belirten **Dinler**, gerekirse bütün çatılara güneş enerji sistemleri kurulması gerektiğini kaydetti. Son yıllarda yaşanan gıda kıtlığına dikkat çeken **Dinler**, "Dünyanın üretim diye bir derdi yoktur. İsrاف diye bir sorunu vardır" dedi.

"Şanlıurfa'nın turiste cazip gelecek hikayesi çok"

Hacı Bayram Veli Üniversitesi'nden **Prof. Dr. Muharrem Tuna**'nın moderatörlüğünü yaptığı ve "**Turizmde Marka Olmak**" başlıklı panelde ise konuşmacı olarak **BAŞARSOFT** CEO'su **Alim Küçükpehlivan**, **TROYD** Başkanı **Alican Aksu**, **GASTRONOMİ TURİZMİ** Derneği Başkanı **Gürkan Boztepe** konuşmacı olarak yer aldı.

Prof. Dr. Muharrem Tuna, şehrin özgün ürünleriyle marka değerleri oluşturmasının önemine vurgu yaptı. **Alican Aksu**, Türkiye'de uzun yıllar turizm algısının sahillerle sınırlı kaldığına dikkat çekti. Dünyada turizm algısının her geçen gün değişmeye başladığını belirten **Aksu**, pandeminin bu değişimde önemli rolü olduğunu söyledi. **Aksu**, "Pandemide insanların turizm algısı değişti. Doğayla içi içte tesislerde turizm yapma isteği. Biraz daha keşfedilmemiş yerleri görme isteği

oluştı. Bu noktada kendi hikayesini çizme konusu en önemli konuların başında yer alıyor. Bu noktada Şanlıurfa en önemli illerin başında geliyor. Şanlıurfa senaryo yazacak hikaye yazacak argümanlar mevcut. Dolaşısıyla bunları bir araya getirip, alt yapısını çok güçlü tutarak bu pazardan güçlü pay alabilir" dedi. **Gürkan Boztepe**, ABD'nin sadece gastronomi turizminden elde ettiği gelirin 440 milyar dolar olduğunu bildirirken Türkiye'de ise bu oran 5,1 milyar dolar olduğunu söyledi. **Boztepe**, "ABD 440 milyar dolar geliri hamburgerle elde ediyor- sa Şanlıurfa'nın gastonomik değerleriyle ne kadar ciro elde edebileceğini siz hesap edin" diye konuştu. **Alim Küçükpehlivan** ise yolculuğun turistin evinden başladığını vurguladı. "Turist evinden çıkmadan bilgi edinmesi lazım" diyen **Küçükpehlivan**, "Turiste oturduğu yerden bilgiyi sunmanız lazım. Kimse belediyelerin uygulamalarından bilgiye ulaşmaz. Barcelona yılda iki kez hava fotoğrafı çektiyor, bunu Google'a ücretsiz veriyor. Biz belediyelerin verilerine doğru dürüst ulaşamıyoruz. Turist çekmek için şehirlerin öne çıkan yönlerini dünyaya pazarlanması lazım" diye konuştu.

"Turizmde Marka Olmak" Paneli

Microsoft Türkiye Eğitim Direktörü **Kürşat R. GÜNEÇ:** **"Öğretmenlerimiz ve öğrencilerin kapasitelerini arttırmaya çalışıyoruz"**

1 Milyon İstihdam Projesi kapsamında Microsoft desteğiyle Şanlıurfa'da meslek lisesi öğretmenlerine eğitim verildi. Proje kapsamında eğitim alanları temsilen bazı öğretmenlere Urfa 4.0 Zirvesinde katılım ve başarı belgeleri verildi. Micro-

soft Türkiye Eğitim Direktörü **Kürşat R. Güneç** eğitimlerle ilgili olarak şunları söyledi: "Biz Microsoft olarak etkinlik öncesinde Urfa için hem **İstihdam** hem de **Eğitim** gibi çok değerli iki konuya dokunan nasıl bir etkinlik yapabiliriz diye

düşündüğümüzde Milli Eğitim Bakanlığımızın Meslek Liselerindeki Bilişim ve Teknoloji Öğretmenlerimize hızlandırılmış bir eğitim verip hem onların kapasitesini arttırmak hem de onların dokunduğu öğrencilerin kapasitesini arttırmak için bir çalışma yapmayı düşündük. İlk yola çıktığımızda 100 tane meslek lisesi Bilişim ve Teknoloji Öğretmenimize **"Microsoft Yenilikçi Eğitimci"** sertifikası vermeyi planladık. Burada İl Milli Eğitim Müdürlüğümüzün bize katkıları çok büyüktür. Duyuru yapıp talep toplarken çok kısa sürede diğer İlköğretim ve Ortaöğretim okullarımızdaki öğretmenlerden de talepler gelerek sayımız 200'ü aştı. Verdiğimiz eğitimler sonrasında programı başarı ile **tamamlayan 210 öğretmenimiz**, bunlardan yarısı Meslek Liselerinden olmak üzere, eğitim sertifikamızı almaya hak kazandılar sınavlarını başarıyla verdiler. Amacımız bu ve benzer etkinlikleri ülke çapında artırarak devam ettirmek. Burada başarılı olan öğretmenlerimizi tekrar tebrik ediyor ve başarılarının devamını diliyoruz."

TÜRES Dernek Kurucusu ve Genel Başkanı **Ramazan BİNGÖL:** **"Değerli nimetlerimizi doğru pazarlayamıyoruz"**

Tüm Restoranlar ve Turizmciler Derneği (TÜRES) Genel Başkanı **Ramazan Bingöl**, Urfa 4.0'da kısa bir konuşma yaptı. TRT Belgesel kanalında Şefin Özel Konuşu programının sunuculuğu da yapan Bingöl, televizyonda gerçekleştirdiği programlardan kesitleri konuklarla paylaştı. Bingöl, "Türkiye'nin katma değerli ürünlerini çok ucuza satmak ve ucuza ihraç etmek bizim asıl problemimiz. Türkiye'de dünyanın en değerli nimetleri yetişmesine rağmen doğru pazarlayamıyoruz. Köylerimizde yetişen ürünlerimizi hakkı ve layığı ile sunmayı bir an evvel öğrenmemiz gerekiyor" dedi. Zirveyi düzenleyen ekibe, böyle önemli bir konuda yetkin isimleri bir araya getirdiği için teşekkür etti.

Şanlıurfa'nın kalkınması için yol haritası hazır!

Şanlıurfa'da iki gün süren Urfa 4.0 zirvesinin ardından son şekli verilen çalıştay raporları kamuoyuyla paylaşıldı. Kamu ve özel sektör temsilcileriyle birlikte iş dünyasından çok sayıda ismin katıldığı çalıştayda Şanlıurfa kalkınması için yeni yol haritası çizildi. Şanlıurfa Valisi **Salih Ayhan**, "Bu çalışmayı rehber alacağız. Diğer alanlarla mezcedeceğiz. Şehrimizin yol haritası olarak değerlendireceğiz." dedi.

Urfa 4.0 Zirvesi'nde Tarım, Turizm, Tekstil ve Teknoloji Çalıştay gruplarının hazırladığı raporlar Hazine ve Maliye Bakanlığı Bilgi Teknolojileri Genel Müdürü ve Urfa 4.0 Zirvesi Düzenleme Komitesi Başkanı **Dr. Cebirail Taşkın**, Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanı **Zeynel Abidin Beyazgül** ve Şanlıurfa Valisi **Salih Ayhan**'ın da katıldığı basın toplantısıyla kamuoyuyla paylaşıldı. **Cebirail Taşkın**, "2 gün boyunca Urfa'yı konuştuk. Urfa 4.0'ı konuştuk. İki gün boyunca çalıştaylarda son dokunuşu yaptık" dedi. Taşkın'ın ardından söz alan Çalıştay Başkanları alınan kararlar ve politika önerilerini açıkladı.

Vali Ayhan: Yol Haritamız Olacak

Sonuç raporlarının açıklanmasının ardından Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanı **Zeynel Abidin Beyazgül** ve Şanlıurfa Valisi **Salih Ayhan** değerlendirmelerde bulundu. Beyazgül "Şanlıurfa İnşallah Türkiye'nin yıldızı olacak. Valiliğimizin koordinasyonunda dile getirilen önerileri hayata geçirmeye çalışacağız" dedi. Vali **Ayhan** ise şunları söyledi: "İki gün boyunca fevkalade güzel bir beyin fırtınası olduğunu görüyoruz. Alın terinize ve akıl terinize teşekkür ediyoruz. Biz hem sahada hem salonda olacağız. Salonda gelişen fikirleri sahaya tatbik edeceğiz. Gök kubbe de söylenmedik söz kalmadı. Önemli olan irade koymaktır. Bunlar inşallah tozlu raflarda kalmayacak. Bu çalışmayı rehber alacağız. Diğer alanlarla mezcedeceğiz. Şehrimizin yol haritası olarak değerlendireceğiz. İki günlük çalışmalar son derece başarılı bir şekilde gerçekleşti. Urfa 4.0 Zirvesi halkımız tarafından ilgi gördü. Heyecanla karşılandı. Vatandaş nezdinde olumlu dönütler aldık. Şehrin motivasyonuna katkı sağladı. Tarım tekstilde turizm ve teknolojiye çok güzel bir kılavuz oldu."

GÖBEKLİTEPE'DEN SIRA GECESİNE TARİH VE KÜLTÜR TURU

Urfa 4.0 Zirvesi için şehre gelen katılımcılar, Şanlıurfa'nın tarihi ve kültürel yerlerini de görme imkânı buldu. Gün boyu şehrin önemli mekanlarını gezen katılımcılar akşam ise düzenlenen Sıra Gecesi'nde yorgunluklarını attı.

Tarihi değiştiren mekan: Göbeklitepe

Şanlıurfa şehir turu **Tarihin Sıfır Noktası Göbeklitepe** ile başladı. Göbeklitepe, il merkezinin 18 km kuzeydoğusunda, **Örencik köyü** yakınlarında yer alıyor. **Harran'a** hâkim bir tepe üzerinde bulunan ve henüz küçük bir bölümü ortaya çıkarılan Göbeklitepe yaklaşık **12 bin yıllık** geçmişle insanlık tarihini değiştirdi. Dünyanın bilinen en eski ve en büyük tapınma (kült) merkezi sayılan Göbeklitepe ile dinsel inanışın yerleşik yaşama geçişteki etkisi kanıtlandı. Göbeklitepe kazılarını 1995'te Alman arkeolog **Prof. Dr. Klaus Schmidt** başlattı ve 2014'deki ölümüne dek 20 yıl sürdürdü. Göbeklitepe'deki en ilginç buluntuları boyu 6 metreyi, ağırlığı 40 tonu bulabilen **"T" formu** anıtsal dikilitaş oluşturuyor. 10-12 tanesi dairesel planda dizilerek araları taş duvarlarla örülüp dikili taşlar yuvarlak ya da oval kapalı mekânlar oluşturuyor. Bugüne kadar yapılan kazılarla şimdilik 6 tanesi ortaya çıkarılan söz konusu yapıların jeomanyetik ölçümlerle 20'yi bulacağı tahmin ediliyor. 2018 yılında **UNESCO Dünya Mirası Listesi**'ne giren Göbeklitepe; avcı-toplayıcı yaşamı, tarım ve hayvancılığa geçişi, tapınak mimarisi ve sanatın doğuşunun anlaşılmasına önemli katkılar sağladı. 2019 yılı Türkiye'de **"Göbeklitepe Yılı"** ilan edilmişti. Urfa 4.0 Çalıştay'ı ile Türkiye'nin farklı illerinden gelen katılımcılar şaşırtıcı mimarisıyla dikkat çeken bu tarihi mekânı yakından görme imkânı kazandı.

Kelaynak kuşlarına ziyaret

Göbeklitepe'nin ardından Kelaynak kuşlarının yaşadığı mekanlar ziyaret edildi. Kelaynak kuşları, dünya ve Türkiye'de soyu tehdit altında olan kuş türleri arasında yer alıyor. Dünya'daki son iki popülasyonundan biri Fas'ta diğeri ise Türkiye'de bulunan kuşlar geçmişte tüm Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşarken, günümüzde sadece **Birecik**'te Fırat Nehrinin kıyısında bulunan ve Tarım ve Orman Bakanlığınca kurulmuş olan Üretme İstasyonunda yaşıyor. İzlerine **Nuh Tufanı**'na kadar giden ve yörede bereket sembolü olan Kelaynak kuşlarının ortalama ömürleri 25-30 yıl. 1950'lerde çekirge salgınına karşı yapılan yoğun zirai ilaçlama (DDT) kuşların neslini tükenme tehlikesiyle karşı karşıya bıraktı. Birecik'te 1977 yılında **Kelaynak Üretme İstasyonu** kurulurken 2 adet ergin ve 9 adet yavrunun doğadan yakalanıp kafeslere alınmasıyla birlikte üretme çalışmalarına başlandı. Sayıları belli bir miktara ulaştıktan sonra, 90'lı yıllarda Kelaynakların bir kısmı göçe bırakıldı. Ancak göçe gönderilen kuşların hiçbiri geri dönmedi. Akıbetlerinin ne olduğu bilinmediğinden kaybetme riski bir daha göze alınmadı ve o tarihten sonra göçe izin verilmedi. 2021 tarihi itibarıyla Birecik'teki kelaynak kuşlarının sayısı 325'e ulaştı. Kelaynak kuşları gök yüzünde süzülürken katılımcılar Fırat'ın kenarında fotoğraf çektiler.

Saklı Cennet: Halfeti

Urfa 4.0 Çalıştay ekibinin bir sonraki durağı Birecik Barajının suları altında kalan tarihi Halfeti ilçesi oldu. 2000 yılında Birecik Barajı'nın yapımı sırasında önemli bir kısmı sular altında kalan tarihi şehir, M.Ö. 9. yüzyılda Asur kralı 3. Salmanassar tarafından kuruldu. Hitit, Pers, Makedon, Selevkos medeniyetlerine de ev sahipliği yapan Halfeti, Abbasî, Emevî, Selçuklu, Zengi ve Eyyubiler kültüründen de önemli izler taşıyor. Halfeti, 2013 yılında Cittaslow Uluslararası Koordinasyon Komitesi tarafından Sakin Şehir ağına dahil edildi. O günden beri saklı cennet olarak kabul edilen batık kent, sular altında kalmış taş evler, mağaralar ve camisiyle bölgeyi ziyaret edenlerin gözde mekanları arasında yer alıyor.

Urfa'da Sıra Gecesi

Şanlıurfa denilince ilk akla gelen özellik ve güzelliklerden biri de Sıra Geceleri... Gün boyu kentin tarihi ve turistik mekanlarını gezen Çalıştay katılımcıları, akşam ise şehirle özdeşleşen "sıra gecesi" programına iştirak etti. Konuklar yöresel müzikler eşliğinde çiğ köfte yerken yöresel yemeklerden tattı.

TEKNOLOJİ ÇALIŞTAYI: ŞANLIURFA'NIN YENİ FISTIĞI YAZILIM OLACAK

Teknoloji Çalıştayı'nın Başkanlığını İstanbul Teknik Üniversitesi'nden **Prof. Dr. Ertuğrul Karaçuha**, Başkan Yardımcılığını ise Harran Üniversitesi'nden **Doç. Dr. Berkan Aydılek** yürüttü. Raportörlüğünü Harran Üniversitesi'nden Öğretim Üyesi **Dr. Abdülkadir Gümüşçü** yaptığı çalıştayda **"Teknolojinin Şanlıurfa Ekonomisi ve İstihdamına Kaldıraç Etkisi"** için yol haritası çizildi.

Teknoloji Çalıştayı'nın sonuç raporunu **Prof. Dr. Karaçuha** açıkladı. Karaçuha, kamu ve özel kesimden 30 katılımcının yer aldığı çalıştay grubunda alınan kararlar kadar bu kararların hayata geçirilmesinin de önemli olduğunu söyledi. **Karaçuha**, "Çok sayıda raporlar hazırlanıyor. Bu raporları sahiplenmezsek, dile getirilen görüşler raporlarda kalabilir" dedi. "Küresel olalım, yerimizde kalalım" anlayışıyla hareket ettiklerini belirten Karaçuha, şehir için "Şanlıurfa'nın yeni fıstığı yazılım olacak" şeklinde bir slogan geliştirdiklerini bildirdi. Karaçuha'nın açıkladığı Çalıştay Sonuç raporu ise şu görüşlere yer verildi:

"Urfa 4.0 Teknoloji Çalıştayı kamu, özel sektör ve girişimcilerin temsilcileri ile yaklaşık 30 katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Şanlıurfa'nın teknolojik alanlarda gelişmesini sağlayacak Bilgi Teknolojileri Ekosisteminin Geliştirilmesi, Girişimcilik ve Yenilikçi Düşünce Ekosisteminin Geliştirilmesi, Tarım Teknolojileri Ekosisteminin Geliştirilmesi, Nitelikli İnsan Kaynaklarının Yetiştirilmesi ve Ar-Ge Kültürünün Geliştirilmesi olmak üzere 4 ana başlıkta öneriler belirlenmiştir. Bu öneriler çalıştaylar sonrasında ilgili kurumlar ile paylaşılacak ve hayata geçirilmesi adına çalışmalar yürütülecektir. Çalışmaların yürütülmesini takip etmek amacı ile Şanlıurfa Valiliği bünyesinde **"Şanlıurfa Teknoloji Dönüşüm Ofisi"** kurulmasının faydalı ve gerekli olduğu değerlendirilmektedir. Çalıştay'da toplam 20 adet öneri sıralanmıştır.

Bilgi Teknolojileri alanında;

- Karahantepe Yazılım Kampüsü
- İstihdam Garantili Eğitim Çalışmaları

- Yazılım Otobüsü
- Bilgisayar Okur Yazarlığını Artırmak
- Şanlıurfa'nın Yazılım Sektöründe Cazi-be Merkezi İllerden Biri İlan Edilmesi
- Geleceğin Mucitleri
- Şanlıurfa Yapay Zekâ Yetkinlik Geliştir-me Merkezi
- Şanlıurfa'da Ulusal/Uluslararası Tekno-loji Firmalarının Test/Simülasyon Mer-kezlerinin Açılmasının Sağlanması
- Oyun Kuluçka Merkezi
- Yeni Meslek Yüksek Okulları (MYO) ve Meslek Liseleri Açılması

Girişimcilik ve Yenilikçi Düşünce ala-nında;

- Teknokentin Güçlendirilmesi
- Garaj Teknokent
- Dijital Çağda Çocuklarla Farklı Düşün-me Yöntemleri Atölyesi (P4C)
- Şanlıurfa Çağrı Merkezi Ekosisteminin Geliştirilmesi Projesi
- Tasarım Fabrikası

Tarım Teknolojileri alanında;

- Şanlıurfa Yeni Nesil Tarım Teknolojileri Ekosisteminin Geliştirilmesi Projesi

Nitelikli insan kaynaklarının yetiştiril-mesi ve Ar-Ge alanında;

- Güneş Enerjisi Teknolojileri Geliştir-mek Üretmek ve Yaygınlaştırmak

- İlaç Gıdalarının Yetiştirilmesi

- Su Yönetimi

• Kanaat önderi olan veya olabilecekleri bi-lim ve teknolojiyle bütünleştirmek adlı önerilerde bulunulmuştur.”

TARIM ÇALIŞTAYI: TARIMIN KEŞFİNDEN TARIMIN GELECEĞİNE KADİM URFA

Urfa 4.0 Zirvesi'nde Tarım Çalıştayı'nın başkanlığını Ankara Üniversitesi'nden **Prof. Dr. Bülent Gülçubuk**, Başkan yardımcılığını Harran Üniversitesi'nden **Prof. Dr. Ali Rıza Öztürkmen** ve raportörlüğünü yine aynı üniversiteden Araştırma Görevlisi **Sabri Akın** yapacak. **"Verimli Tarım Uygulamaları ve Ekonomisi"**nin ele alındı.

Prof. Dr. Gülçubuk, öncelikle şehirle ilgili bir SWOT analizi yaptıklarını belirtti. Şanlıurfa'nın tarım olarak potansiyelinin zengin olduğunu belirten **Prof. Dr. Gülçubuk**, "Ancak bu potansiyeliyle çıktılar arasında doğrusal bir ilişki yok." dedi. Şanlıurfa için "Tarımın Keşfinden Tarımın Geleceğine Kadim Urfa" sloganını geliştirdiklerini belirten Gülçubuk, yaptıkları SWOT analizi ve çözüm önerilerini şöyle açıkladı:

"Şanlıurfa ili; yurt içi ve yurtdışı pazarlara yakınlık, verimli ve geniş sulanan tarım arazileri, iki yılda 5 ürün alabilme, yenilenebilir enerji potansiyelinin yüksek olması, küçükbaş hayvancılığa uygun mera alanlarının varlığı, buğday-arpa-mercimek-pamuk-antepfıstığı gibi zengin ürün varlığı, Ortadoğu pazarına yakınlık, organik ve doğal üretim potansiyeli, kurutulmuş ürün çeşitliliği, genç nüfus varlığı, kadim tarım kültürü, ileri teknolojiye yakınlık, üniversitelerin ar-ge potansiyeli, kendinden marka isimlerin olması (GAP; Göbeklitepe, Harran gibi), coğrafi işaretli ürünlerin çeşitliliği ve artan tarım ve tarih-kültür turizmi hareketliliği açısından güçlü bir yapıdadır.

Güçlü yönlerinin yanı sıra Şanlıurfa ili; feodal yapının devamlılığı, arazilerde verimlilik sorunları, sulama konusunda bilgi ve bilinç eksikliği, genç nüfusun kalifiye meslek sahipliğine kavuşamaması ve işsizlik, kurum-kuruluşlar arasında eşgüdüm eksikliği, tarım topraklarını amaç dışı kullanımı, tarımsal ürünlerde yüksek katma değerli ürünlere geçişte yavaşlık, tarımsal verilerde eksiklik ve uyumsuzluk, tarım sigortalarının yaygınlaşamaması, üretim planlamaya geçilemeyişi, işgücü planlamasının olmaması ve kayıtdışı işgücü kullanımı, tarım işçilerinin ve çiftçilerin iş sağlığı ve iş

güvenliği sorunları, ürünlerde markalaşamama, tarıma dayalı ve gıda sanayinin yüksek potansiyele rağmen gelişmemiş olması, demiryolu ağının zayıflığı, yerel siyasi ve bürokratik yapının inisiyatif kullanmada yetersiz kalması, serbest bölgenin olmaması gibi zayıf yönler zayıftır.

Şanlıurfa ili dünyada ve Türkiye’de önemli giderek artan tarım, gıda, su ve enerji alanlarında bir çok fırsata sahiptir; organik ve doğal tarıma artan ilgi, gıda fiyatlarındaki hareketlilik, katma değeri yüksek ürün potansiyeli (nar, biber, antepfıstığı, badem gibi), güneşli gün sayısının fazlalığı, jeotermal enerjiden sera amacıyla yararlanabilme, genç nüfus varlığı, GAP’ın merkezinde olması, kurutulmuş ürünlere artan talep, artan turizm hareketliliği, 2 adet organize ihtisas bölgesinin varlığı, genç nüfus arasında teknolojiye eğilimin yüksek olması, tıbbi ve aromatik bitki potansiyeli, tarımın keşfedildiği toprakların üzerinde olması, küçükbaş hayvancılığa yatkınlık ve hassas tarım-dijital uygulamalar konusunda artan çalışmalar, artan ulusal ve uluslararası markaların yatırımları il gelişiminde çok sayıda fırsatı da beraberinde getirmektedir.

Şanlıurfa ili;

- **Var olan fırsatları değerlendirerek güçlü yönleri nasıl katma değere çevirebilir;**

- o Tarıma dayalı sanayi, gıda sanayi geliştirilerek.

- o Markalaşma ve yüksek kaliteli ürün üretimi.

- o Genç çiftçilere tarımsal üretimde devam ettirecek destekleme ve mesleki eğitim programlarının devreye girmesi

- **Var olan fırsatları değerlendirerek zayıf yönleri nasıl eleyebilir ve nasıl avantaja çevirebilir;**

- o Pazara uygun üretim.

- o Üretim planlaması.

- o Sertifikalı üretime geçilmesi.

- o Üretim ve işleme planlaması yapılarak entegre verim kaynak kullanımının artırılması.

- o Tarım paydaşları arasında iyi yönetim yaklaşımı ile etkililiğin artması.

- **Var olan tehditleri etkin bir şekilde yöneterek güçlü yönlerini nasıl sağlamlaştırabilir;**

- o İklimle uyumlu ürün çeşitleri

- o İklim değişikliğine yönelik AR-GE çalışmalarının artması

- o Yenilenebilir enerji kullanımı

- o Etkin çiftçi örgütlenmesi

- o Arz talebe dayalı yerinde eğitim yayım hizmetlerinin artması

- o Tarımsal pazarlama kanalında üretici örgütlenmesinin etkisini arttırmak

- o Ortak girdi kullanımının yaygınlaştırılması

- **Ortaya çıkan sonuçlara göre Şanlıurfa orta ve uzun vadede kendisini nerede görmek ister;**

- o İGE’nde ilk 25 il arasına girmek

- o Genç çiftçi sayısının yüksek olduğu ve gençlerin tarımda rol model olduğu bir il olmak

- o Bölge ihracatında 2 milyar dolar miktarına ulaşmak

- o Tarım ve gıda sanayinde markalaşmak

- o Etkin ve üretken aile çiftçiliği yoluyla örgütlenmiş ve pazar payı artmış tarımsal yapı

- o Türkiye’nin ve bölgenin tarım ve gıdada marka şehri ve katma değeri yükselmiş bir ŞANLIURFA.

Kök sorunlar, sorunlara ilişkin çözüm stratejileri, çözüme yönelik eylem planı ve iyi yönetim temelinde kurumsal rol ve sorumluluk tanımları da ayrıca verilmektedir.”

TEKSTİL ÇALIŞTAYI: URFA'NIN BEYAZ ALTINI OLAN PAMUK TEKNOLOJİ İLE ZİRVE YAPACAKTIR

Tekstil Çalıştayının Başkanlığı'nı TETFİT CEO'su ve İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi **Doç. Dr. Leyla Türker Şener**, Başkan Yardımcılığı'nı Harran Üniversitesi'nden Öğretim Üyesi **Dr. Cevher İlhan Cevheri**, raportörlüğünü ise Harran Üniversitesi Öğretim görevlisi **Fahrünnisa Sayım** yaptı.

Doç. Dr. Leyla Türker Şener, Şanlıurfa'nın genç nüfusu, sanayi, hammaddeye yakınlığı ile tekstilde Türkiye'nin öne çıkan illerin başında geldiğini belirtti. Urfa 4.0 Zirvesi ile şehirde teknoloji odaklı çağdaş tekstil üretim tesislerinin hayata geçirilmesi, Şanlıurfa tekstilinin bir dünya markası olması için inovatif üretim merkezi haline getirilerek sağladığı katma değer artırılmasının hedeflendiğini kaydederek, *"Bizim sloganımız Urfa'nın beyaz altını olan pamuk teknoloji ile zirve yapacaktır"* dedi. **"Teknoloji Odaklı Üretim ve Sürdürülebilir Tekstil İhracatı"** konusunun tartışıldığı Tekstil Çalıştayında 17 üyenin olduğunu belirten Şener, 17 adet politika önerisinde bulunduklarını bildirerek bunları şöyle sıraladı:

1. Tekstil sektöründe inovasyona yönelik fikirden patente, patentten ürüne dönüştürecek Ar&Ge laboratuvarları oluşturulmalıdır; "Ar&Ge Merkezleri"nin kurulumu desteklenmelidir.
2. Şanlıurfa pamuğunun coğrafi işaretinin alınmalıdır.
3. OSB içerisinde ŞUTGEM binasında hazır bulunan eğitim alanlarında tekstil ve ayakkabı sektöründe dair dijital eğitim sürecinin başlatılmalıdır.
4. Teknoloji Dönüşüm Ofisleri denetiminde; Güneydoğu Satış Kooperatifleri ile süreç başlatılarak Ticaret İl Müdürlüğü / Tarım İl Müdürlükleri / Ticaret Borsaları, Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi ile GAP idaresi, pamuk üreticilerinin birlikte hareket etmelerini sağlayacak kooperatif kuruluşunu desteklemeli, bu kooperatif üzerinden çiftçinin Pamuk ekimi, sulama, toplama, ilaçlama süreçlerine dair hızlı ve doğru bilgiye ulaşabilmesi için dijital web tabanlı platformlar oluşturulmalıdır.

5. Firmaların dijital olgunluk seviyesi tespit edilmeli; tekstil ve ayakkabı sektöründe dijital dönüşüm için teknik ve mali destekler verilmelidir.
6. Şanlıurfa OSB Lojistik merkezi çalışmalarının önceliklendirilmeli, Lojistik maliyetlerini düşürecek çalışmaların yapılacağı Yapay zekâ ile kamera görüntü işleme sistemlerinin de kullanıldığı sürecin anlık kontrolleri gerçek zamanlı analizlerin yapıldığı Lojistik merkezi (Kara Limanı) oluşturulmalı, eklenmesi, ayrıca konu ile ilgili 38 km kılçık hattı demiryolunun yapılmalı ve sanayi hizmetine açılmalıdır.
7. Giyilebilir teknolojiler, Sanal gerçeklik, Arttırılmış gerçeklik, Blok zincir teknolojisi, Nesnelerin interneti, Yapay zekâ gibi yeni nesil teknoloji konularında nitelikli insan gücünün arttırılması, bu alanlara dair girişimcilere yönelik finansman olanakları arttırılmalıdır.
6. Tekstil ve ayakkabı sektöründe üreticilerinin yenilenebilir enerji dönüşümü için finansmana erişimi kolaylaştırılmalı ve rekabet avantajı sağlanmasına ilişkin düzenleme ve uygulamalar geliştirilmelidir.
7. Yerli ve Milli İmkanlar ile tekstil ve ayakkabı Sektörü için “Robotik Sistemler” geliştirilmeli, Bu süreçte pamuğun toplanması, çırçırılması, depolanması, lisanslı depo koşullarının optimize edilmeli, ipliğe dönüşüm, örme- dokuma prosesi, terbiye aşaması ve test sistemlerinin akıllı teknolojilere göre düzenlenmelidir. Makine ekipman parkının oluşturulması için ön çalışmaların başlatılmalıdır.
8. İhracat değerlerimizin artışı destekleyecek kısa vadede Tekstil Test Merkezinin, orta uzun vadede ayakkabı test merkezinin kurulmalıdır.
9. Hasta takip, tedavi, bakım süreçleri ayrıca sağlıklı kişiler için kullanılabilecek sensör ve aplikasyon tabanlı “akıllı ev tekstil ürünleri”ne dair çalışmalar öncelikli alanlara alınmalıdır. Akıllı tekstil ürünleri ve giyilebilir teknolojiler konusunda Ar-Ge ve yenilik odaklı, başlangıç aşamasındaki girişimler arttırılmalı ve desteklenmesine yönelik düzenlemeler hayata geçirilmelidir.
10. Akıllı tekstil sektöründe test laboratuvarı kurulmalı/geliştirilmeli ve Tıbbi cihaz test hizmetleri için gerekli laboratuvar altyapıları iyileştirilmelidir, kapasitelerinin ve yetkinliklerinin arttırılması için çalışmalar yapılmalıdır. Ayrıca laboratuvar sayıları artırılmalı, ilgili kurumların yetkilendirilmesi sağlanmalıdır.
11. Temel bilimler ve Mühendislik fakülteleri ile sağlık sektörlerinde ürünleşmeye yönelik alt komponentler ve malzemeler seviyesinde koordinasyon güçlendirilmelidir. Sağlık alanındaki profesyonellerin Ar-Ge ve yenilik süreçlerinde etkin bir şekilde rol almaları sağlanmalıdır.
12. Birlikte geliştirme yaklaşımı ile teknolojik bilgi birikiminin aktarımı güçlendirilmeli ve tıbbi cihaz, savunma sanayi ekosistem etkileşimi iyileştirilmelidir; pazara yönelik ürünleşme odaklı iş birlikleri teşvik edilmelidir.
13. Tekstil ve ayakkabı sektöründe sanayinin otomasyon sürecine geçişi hızlandırılmalı,
14. Tekstil sektöründe inovasyona yönelik bütüncül ve stratejik yaklaşımlar geliştirilmeli ve benimsenmelidir.
15. Giyilebilir teknolojik cihaz alanındaki süreçlerde temel bilimlerin katkısı artırılmalı ve kurumsal bir çatı altında sektör paydaşları ile temel bilim ve mühendislik fakültesi bilim insanlarını bir araya getirecek konferans, kongre ve benzeri ortamlar periyodik olarak düzenlenmelidir.
16. Karacadağ Kalkınma Ajansı desteğiyle Harran Üniversitesi bünyesinde Ar-Ge merkezlerinin kurulmasının desteklenmesi ve gen bankasının kurulmalıdır.
17. Pamuk standizasyonunun, yabancı madde ve ambalajlama konularında valilik genelgesi yayınlanmalıdır.”

TURİZM ÇALIŞTAYI: KATMA DEĞERLİ KÜLTÜR TURİZMİ

Başkanlığını Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi'nden **Prof. Dr. Muharrem Tuna**, Başkan Yardımcılığını Harran Üniversitesi'nden **Doç. Dr. Ömer Faruk Demirkol** ve raportörlüğünü Harran Üniversitesi'nden Araştırma Görevlisi **Dr. Ahmet Erdem** ve Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdür Yardımcısı **Seyit Ahmet Arslan**'ın yaptığı Turizm Çalıştayı'nda **"Dijital Pazarlama ve Teknoloji ile Katma Değerli Kültür Turizmi"** konusu masaya yatırıldı. Tanıtım ve Pazarlama, Dijitalleşme, Turizmin Çeşitlenmesi, Gastronomi, Altyapı ve Üst Yapı, Yatırım ve Teşvikler, Gastronomi, Eğitim ve İstihdam ve Hizmet Kalitesi konularında yapılması gerekenler sıralandı.

Kamu, sivil toplum kuruluşları, meslek örgütleri ve medya temsilcilerinden oluşan izleme komitesinin kurulması gerektiğini belirten Prof. Dr. Muharrem Tuna, Turizm Çalıştayı'nda alınan kararları ana başlıklarıyla birlikte şöyle açıkladı:

"Tanıtım ve Pazarlama

1. Ulusal ve uluslararası pazar araştırmasının yapılması
2. Gastronomi alanında yemek formatı oluşturarak uluslararası platformlarda tanıtılması
3. Yerel ürünlerin kullanılması ve ihracatının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması
4. Taş Tepeler konusunun sürekli olarak işlenmesi
5. Şanlıurfa için marka çalışmasının yapılması
 - a. Şehre dair bir hikâye sunmak
 - b. Şehre dair yaşanacak bir deneyim sunmak
 - c. Satın alınabilir hatıralar oluşturmak
 - d. Şehre dair görsel ipucu oluşturmak
6. Ulusal ve uluslararası kültür, sanat ve gastronomi festivallerinin sürdürülebilir biçimde düzenlenmesi
7. Güvenlik sorunu algısının giderilmesi
8. Şanlıurfa'nın turistik kaynaklarından oluşturulan turistik ürünlerinin dijital pazarlamada hikayelerin, efsanelerin çizgi film, film çekimi, dijital oyun, simülasyon, sanatsal öğeler ile tanıtılması
9. Gezi blog yazarları, web medyası, ulusal ve uluslararası seyahat acentası ve tur operatörlerinin Şanlıurfa ve yakın çevresi ile tanıştırmak üzere yapılan etkinliklerin sayısının artırılması

10. Coğrafi İşaretli ürünler için ambalajlama, markalaşma, pazarlama ve tanıtım planı geliştirmek ve uygulamak
11. Yerel kurumlar tarafından kentin tanıtımı için yapılan çalışmaların güçlü bir kent imajı oluşturmak ve verilen mesajın etkisini artırmak için bütüncül bir yapıda Şanlıurfa Turizmi Geliştirme A.Ş. çatısı altında TGA politika ve stratejilerine uygun olarak gerçekleştirmek,
12. Kültür ve Turizm Bakanlığı ve TGA tarafından belirlenen çatı strateji (5 duyu organına harekete geçiren) kapsamında www.gosanliurfaturkiye.com sitesindeki bilgileri düzenli olarak kontrol etmek, güncellemek ve güncel içeriklerin siteye eklenmesi için TGA'ya göndermek,
13. İl Tanıtım ve Geliştirme Programı kapsamında Türkiye'nin yurt dışı pazara yönelik Go Türkiye ve yurt içi pazara yönelik Gezen Anadolu'yu çatı markaları kapsamında Go Şanlıurfa ve Gezen Şanlıurfa Instagram hesaplarını il kurulları yönetiminde açmak ve tanıtım faaliyetlerini TGA aracılığıyla sağlamak,

14. İl içerisinde özellikle sosyal medya hesaplarında kullanmaya yönelik (Ör: GoTürkiye Instagram Hesabı) düzenli içerik üretimi yapmak, sosyal medya dinamiklerine uygun video, fotoğraf, reels vb. içeriklerin İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulları aracılığıyla tanıtım faaliyetleri kapsamında kullanılması üzerine TGA'ya iletmek,
15. Şehirde yeni rotalar oluşturarak; tarih, kültür, sanat vb. alternatif turizm unsurlarındaki yeni rotalar ile İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu ve TGA ortaklığında ağırlama, etkinlik vb. faaliyetler gerçekleştirmek ve bu kapsamda çıkan haber ve paylaşımların PR değerini yükseltmek için TGA ile koordinasyon sağlamak

Dijitalleşme

1. Arama motorlarında şehrin markasının öne çıkarılmasına yönelik uygulamalar yapılması,
2. Yerel yönetim, akıllı şehir çalışmaları kapsamında açık veri sağlayarak turist deneyimini ve turizm sektöründe yer alan paydaşların turizme aktif katılımını geliştiren çalışmaları gerçekleştirilmesi,

3. Akıllı Turizm Koordinasyon kurulunun oluşturularak ŞTGAŞ tarafından koordine edilmesi
4. Farklı dillerde çeviri yapacak teknolojik cihazların turistik alanlarda hizmet vermesi
5. İşletme yöneticileri ve çalışanlarının dijital pazarlama konularında eğitilmesi
6. Sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik yazılımlarıyla kültürel miras alanlarının tanıtımının yapılması
7. Sanal müzecilik uygulamalarının hayata geçirilmesi
8. Arkeolojik bulguların bilgisayar modellemesinin oluşturulması ile tanıtımlarda veya oyun motorunda kullanılmasının sağlanması
9. Visiturfa.com internet sitesinin interaktif bir anlayışla ve mobil uygulama desteğiyle hizmet vermesi.
10. Ziyaretçi davranışlarının, aktivitelerinin izlenerek analiz edilmesi sonrası dijital platformlar aracılığıyla farklı aktivitelere yönlendirilmeleri (Hem şehir hem de işletmeler, özellikle oteller için)

11. Turistik noktaların yoğunluk analizlerinin canlı olarak yapılması ve dijital platformlar aracılığıyla ziyaretçi yükünün dağıtılmasının sağlanması

Turizmin Çeşitlendirilmesi

1. Rekreasyon turizmine yönelik rekreatif etkinlik alanlarının (temalı park, trekking, su sporları, glamping, camping, karavan vb.) oluşturulması
2. Yörede var olan değişik turizm türleri ile kültür ve inanç turizmin entegrasyonunun sağlanması
3. Kültür turizminin önemli ögesi yöreye özgü el sanatlarının yok olmasının önüne geçmek, bu işle meşgul olan ustalara maddi destek sağlamak ve üretilen eşyaların otantik değeri vurgulanarak pazara açılmasına yardımcı olunması
4. Harran'da uluslararası Astronomi buluşmalarının gelenekleştirilmesi (güçlü yanlara, "Harran'ın astronomi bilminde, El Battani gibi bilimin öncülerinin olması" maddesinin eklenmesi)
5. Turistik tren hattının kurgulanması
6. EPA uyarınca Avrupa Komisyonunda kabul edilen Zeytin Kültür Yolunun bir Mezopotamya güzergahının Şanlıurfa üzerinden geçmesinin sağlanması

7. Yeşil turizm ile sürdürülebilir turizme önem verici çalışmalara önem verilmesi
8. İl dışından katılımcıları ve seyircileri çeken spor etkinlikleri ve yarışmaları düzenlenmesi.
9. Kongre turizminin altyapısının geliştirilmesi
10. Kamu kurum ve kuruluşlarının etkinliklerinin düşük sezonda gerçekleştirilmesi
11. Kültür turizminde otantikliğe önem verilmesi ve yerel kültür öğelerinden taviz verilmemesi (müzik, sıra gecesi menüleri)

Gastronomi

1. Yöresel yemeklere dair reçetelerin oluşturulması ve bu reçetelerin uygulanmasının teşvik edilmesi
2. Gastronomi turizmi kapsamında eğitim mutfak alanlarının oluşturulması
3. Yerel yiyeceklerin ön planda olduğu mutfaklar yanında turistlerin yeme-içme alışkanlıklarını göz önüne alarak hazırlanmış mutfakların birbirine alternatif olacak şekilde temiz ve özenli mekânlar hizmete açılması
4. Gastronomik ürün envanterinin çıkarılması
5. Şanlıurfa Gastronomi Merkezinin aktif hale getirilmesi

6. Şanlıurfa Mutfak Müzesinin aktifleştirilmesi ve Sürekli Eğitim verilen bir Merkeze dönüştürülmesi

Ulaşım

1. Havayolu sefer saatlerinin paket tura uygun hale getirilmesine yönelik çalışmalar yapılması
2. Uluslararası uçuşların başlatılmasına yönelik kentteki paydaşların bir araya gelerek havayolu şirketlerine garanti koltuk taahhüdü vermesi,
3. Yurt içi çapraz uçuşlarda Şanlıurfa'ya öncelik verilmesi (Antalya, İzmir, Trabzon, Kıbrıs)
4. Havalimanı terminalinin geliştirilmesi
5. Hızlı tren projesine Şanlıurfa'nın dahil edilmesi
6. Hop-on hop-off tarzı otobüs seferlerinin hayata geçirilmesi ile oluşturulacak rota üzerinde bölge ziyaretçilerinin kolaylıkla dolaşması sağlanmalı
7. Harran Eyüp Nebi turizm yol güzergahının tamamlanması
8. Yaylak-Halfeti turizm yol güzergahının tamamlanması
9. Müze-Balıklığöl arası yolda araçların park etmesinin engellenmesi ve tur araçları için indir bindir alanı oluşturulması
10. Havaalanında tur araçlarına yönelik indir bindir alanı oluşturulması

Altyapı ve üstyapı

1. Büyükşehir Belediyesi /İlçe Belediyesinin bütüncül bir proje ile Haşimiye/Eski Urfa bölgesini ıslah ve düzenlemesi yapılmalı alan ile ilgili ziyaretçi yönetim planları yapılmalı
2. Kültür ve Turizm Bakanlığı /Büyükşehir Belediyesi /İlçe Belediyesinin bütüncül bir proje ile Harran ve Harran-Eyüp Nebi yol güzergahının bütüncül bir proje ile düzenlemesi yapılmalı, ziyaretçi yönetim planı ile alanlara yönelik gelişim kriterleri belirlenmeli
3. İmar planlarında kültür ve inanç turizmi göz önüne alınmalı, turizme yönelik planlama eksikliğinin giderilmesi.
4. Ören yeri, kazı alanı, mağara, tarihi sokak, mezarlık, doğal çevre gibi yüz yıllar öncesine ait mekânların tahrip edilmesi önlenmesi.

5. Somut ve somut olmayan kültürel miras envanterinin güncellenerek yayınlanması

Yatırım ve Teşvikler

1. Girişimcilere proje hazırlama teşvik ve destekler hakkında bilgilendirme yapılması,
2. Ulusal ve uluslararası marka işletmelerin bölgeye çekilerek yatak arzının artırılması
3. Otel ve diğer turizm işletmeleri için arazi üretimi ve tahsis yapılması
4. Yerli yatırımcıların konaklama işletmesi yatırımı yapmaları konusunda teşvik edilmesi ve kolaylıklar sağlanması
5. Tarihi yapılarının turizme kazandırılmasında yatırımcılara kolaylık sağlanması
6. Bazı ilçelerde önem verilen kadın kooperatiflerin yaygınlaştırılması
7. Bahılgöl platosuna giriş çıkışlarının kontrollü yapılmasını sağlayacak sistemin kurulması
8. Yerel ürünlerin ambalaj ve pazarlanmasına destek verilmesi
9. Turizm yatırımlarının teşvik edilmesine yönelik teşvik ve desteklerinin sağlanması

Eğitim ve İstihdam

1. İlgili meslek grupları ve yerel halka yönelik turizm farkındalık çalışmalarının gerçekleştirilmesi,
2. Turizm işletmeleri çalışan ve yöneticilerine yönelik dijitalleşme odaklı mesleki eğitim verilmesi
3. Turizmle ilgili kurumlarda liyakat esaslı istihdam sağlanması
4. Turizm çalışanlarına yönelik hizmet içi eğitim programlarının planlanması
5. Kadın istihdamını desteklemek amacıyla ihtiyaç duyulan alanlarda mesleki kısa dönem yetiştirme kursların yaygınlaştırılması
6. Üniversite/İlgili STK ve meslek örgütleriyle iş birliği içerisinde sektör çalışanlarına eğitim programı artırılması
7. Yöre insanının turizm konusunda bilinç düzeyini yükseltecek farkındalık çalışmalarının yürütülmesi
8. Turizm bilincinin ilköğretim çağından verilmesi ve ilköğretim okullarından itibaren tüm eğitim çağındaki çocuk ve gençlere turizmin anlatılması
9. İl Tanıtım ve Geliştirme Programı kapsamında verilen "Pazarlama, Destinasyon Pazarlaması, Sosyal Medya, İletişim, Medya vb." gibi eğitimlerin, eğitimleri alan kişiler liderliğinde ilgili

tüm turizm paydaşlarının eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi.

Hizmet Kalitesi

1. Turizm alan ve konaklama işletmeleriyle yiyecek içecek işletmelerinin hijyen standartları kapsamında denetimlerin yapılması
2. Turistik hizmet unsurlarında kalitenin geliştirilmesi
3. Yetkili kuruluşlar tarafından turizm hizmetlerinin standartlara uygun şekilde yapıp yapılmadığının denetlenmesi.
4. Belgesiz ve ruhsatsız işletmelerin denetim altına alınması
5. Sakin şehir Halfeti'de tekne turlarındaki yüksek sesli müzik yayınının denetim altına alınması

Diğer

1. Kamu, sivil toplum kuruluşları, meslek örgütleri ve medya temsilcilerinden oluşan izleme komitesinin kurulması
2. Kurumların bireysel turizm planlamaları yerine paydaş iş birliği ile hareket etmesi
3. Yerli ve yabancı turistlere yönelik nitelikli hediyelik ürün çeşitlerinin artırılması
4. Kaçak turizm faaliyetlerinin ve kaçak define kazılarının önüne geçebilmek için kamu spotları ile yerel halka yön gösterilmesi, denetimler ile güçlü yaptırımların sağlanması"

URFA'DA DÖRT DÖRTLÜK BİR ETKİNLİK GERÇEKLEŞTİRDİK

Zirve sonunda tarım, tekstil, turizm ve teknoloji başlıklarında çalıştay ve sonuç raporlarının paylaşıldığı etkinlik, pandemi sürecinden sonra gerçekleştirilen en başarılı etkinliklerden birisiydi. Birçok görüşmenin yapıldığı etkinlikte tabi ki teknokent konularını da konuşma imkânı bulduk.

Feridun PORTAKAL

feridunportakal@ictyayin.com.tr

“**U**rfa 4.0 Zirvesi” Hazine ve Maliye Bakanlığı himayesinde **Hazine ve Maliye Bakanlığı Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü**’nin katkıları ve **Şanlıurfa Valiliği, Harran Üniversitesi, Karacadağ Kalkınma Ajansı**’nın destekleriyle düzenlendi. **12-14 Haziran** tarihleri arasında gerçekleştirilen zirveyi **ICT Grup Organizasyon** dört dörtlük bir etkinlik olarak tamamladı.

Zirve sonunda tarım, tekstil, turizm ve teknoloji başlıklarında çalıştay ve sonuç raporlarının paylaşıldığı etkinlik, pandemi sürecinden sonra gerçekleştirilen en başarılı etkinliklerden birisiydi. Birçok görüşmenin yapıldığı etkinlikte tabi ki teknokent konularını da konuşma imkânı bulduk. Ülkemizde pandemi süreci ile birlikte yerleşen uzaktan çalışma kültürü, firmaların personel bulmakta zorlanmalarına sebep olmakla birlikte **4691 ve 5746 Sayılı Kanunların** sağladığı avantajlardan da faydalanmalarını engel olmaya başladı.

Yetişmiş eleman sıkıntısı, yurtdışından gelen talepler, kurumsal savunma sanayi firmaları başta olmak üzere birçok sektörü zor durumda bırakıyor.

Yazılım sektöründe faaliyet gösteren arkadaşlara da bu noktada kıyamıyorum. Çünkü yurtdışından gelen talepler ve teklif edilen ücretleri, ülkemizde yer alan herhangi bir **KOBİ**’nin karşılaması mümkün değil. Ve ne yazık ki bu sorun kartopu gibi giderek büyüyor.

Her ne kadar kamu nitelikli eleman yetiştirme programları ile bu açığı kapatmaya çalışsa da sektörün beklentileri ile üniversitelerimizin müfredatı maalesef birbiri ile örtüşmüyor. Ve sektörün içerisinde yer alan isimlerde bilir ki, üniversitede dört yılda yetişememiş bir eleman, üç beş ayda verilen eğitimlerle uzmanlaşamaz.

Fazla uzatmadan asıl konuya girmek istiyorum.

4691 ve 5746 Sayılı Kanun kapsamında sağlanan desteklerden faydalanmak istiyorsanız, teknokentlerde yer almak ve uzaktan çalışma dışında kalan sürelerde teknokentlere fiziksel olarak giderek, bu alanlarda bulunmak zorundasınız.

Şimdi, firmalar personel bulmakta bu kadar zorlanırken ve buldukları personellerde evden çalışmayı şart koşarken, bu yetişmiş elemanları teknokent yerleşkelerine “**Geleceksiniz**” diye zorlamak, “**Kardeşim gidin yurtdışı firmalara çalışın**” demek anlamına gelmiyor mu?

Bilişim sektörü, ülkemiz geleceğinin lokomotif konumuna geldi. Şirket değerlemelerine baktığımızda, **Trendyol** ve **Getir**’in toplam değeri, birçok köklü kurumlarımızın nerdeyse beş katı.

Bu kadar önemli bir sektörü yerleşkelerde çalışmaya zorlamak akıl alır gibi değil. Sanayi ve Teknoloji Bakanımız Sayın **Mustafa Varank**’ın teknoloji sektörüne yönelik vizyonu ve teknokent yönetimlerinin girişimleri ile bu sorunun bir an evvel çözülmesine inanıyorum.

Bildiğiniz üzere iki ay kadar önce **Türkiye Bilişim Sektörünün Uluslararasılaşması ve E-Turquality (Bilişimin Yıldızları) Programı** Hakkında Karar programları açıldı.

Ben de köşemden bu konularda bilgi vermeye çalışmıştım. Maalesef gözümünden kaçan bir konuyu programın uygulama aşamasında görmüş oldum. Firmaların destekten faydalanabilmesi için; **Destek Yönetim Sistemi ve Hizmet İhracatçıları Birliği**’ne üye olmaları gerekiyor. Birliğin en düşük aidat ücreti 6 bin lira.

Bu tür etkinliklere katılan firmaların KOBİ olduğunu düşünürsek bu ücretin bir külfet olduğunu kabul etmemek elde değil. Firmalar katılım ücretini ödemekte zorlanırken, üzerine bir de bu aidatın çıkarılmasını akıl almıyor!

 TÜRKSAT

5V3

TÜRKSAT'IN EN GÜÇLÜ UYDUSU

UZAYDA

T.C. ULAŞTIRMA VE
ALTYAPI BAKANLIĞI

 TÜRKSAT

turksat.com.tr

Bütün toplantılar ArkSigner ile dijitale taşıyor

▶ **ArkSigner**, kamu kurum ve kuruluşlarıyla birlikte bankalar, e-ticaret siteleri, derneklerin gerçekleştirecekleri bütün toplantıları dijitale taşıyor. İçişleri Bakanlığı tarafından e-Genel Kurul Dijital Hizmetler Lansmanı'nda duyurusu gerçekleştirilen teknoloji çözümü ile Türkiye'de gerçekleştirilen online toplantıların tamamının elektronik imza ile gerçekleştirilmesinin de önü açılmış oldu.

ArkSigner tarafından geliştirilen teknoloji ile gerçekleştirilen online toplantılarda zaman ve mekândan bağımsız olarak, ıslak imza zorunluğu olmadan, katılımcıların söz alarak fikirlerini sunabildikleri, oy kullanabildikleri ve belge paylaşabildikleri bir ortam da hazırlanmış oldu. Türkiye'de dijitalleşme süreci için devrim niteliğinde olan teknoloji sayesinde pandemi süreci ile yaşanan sıkıntıların da önüne geçilmiş oldu.

ARKSIGNER www.arksigner.com

Pandemi ile başlayan dijital dönüşüm hız kesmeden sürüyor!

ArkSigner Genel Müdürü Özlem Kahramaner, 2020 yılında başlayan ve bütün dünyayı etkisi altına alan pandemi sürecinde herkesin eve kapanmak zorunda kaldığına dikkat çekti.

Söz konusu süreçte birçok faaliyetin dijital ortamlar üzerinden gerçekleştirilmek zorunda kalındığına vurgu yapan **Kahramaner**, "İş süreçleri de evlere taşındı ve zorunlu olmadıkça kimsenin evden çıkmadığı günlerde toplantılar da online uygulamalar üzerinden gerçekleştirildi. Başlarda bunun zor olacağı düşünülse de aslında online toplantı ve iş süreçleri özellikle Türkiye için e-Dönüşümün ilk kıvılcımını oluşturdu. Süreç içerisinde devlet kurumları da dahil olmak üzere tüm yapılar uzaktan hizmet verebilmek

için çeşitli düzenlemelere gittiler ve Türkiye'de teknolojinin önemli ölçüde hareketlenmesine zemin hazırladılar" dedi.

Sadece dernekler değil herkes kullanabilecek

Pandemi sürecinde yaşanan uzun kapanma dönemi çeşitli sıkıntıları da beraberinde getirdi.

Bunun üzerine 21 Ekim 2021 tarihinde Dernekler Mevzuatında yapılan değişiklik ile Türkiye'deki tüm derneklerin olağan genel kurul toplantılarını elektronik ortamda yapabilmelerine olanak sağlandı. Bunun üzerine **ArkSigner** tarafından geliştirilen **e-Genel Kurul, e-Yönetim Kurulu, e-Alındı Belgesi Mobil Kullanım Sistemleri** mevzuata uygun genel kurul gerçekleştirmek zorunda olan kurumlara büyük kolaylıklar sağlıyor. Yeni dijital servis ile **dernekler ve sivil toplum kuruluşları, bankalar,**

Teknoloji Geliştirme Bölgeleri, üniversiteler ile çok sayıda kurum ve kuruluş şu avantajlardan faydalanabilecek:

- Toplantıya katılmadan önce üyelerin kimlik doğrulaması, toplantıda olduğuna dair delil oluşturma
- Üyelerin eklendiği bir sistemin oluşturulması ve toplantı tarih ve saatinin organize edilmesi
- Üyelerin güvenli yoldan sisteme girişlerinin sağlanması
- Karar gündeminin oluşturulması
- Görüntülü görüşme
- Söz hakkı isteme
- Oy kullanma
- Toplantı kararı oluşturma
- Toplantı kararlarını ve diğer gerekli belgeleri imzaya sunma
- e-İmza, mobil imza, T.C. kimlik kartı ile elektronik imza atma.

e-Genel Kurul, Dijital Hizmetler Lansmanı'nda beğeniye sunuldu

21 Haziran'da Ankara'da gerçekleştirilen bir toplantıyla tanıtımı gerçekleştirilen e-Genel Kurul uygulaması; T.C. İçişleri Bakanlığı'nın çalışması ile hazırlanan **SENBİS (Sendikalar Bilgi Sistemi), DERBİS (Dernekler Bilgi Sistemi), PRODES (Proje Destek Sistemi), PARBİS (Siyasi Partiler Bilgi Sistemi) ve e-Arşiv uygulamaları; e-Devlet ile entegre çalışacak** biçimde hazırlandı. Dijital Hizmetler Lansmanı'nda bir konuşma yapan **İçişleri Bakanı Süleyman Soylu** uygulamanın öneminin pandemi sürecinde görüldüğünü söyledi.

Soylu şunları söyledi: "Mevzuat gereği derneklerimiz, genel kurul ve yönetim kurulu toplantılarını belli aralıklarla fiziken yapmak, akabinde de bunlarla ilgili bildirimleri idareye yapmakla yükümlüydü. Fiilen genel kurul veya yönetim kurulu toplantıları yapmak bazı dernekler için mekân ve konaklama itibarıyla

ciddi bir mali yük oluşturabiliyor. Yaptığımız çalışmayla, derneklerin yapmakla yükümlü oldukları genel kurul ve yönetim kurulu toplantılarını fiziki olarak yapma zorunluluğunu kaldırdık ve kolaylaştırıcı bir alternatif ürettik. Yapılan düzenleme, dünyada öncelikli bir düzenlemedir."

KRİPTO DÜNYASINDA FIRTINALAR ESİYOR

Dünyadaki krizler sonucu özellikle enerji ve gıda teminindeki sorunlar sonucu hemen hemen her ülkede küçük büyük enflasyon görülmeye başladı. Bunun sonucu olarak birçok ülkede enflasyon ile mücadeleyi görevleri arasında sayan merkez bankaları, hemen parasal sıkılaşmaya gittiler ve faizleri yükseltmeye başladılar. Bunun sonucu olarak da dünyada serbest olarak dolaşan "gerçek" paralar kaynaklarına dönmeye başladılar. Bu durum da gerçek olmayan sanal ve riskli varlıklarda çözülmeyle beraberinde getirdi.

Şerif BEYKOZ

serif.beykoz@gmail.com

Kripto para piyasası son günlerde dünyadaki jeopolitik gelişmelerin etkisi ile sert düşüşler görüyor. Bitcoin 20,000 doların Ethereum ise 1000 doların altına gördü. Bitcoin'in 10,000 doların altına göreceği öngörülüyor. 4 trilyon dolara kadar yükselen **kripto para pazarı 780 milyar dolar civarına indi**. Buharlaştıran miktarın bir kısmı sanal, yani kriptolar düşükken pazara girenlerin karları erimiş oldu ama kripto dünyasına yüksek seviyelerden giren oyuncuların zararları bu seviyeden satış yaparlarsa çok büyük olabilir. Şu anda tüm bitcoin yatırımcılarının %45'i zararda.

Kripto paraların tekrar yükselme sürecine girmesi biraz daha zaman alacak gibi. Dünyadaki krizler sonucu özellikle enerji ve gıda teminindeki sorunlar sonucu hemen hemen her ülkede küçük büyük enflasyon görülmeye başladı. Bunun sonucu olarak birçok ülkede enflasyon ile mücadeleyi görevleri arasında sayan merkez bankaları, hemen parasal sıkılaşmaya gittiler ve faizleri yükseltmeye başladılar. Bunun sonucu olarak da dünyada serbest olarak dolaşan "gerçek" paralar kaynaklarına dönmeye başladılar. Bu durum da gerçek olmayan sanal ve riskli varlıklarda çözülmeyle beraberinde getirdi.

Küresel olarak **enflasyon oranları** tekrar kabul edilebilir seviyelere gelinceye kadar dünyada parasal daralma devam edecek, faizler artacak, riskli varlıklara ve kripto paralara yatırılacak para azalacak. Kripto para sahipleri ve madencileri de en azından maliyeti kurtarmak için elle-

rindeki **kripto varlıkları satarak gerçek paraya geçirmeye başladılar**, bu durum da kripto paraların değerlerin düşüşünü hızlandırıyor. Yakında süreleri dolacak olan açık opsiyonlar yüzünden kriptolar da pozitif bir hareket olabilir ama genel olarak kripto dünyasının rahatlayacağını söylemek kolay değil.

Öte yandan kripto para değerlerinin düşmesi ve yatırım maliyetlerinin artması mesela **bitcoin madencileri** için işin cazibesini azaltıyor, yaratılan bitcoin değerleri maliyetleri karşılamıyor. Daha basit algoritmaların kullanıma geçmesi ise başka sorunları beraberinde getiriyor. Bilindiği gibi binlerce kripto para pazarda yer almaya çalışıyor ve bunların **%95'i tamamen değersiz çöp** halinde. Kripto paralar gerçek bir değere dayanmadığından, merkezi bir kontrol olmadığından yani kripto paraların arkasında duran onları kontrol eden ve gerektiğinde destekleyen bir yapı olmadığından, tamamen bir yazılım ürünü olduğundan değerleri de çok spekülasyon bir şekilde değişken olabiliyor, kripto paraya yatırım yapanların bir kısmı da bu değişimleri takip edip değerlendirecek karlarını realize ediyorlar veya borsalar arasında yapay zekayı da kullanarak arbitraj yapıyorlar ve gerçek paraya geçiyorlar.

Kripto parayı **doğal bir yatırım şekli** olarak kabul edip uzun vadeli düşünenler de var tabii. Kripto para sayısının limitli olması bu tür yatırımları destekler şeklinde. Bu yüzden paranın bol olduğu risk iştahının yüksek olduğu zamanlarda

herkes, getirisi hızlı ve yüksek olabilecek kripto para piyasaları, forex piyasaları ve hedge fonlar gibi riskli yatırımlara yöneliyorlar ama dikkat edilmesi gereken konu ne zaman ve hangi seviyelerde pozisyon alınacağı ve ne zaman likit hale geçileceği kararının zamanlaması.

Para arzı sıkılaştınca da tam tersi hareketlenmeler oluyor ve beklenmedik kayıpları yaşanabiliyor, bugün olduğu gibi.

Bu arada dünyada tüm ülkeler para sıkılaşmasına gitmiyorlar, bazı ülkeler ekonomik büyüme için bir miktar **enflasyon istediklerinden** merkez bankaları aracılığı ile parasal gevşeme yönünde tercih kullanıyorlar. Bu ülkelerin dünya ekonomisindeki yerlerine ve kripto para

pazarındaki paylarına göre bu gevşemeler kripto dünyası için nefes alma fırsatları yaratabilir, değerlendirilebilir.

Bana göre kripto para dünyası değerli metaller gibi güvenli liman olmayacak, **ekonomik hava sisli hale gelince ilk likit edilecek varlıklar kripto varlıklar** oluyor. Bunun tersini söyleyenler de var ama onlar daha çok kripto dünyasının sözcüleri, bu şekilde tutum almalarının işlerinin gereği olduğunu düşünüyorum.

Kripto paralar merkeziyetsiz bir yapıda, bir block zincir altyapısına bağlı olarak kriptografik algoritmaların çok performanslı bilgisayarlarda çalıştırılması ile yaratılan sanal varlıklardır. Burada en önemli rolü yazılımcılar ve operatörler

oynamaktadır, bu yüzden bir kripto paranın maliyeti harcanan insan kaynağı, ilk yatırım maliyeti ve harcanan enerji maliyeti baz alınarak hesaplanabilir.

Değeri belli bir sürede bu maliyetin altında kalacak olan kripto paralar eninde sonunda madencilerin radarlarından çıkmak durumunda kalacaktır. Madencilerin kripto paralara ilgilerinin azalması kripto paranın değerini nasıl etkiler. Bu yüzden yatırımcıların da bu maliyet analizlerini dikkatlice yapmaları gerekir.

Bu yazıdaki tüm düşünceler şahsi düşüncelerdir, kesinlikle bir yatırım stratejisi, tavsiyesi veya önerisi değildir, yanlış anlaşılmasın sakın.

Türk Telekom'dan çevresel sürdürülebilirliğe katkı

Türk Telekom
Değerli Hissettirir

► **Türk Telekom, gelecek nesillere daha yeşil ve yaşanılabilir bir dünya bırakma misyonuyla yenilikçi ve sürdürülebilir teknolojiler geliştirmeye devam ediyor. Türk Telekom, 1700'den fazla lokasyonda güneş enerjisi santrallerinin (GES) kurulumunu tamamlayarak, yenilenebilir enerji sistemlerinin toplam kurulu gücünü 2,5 MW'a çıkardı. Bu sayede yıllık yaklaşık 2 bin 150 ton karbon salımı önlendi.**

Türk Telekom Kurumsal Risk ve İş Sürekliliği Başkanı **Ali Gürsoy**, konuyla ilgili yaptığı değerlendirmede şöyle konuştu: "Faaliyetlerimizi yürütürken teknolojinin insana, topluma, doğaya iyilik ve fayda olarak dönmesi için çalışıyoruz. Daha yeşil ve dijital bir pazar oluşturmak için yatırımlarımızı sürdürüyoruz. Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) ile uyumlu bir yol haritası oluşturduk. Güneş enerjisi ve rüzgâr enerjisi gibi alternatif enerji kaynaklarına yönelerek karbon emisyonumuzu azaltmaya çalışıyoruz. Karbon ayak izini sistematik olarak azaltma hedefimizle, 2023 sonuna kadar 2020 yılında raporlanan emisyon miktarının yüzde 35'ine karşılık gelecek kadarlık kısmını azaltmayı ve güneş enerjisinden enerji üretme kapasitemizi yine 2020 yılı değerlerine göre yüzde 60 oranında artırmayı amaçlıyoruz. Kaynak kullanımının verimliliği adına döngüsel ekonomiye inanıyor ve çalışanlarımız ile atık yönetim sürecine katkı sağlarken, toplanan atıklardan elde edilen gelirlerin kurumsal sosyal sorumluluk projelerinde kullanılmasını sağlıyoruz."

Ali Gürsoy

Baz istasyonlarında önemli dönüşüm

Çevresel etkileri en aza indirmek ve enerji tasarrufunu artırma hedefiyle baz istasyonlarında da dönüşüme giden Türk Telekom, yeni nesil aküler kullanarak klimasız çözümlere ağırlık vererek baz istasyonlarının yüzde 50'den fazlasının akü dönüşümünü tamamladı. Sürekli enerji imkânı bulunmadığı için erişim sıkıntısı yaşayan

köylerde güneş enerji sistemi ile çalışan baz istasyonlarını devreye alan Türk Telekom, özellikle zorlu hava şartlarında mobil hizmetlerdeki kalitenin artmasını sağladı. Sürdürülebilirliği destekleyen inisiyatifler alan Türk Telekom bu kapsamda SMS ve e-fatura kullanımını özendirerek, enerji ve su tasarrufu yaparken ağaç kesimini önleyip çevresel etkilerden de tasarruf sağladı. Ayrıca iç süreçleri için 'Dijital Evrak' uygulamasını hayata geçiren Türk Telekom, uygulamayla çalışanlarının iş süreçleri esnasındaki yasal evrak doldurma zorunluluğunu dijital ortama taşıyarak, maliyetleri düşürdü.

Türk Telekom, Yeni Nesil Şehir İnisiyatifi ile 13 kentte hayata geçirdiği; ulaşım, enerji, çevre, yaşam, sağlık ve güvenlikten oluşan 6 başlıkta; yaşam kalitesi yüksek, sürdürülebilir ve güvenli şehirlerin inşasına katkı sundu. Türk Telekom ayrıca akıllı tarımı destekleyerek, TARNET iş birliği ile tarımda ses getiren 5G destekli 'Otonom Traktör'ü hayata geçirdi. Proje ile akıllı sulama, ekim alanı ve sera yönetimi ile birlikte tarım alanlarındaki verimliliğin artırılması hedefleniyor.

Türk Telekom'dan e-cüzdan uygulaması: Pokus

Kaan Aktan

► **Türk Telekom, yeni e-cüzdan uygulaması Pokus ile hayatı kolaylaştırmaya devam ediyor. Türkiye'deki 12 yaş üstü akıllı telefon kullanıcısı herkesin banka ve operatör ayrımı olmaksızın yararlanabileceği Pokus, temassız ön ödemeli kart ve sanal kart gibi çözümleri bir arada sunuyor. Pokus, para yükleme ve çekme, 7/24 para transferi, fatura ödemeleri, harca-bölüş gibi özelliklerinin yanı sıra yurt içi ve yurt dışında Mastercard üye işyerlerinden mağaza içi ve çevrim içi alışveriş imkânı da sağlıyor.**

Türk Telekom Finans Genel Müdür Yardımcısı Kaan Aktan konuya dair yaptığı açıklamada şunları ifade etti: "Türk Telekom olarak merkezimize insanı alıyor, herkesi 'değerli hissettirme' hedefimiz doğrultusunda, teknolojiyi insanın iyiliğine ve faydaya dönüştüren yenilikçi ürün ve hizmetlerimizle müşterilerimizin yanında olmayı sürdürüyoruz. Bu kapsamda fintek alanındaki yatırımlarımıza da hız vererek grup şirketimiz TT Ödeme ve Elektronik Para Hizmetleri A.Ş. tarafından sunulan mobil ödeme hizmetlerimizi her geçen gün geliştiriyoruz. Şimdi ise, grup şirketimiz TT Ödeme'nin yeni hizmeti Pokus e-cüzdan ile bir mobil ödeme uygulamasından beklenecek her seçeneği kullanıcılara sunuyoruz. Tüm iş kollarımızda olduğu gibi fintek alanında da öncü olmaya kararlıyız."

Pokus, anlaşmalı markalardan indirimler ve harcamalarda GB kazandırıyor

12 yaş üstü akıllı telefon kullanıcısı herkesin, banka ve operatörden bağımsız, ücretsiz yükleyebileceği Pokus, restorandan markete, e-ticaretten fatura ödemelerine, uygulamadan oyun platformlarının dijital aboneliklerine kadar pek çok farklı alanda avantaj sağlıyor. Pokus'un harca-bölüş özelliği, uygulama üzerinden hesabın bölüşülerek ödenmesine olanak tanıyor. Aylık ödeme aidatı bulunmayan Pokus, kullanıcılarına e-ticaret alışverişlerinden, markete, oyundan dijital platformlara kadar birçok alanda anlaşmalı markalarla indirim kampanyaları sunarken, GB ka-

zanma fırsatı da sağlıyor. Türk Telekom faturalı hattı olan kullanıcılar her ay, Pokus ile yaptıkları 20 TL ve üzeri ilk harcamalarında, anında haftalık 1 GB cepten hediye internet kazanıyor.

Pokus'u kullanmak çok kolay

Mastercard güvencesiyle hizmet veren ve kullanıcı dostu bir tasarıma sahip Pokus sayesinde, kullanıcılar banka kartı, kredi kartı, bankadan transfer ile, ATM'den ise Pokus Kart ile veya Türk Telekom mağazalarından Pokus hesaplarına para yükleyebiliyorlar. Kullanıcılar aynı zamanda, Pokus Kartları ile dünyanın her yerinde nakit taşımadan hesaplarındaki bakiyeyi kullanarak temassız alışverişin keyfini çıkarabiliyor, sanal kart oluşturarak yurt içi ya da yurt dışı çevrim içi alışverişlerini ve dijital aboneliklerini güvenle yapabiliyorlar. Anlaşmalı kurumlara ait elektrik, su, doğalgaz, internet, telefon ve televizyon hizmeti faturaları Pokus ile kolayca ödenbiliyor.

Işıktaki renk değiştiren özel kart tasarımı ile dikkat çeken Pokus, isme özel veya isimsiz olarak çıkarılabiliyor. İsme özel kart için Pokus uygulaması üzerinden kart başvurusu yapılması gerekiyor. İsimsiz kart ise, www.pokus.com.tr web sitesinden, Türk Telekom Mağazaları'ndan, anlaşmalı perakende kanallarından ve e-ticaret sitelerinden kolayca alınabiliyor. Sanal kart ise ücretsiz bir şekilde uygulamadan hemen oluşturulabiliyor.

2022 KAMU BİLİŞİM YATIRIMLARI

Bilişim Teknolojilerinin çok katma değerli olduğu, amiyane tabirle 1 koyup 10 alabildiğimizi yıllardır söylüyoruz. Nitekim yine aynı raporun "Türkiye'deki Teknokentler" bölümünde teknokentlerimizdeki şirketlerin %63 oranında ihracatlarını artırdıklarını görüyoruz. Teknopark ve Ar-Ge merkezlerine verilen teşviklerin ve desteklerin ne kadar anlamlı olduğunu da bu istatistikler kanıtlıyor.

Dr. Yenal ARSLAN
yenalarslan@ictmedia.com.tr

Haziran ayında Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı 2022 yatırım ödeneklerinin BT ile olan ilişkisine dair **"Kamu Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yatırım Raporu"**nu açıkladı. Buna göre kamu bilişim yatırımları 2022 yılında 7.382 milyar TL. En çok yatırım yapmayı düşünen ilk 10 kamu kurumu ve proje ise sırası ile Şekil 1 ve Şekil 2'de gösterilmekte.

Şekil 3'te gösterilen grafikten de görüleceği üzere 2002'lerde 1 milyar dolar seviyesinde olan hatta bir ara (2010-2013) 4 milyar dolara kadar çıkan kamu BT yatırımları 2022 yılında 420 milyon dolar seviyesine kadar gerilemiştir. Aslında BTK Başkanlığının mobil iletişim altyapısı ve Fatih projesini çıkarsak (Şekil 2) Toplam Kamu BT ödeneği 350 milyon dolar civarındadır.

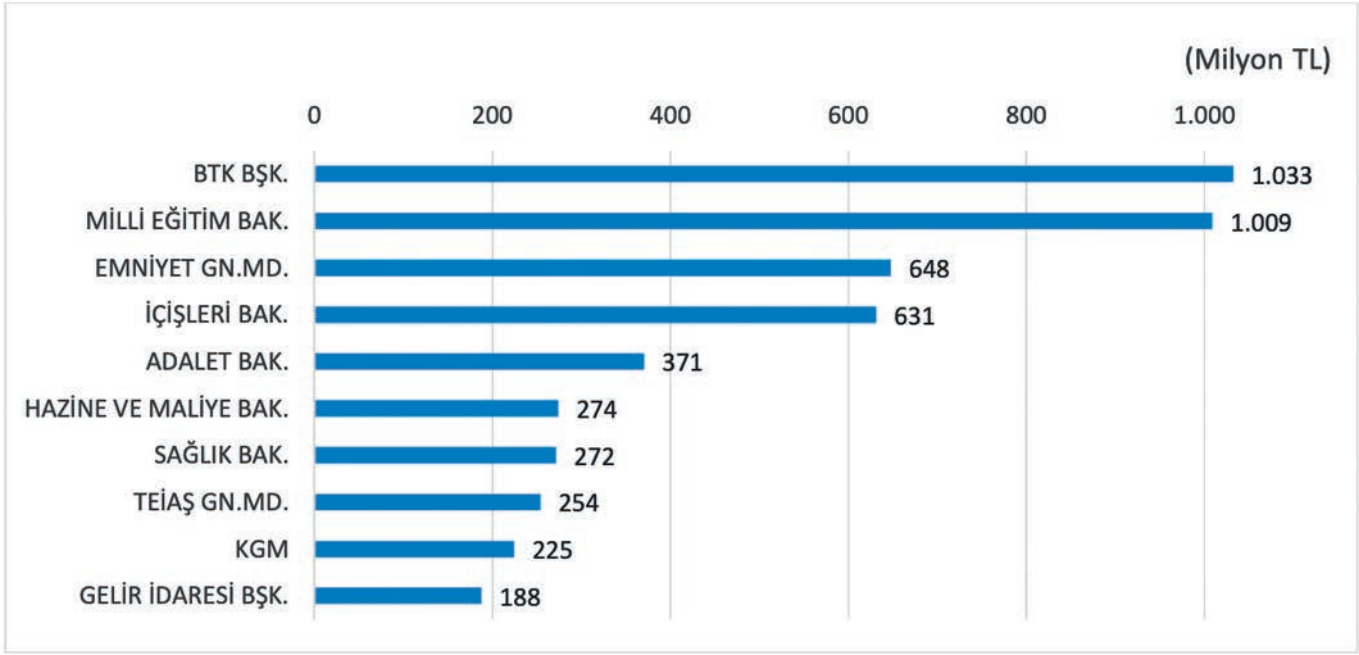
2000'li yılların başında **e-devlet** dönüşümünde önemli atılımlar yapan ve birçok e-devlet uygulaması geliştiren ülkemiz e-devlet endekslerinde son zamanlarda yerinde saymakta ve geri düşmektedir. Bu konuyu dergimizin mayıs sayısında **"Türkiye'nin E-Devlet Serüveni"** başlığı ile işlemiştim. **Endüstri 4.0**, yapay zekâ, bulut bilişim, metaverse konuştüğümüz günümüzde bu yatırımların katlanarak artması gerekirken dolar bazında 2002'nin de altına düşmemiz hayli üzücü. Oysa son on yılda dolar bazında Çin %138, Hindistan %99, ABD %55 oranında yatırımlarını artırdılar. Geçenlerde Meclise sevk edilen ve alt komisyondan geçen ek bütçede sermaye giderlerinde %56 sermaye transferlerinde %136 artış öngörülmüş durumda. Aşağı yukarı 100 milyar TL'lik bir artışa işaret eden bu tutar umarım bilişim ödeneklerine de aynı oranlarda yansıtılır.

Öte yandan yine haziran ayında TÜBİSAD her yıl yayınladığı **"Bilgi ve İletişim Sektörü 2021 Pazar Verileri"** raporunu yayınladı. Buna göre dünya bilgi ve iletişim sektörü pazarı 2021 yılında bir önceki yıla oranla %13 artarak 4.260 Trilyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Yine aynı rapordan aldığım ve aşağıda Şekil 4'de gösterilen bilgilere göre Türkiye bu pazarın yalnızca **29,9 milyar** dolarını oluşturmakta bu da dünya pazarının yalnızca %0,70'ine tekabül etmektedir.

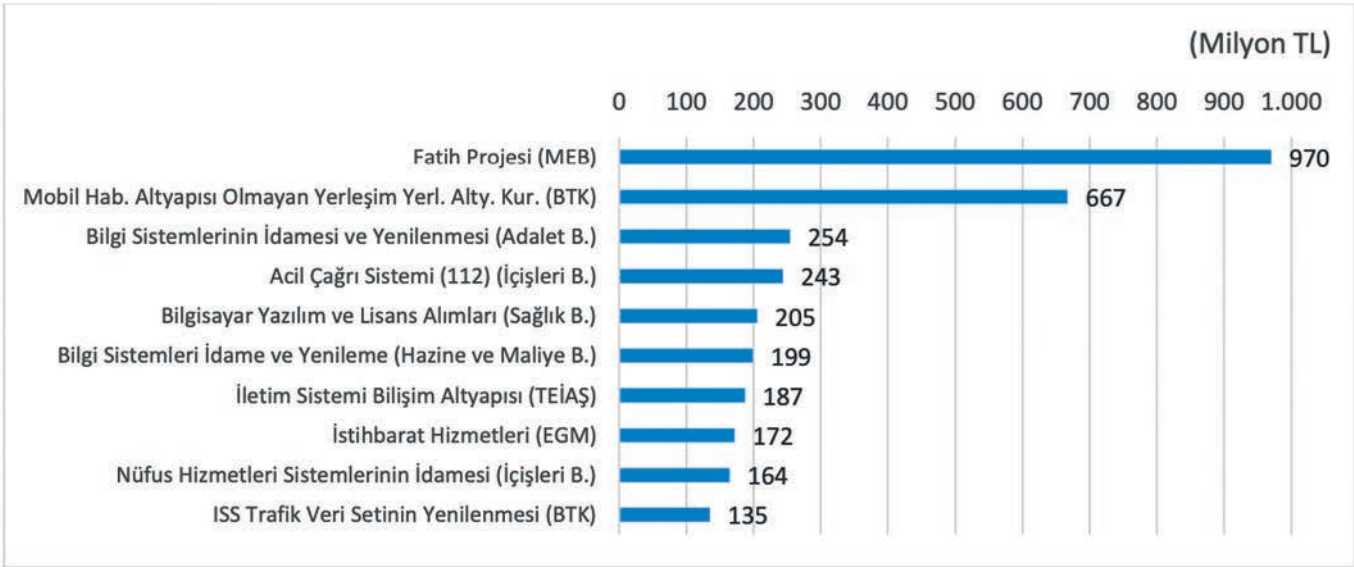
Bilişim Teknolojilerinin çok katma değerli olduğu, amiyane tabirle 1 koyup 10 alabildiğimizi yıllardır söylüyoruz. Nitekim yine aynı raporun **"Türkiye'deki Teknokentler"** bölümünde teknokentlerimizdeki şirketlerin %63 oranında ihracatlarını artırdıklarını görüyoruz. Teknopark ve Ar-Ge merkezlerine verilen teşviklerin ve desteklerin ne kadar anlamlı olduğunu da bu istatistikler kanıtlıyor.

Ülkemizin son zamanlarda yaşadığı döviz ve kur sıkıntısını bu sektörden yaptığımız ihracatı artırarak aşabiliriz. Bu açıdan 20/04/2022 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 5447 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile yürürlüğe giren, **"Türkiye Bilişim Sektörünün Uluslararasılaşması ve Turquality (Bilişimin Yıldızları) Programı"**nı çok önemsiyorum. Şu ana kadar edindiğimiz izlenim program çok yerinde ve programa büyük bir ilgi var. Teşvik, **"giriş"**, **"büyüme"** ve **"global ölçek"** seviyeleri olarak adlandırılacak 3 ayrı paketten oluşuyor ve satışa hazır ticarileşmiş ürünü bulunan firmalar için geçmişte olduğu gibi ihracat hacmine yönelik herhangi bir ön şart da yok.

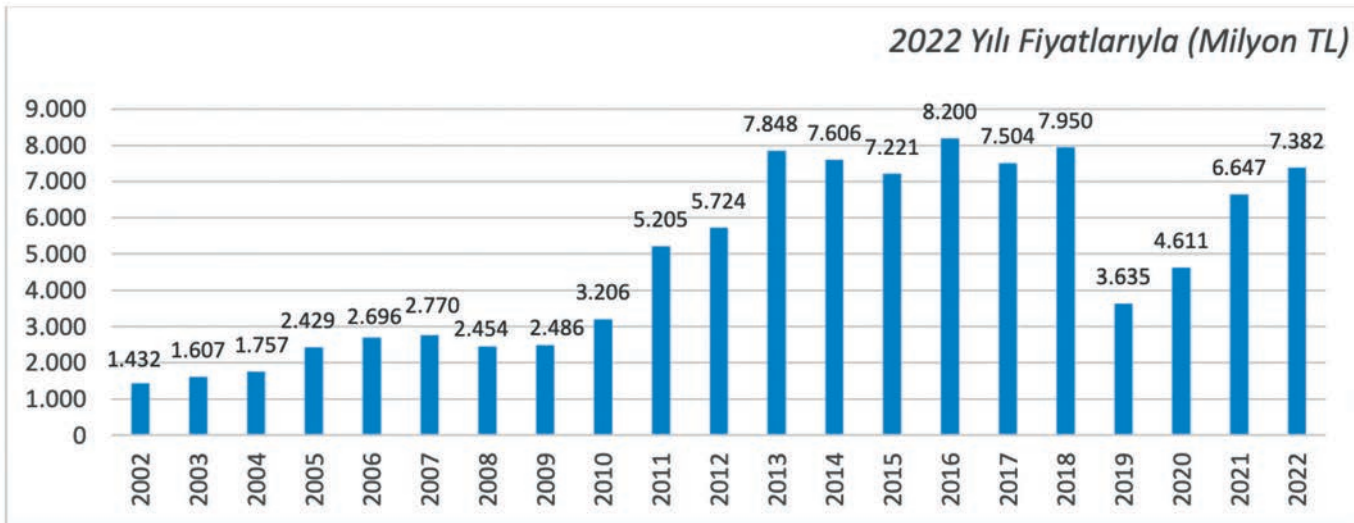
Bir diğer güzel haber 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ve 5746

Şekil 1. 2022 yılında en çok yatırım yapmayı düşünen ilk 10 kurum

Şekil 2. 2022 yılında en çok yatırım yapılacak ilk 10 proje

Şekil 3. 2002 yılından bu yana Kamu BT yatırımları

2021 Bilgi ve İletişim Teknolojileri Pazarı

milyar USD

Şekil 4. Türkiye 2021 Bilgi ve İletişim Teknolojileri Pazarı

sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun'da önemli değişiklikler yapılarak 1 Ocak 2022 tarihinden itibaren yürürlüğe giren düzenleme. Buna göre yıllık beyanname üzerinden istisna edilen kazançları tutarı 1.000.000 TL ve üzerinde olan gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından, bu tutarın %2'sinin Türkiye'de yerleşik girişimcilere yatırım yapmak üzere

kurulmuş girişim sermayesi yatırım fonu paylarının satın alınması veya girişim sermayesi yatırım ortaklıkları ya da bu kanun kapsamındaki kuluçka merkezlerinde faaliyette bulunan diğer girişimcilere sermaye olarak konulması şart koşulmakta. Bu kararı da çok önemli ve faydalı buluyorum. Buna ilaveten yine aynı kanunda teknopark ve Ar-Ge şirketlerinin, istihdam ettikleri doktora öğrencisi ile

fizik, kimya, biyoloji ve matematik temel bilimlerinden mezun çalışanlarının 2 yıl süreyle Bakanlık tarafından fonlandığını da ayrıca belirtmek isterim.

Son güzel gelişme de dergimiz ile beraber Hazine ve Maliye Bakanlığının himayelerinde 12-14 Haziran tarihleri arasında "Urfa 4.0 Tarihini Sıfır Noktasından Geleceğe" etkinliğini başarı ile tamamladık. Tarım, Turizm, Tekstil ve Teknoloji alanlarında 4 çalıştayın bulunduğu etkinlikte ben de Teknoloji çalıştay üyelerinden biriydim. Bilgi teknolojileri ekosisteminin geliştirilmesi, girişimcilik ve yenilikçi düşünce ekosisteminin geliştirilmesi, tarım teknolojileri ekosisteminin geliştirilmesi, nitelikli insan kaynaklarının yetiştirilmesi ve Ar-Ge kültürünün geliştirilmesi olmak üzere 4 ana başlıkta önerilerimizi paylaştığımız çalıştay çok verimli geçti. Şanlıurfa'ya ve Ülkemize hayırlı olmasını diliyorum temmuz ayının başında erişeceğimiz Kurban Bayramınızı şimdiden kutluyorum.

Son Söz:

"Başarılı olmak istiyorsan tek bir kurala saygı duymalısın; Kendine asla yalan söyleme."

Paulo Coelho

Email: yenalarслан@ictmedia.com.tr

[@yenalarслан1](https://www.linkedin.com/in/yenalarслан)

<https://www.linkedin.com/in/yenalarслан>

"ELOPTIS"

Güvenlikli Belge Teknolojilerinde Çözüm Ortağınız

• Şirketimiz, özellikle yüksek güvenlik gerektiren devlet kimlik belgeleri, akıllı kartlar, bandrol, diploma ve benzeri basılı evrakların tasarımı, üretimi ve kişiselleştirilmesi için gerekli olan yazılım araçları, hammaddeler, yarı mamul malzemeler, makine ve teçhizat, eğitim ve danışmanlık konularında çözümler sunmaktadır. Güvenlikli baskılı ürünler konusunda deneyimli bir ekibe sahip olan şirketimiz bu alanda optik ve elektronik çözümler üretmektedir. Ayrıca, yerli ve yabancı iş ortaklarıyla yeni ürün geliştirme konularında da çalışmalar sürdürmektedir.

ELOPTIS

www.eloptis.com

Kamu bilişim hizmetleri alımlarında yetkilendirme dönemi

► Ülkemizde yer alan bilişim firmalarının yetkinliklerinin tescillenerek artırılarak, uluslararası arenada ihracat kapasitelerinin yükseltilmesi amacıyla düzenlenen; "Kamu Bilişim Hizmet Alımı Kapsamında Katılımcıların Yetkilendirilmesi Hakkında Yönetmelik" in Resmî Gazetede yayımlandı.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından hazırlanan yönetmeliğin 3 ay sonra yürürlüğe girmesi planlanıyor. Yönetmelikle birlikte kamu idareleri tarafından yapılacak bilişim hizmet alımları kapsamında katılımcılar, belirlenen kriterler doğrultusunda yetkilendirilecek.

Yönetmelik, kamu idareleri tarafından yapılacak bilişim hizmet alımları kapsamında katılımcıların taşımaları gereken kriterlerin belirlenmesi, bunlar doğrultusunda yetkilendirilmesi, söz konusu kriterlere uyulmadığının tespiti halinde yetkilendirmelerin askıya alınması veya iptal edilmesine ilişkin usul ve esasları belirliyor.

Buna göre, kamu bilişim projelerini yürütecek katılımcılar için "Kamu Bilişim Yetki Belgesi", yazılım geliştirme, yazılım entegrasyon ve yazılım bakım hizmetlerini tedarik edecek katılımcılar

için "Yazılım Yetki Belgesi", sızma testi hizmetlerini sunacak katılımcılar için "Sızma Testi Yetki Belgesi" düzenlenecek. Belgeleri alabilmek için yönetmelikte belirtilen şartları taşımak gerekecek.

Bakanlığa yapılan müracaatlar en geç 2 ay içinde sonuçlandırılacak. Başvurunun uygunluğu halinde, Kamu Bilişim Yetki Belgesi, Yazılım Yetki Belgesi veya Sızma Testi Yetki Belgesi elektronik ortamda düzenlenecek ve Bakanlık internet sitesinde ilan edilecek.

Kamu Bilişim Yetki Belgesi, Yazılım Yetki Belgesi veya Sızma Testi Yetki Belgesi'nin süresi, istenilen belgelerin içinden geçerliliği en yakın bulunanın tarihine kadar olacak şekilde düzenlenecek. Belge süresinin uzatılmasının istenmesi halinde geçerlilik süresinin bitim tarihinden en geç 1 ay öncesine kadar tekrar müracaat yapılacaktır. Denetimde,

yönetmeliğe aykırılığın ya da yanlış ve/veya yanıltıcı beyanda bulunulduğunun tespiti halinde ilgili yazılı olarak uyarılacak, aykırılığın giderilmesi için 6 aya kadar süre verilecek ve yetki belgesi askıya alınacak. Verilen sürede aykırılığın giderilmesi halinde askıya alma durumu sona erecek, aykırılığın giderilmemesi halinde ise yetki belgesi iptal edilecek.

Yetki belgesi askıya alınan katılımcıya, belgenin askıda kaldığı süre boyunca aynı tür yeni bir yetki belgesi verilmeyecek.

Yayınlanan yönetmelik ile firmaların öncelikle TS ISO/IEC 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sisteminin yanı sıra ISO/IEC 15504 SPICE ile Yazılım Süreç Değerlendirme Sistemi Standardı konusunda farkındalığa sahip olmaları ve yurtdışı yazılım firmaları ile rekabette avantaj sağlamalarının da önü açılmış olacak.

Siber güvenlikte girişimciler ve yatırımcılar buluştu

► TÜBİTAK Marmara Teknokent, TÜBİTAK BİLGEM ve MÜSİAD yürütücülüğünde TÜBİTAK Marmara Teknokent Ar-Ge ve İnovasyon Merkezi'nde "Siber Güç Türkiye Yatırımcı-Girişimci Buluşmaları ve İş Geliştirme Etkinliği" gerçekleştirildi.

Savunma Sanayi Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, Türkiye Siber Güvenlik Kümelenmesi TGBD, kurumlarının paydaş olduğu etkinliği MÜSİAD Başkan Yardımcısı **Osman Çalışkan** ve TÜBİTAK Başkanı **Prof. Dr. Hasan Mandal** konuşmalarıyla başladı.

MÜSİAD Genel Başkan Yardımcısı **Osman Çalışkan** da siber güvenlik alanında giderek artan tehditlerin bu konuya farklı bakış açısıyla yaklaşılmasını zorunlu kıldığına işaret ederek, 2022 ve sonrasında hem sektörler hem de kamu ve özel sektör genelinde siber güvenlik uzmanlarına yönelik ihtiyacın hızla artacağına dikkati çekti. Büyük oranda artması öngörülen siber saldırı risklerine, Türkiye'nin tüm köklü kuruluşlarının hazır ol-

ması gerektiğini vurgulayan **Çalışkan**, şöyle devam etti: "Özellikle tedarik zinciri ve fidye yazılımı saldırıları, lojistik ve üretim odaklı sektörlerde risk yönetiminin yeniden tanımlanması sürecini mecbur kılıyor. Büyük veri, yapay zeka, nesnelerin interneti, bulut ortamlar, blokzincir, dijital ikiz, kuantum sistemleri gibi yenilikçi teknolojiler sadece iş yapma stillerini değiştirmiyor. Aynı zamanda güvenliğe yönelik bakış açısını da yeni baştan ele alınmasını gerektiriyor. Bu ihtiyacı karşılamak adına yapılması gereken öncelikle farkındalık yaratmak ve bizler bugün girişimciler, yatırımcılar ve sanayiciler olarak bu farkındalığı ortaya çıkarmak üzere bir araya geldik" dedi.

TÜBİTAK Başkanı **Prof. Dr. Hasan Mandal**, gelecekte salgın hastalıklar ve gıda arz güvenliği kadar siber güvenliğin de gündemde olacağını söyledi. **Mandal** şunları söyledi: "Pandemi dönemi bizlere siber güvenliğin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha gösterdi. Pandemi sonrasında ulusal ve uluslararası çalışmalar, gelecekte üç konu başlığının öneminin giderek artacağını ortaya koyuyor. Bu başlıklar, Siber Güvenlik, Gıda Güvenliği ve Bio-güvenlik. Önümüzdeki on yıl için gerçekleştirilen risk haritalarına baktığımızda ilk üç risk içerisinde siber güvenlik konusunun olduğunu görüyoruz. Biz TÜBİTAK olarak, TÜBİTAK BİLGEM ve TÜBİTAK Siber Güvenlik Enstitümüz ile ülkemizin kritik altyapılarına yönelik ihtiyaçları karşılamak üzere hiç durmadan çalışmalarımıza devam ediyoruz."

TÜBİTAK Marmara Teknokent, Gebze yerleşkesinde gerçekleştirilen etkinlik, katılımcı firmaların sunumları ve girişimci yatırımcı görüşmeleri ile tamamlandı.

YÖNETİMDE DEĞİŞİMLER

Hepsi Finansal'ın CEO'su Erkin AYDIN oldu

Türkiye'nin en çok tavsiye edilen e-ticaret markası Hepsiburada, fintech şirketi Hepsi Finansal'ın CEO'luk görevine Erkin Aydın'ın atandığını duyurdu. 1 Haziran'da görevine başlayan Aydın, Hepsiburada'nın tüketici finansmanı ve genişletilmiş finansal hizmet operasyonlarını yönetecek ve bu kapsamda Doruk Finansman ve Hepsipay dahil olmak üzere tüm finansal hizmet operasyonlarına bütünsel yaklaşımla liderlik edecek. Erkin Aydın bu görevinde Hepsiburada CEO'su Murat Emirdağ'a bağlı çalışacak. 1997 yılında Boğaziçi Üniversitesi İnşaat Mühendisliği bölümünden ve 2003 yılında Michigan Üniversitesi İşletme Yönetimi Yüksek Lisans programından mezun olan Erkin Aydın, kariyerine ABD'de Clark Construction Group'ta başladı. Daha sonra McKinsey & Company'e katılan Aydın, çeşitli finans kuruluşlarıyla strateji, pazarlama, büyüme, dönüşüm yönetimi ve M&A alanlarında çalıştı. Hepsiburada'dan önce, QNB Finansbank'ta yeni şirket kuruluşları, fintech yatırımları ve ortaklık platformları kurma gibi değer yaratan girişimlere öncülük etti ve QNB Finansbank'ın Perakende, Kobi Bankacılığı ve Ödeme Sistemleri departmanlarında liderlik görevleri üstlendi.

Hopi'ye yeni Pazarlama Direktörü: Yiğit KALAFATOĞLU

Hopi'nin üst düzey yönetim kadrosuna, pazarlama dünyasının deneyimli isimlerinden Yiğit Kalafatoğlu katıldı. Kalafatoğlu, CRM, satış ve pazarlama teknolojileri alanında iş ortaklarının dijital dönüşümüne katkı sağlayan Hopi'nin bu yolculuğuna liderlik eden ekibe yer alacak.

Lisans eğitimini Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesi Reklamcılık Bölümü'nde, Medya ve İletişim Sistemleri Bölümü yan dalı ile tamamlayan Yiğit Kalafatoğlu, 2010 yılında Marmara Üniversitesi Yüksek Lisans programından "Sosyal Medya ve İtibar Yönetimi" tezi ile mezun oldu. Akademik kariyerine Bilgi Üniversitesi'nde İletişim Bilimleri Doktora Programı'nda "Nesnelerin İnterneti ve Pazarlama" alanında çalışmalar yaparak devam eden Kalafatoğlu, son 12 yıldır başta Kadir Has Üniversitesi olmak üzere çeşitli kurumlarda yeni medya, pazarlama, nesnelerin interneti, dijital dönüşüm konularında dersler veriyor. Profesyonel iş dünyasına 2004 yılında adım atan Kalafatoğlu, çeşitli interaktif ajanslarda stratejist ve proje yöneticisi olarak çalıştı. 2009 yılında Türkiye'nin ilk sosyal medya ajanslarından Utopic Farm'ı kurdu. 2016 yılında hisselerinin tümünü yatırımcılara devrettikten sonra, 2 yıl süreyle Utopic Farm'da ajans başkanlığı görevini yürüttü. 2018 yılında OPN grup bünyesindeki COSMOS Turkey'de ise ajansın yeniden yapılanma sürecini yöneterek dönüşümüne liderlik etti.

IBM Türkiye'nin iletişim faaliyetlerini Begüm ÖZBEK yönetecek

IBM Türkiye'nin iletişim ve kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerine liderlik edecek isim belli oldu. Şirket, bu pozisyona iletişim alanında yaklaşık 22 yıllık tecrübesi olan Begüm Özbek'i getirdi. Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü mezunu olan Begüm Özbek, kariyer hayatına Finansal Forum Gazetesi'nde gazeteci olarak başladı. Daha sonra sırasıyla Referans ve Radikal Gazetelerinde ekonomi alanında haber ve analiz yazıları kaleme alan Özbek, 10 yıllık gazetecilik tecrübesini 2011 yılında kurumsal iletişim alanına taşıdı. Turkcell ve Türk Telekom'un Kurumsal İletişim birimlerinde çeşitli görevler üstlenen Özbek, 2017-2020 tarihleri arasında IBM Türkiye'de marka, medya ilişkileri ve iç iletişimden sorumlu yöneticisi olarak görev yaptı. IBM'e yeniden katılmadan önce 2 yıl boyunca Siemens Türkiye'nin Kurumsal İletişim Grup Müdürü olarak görev alan Özbek, IBM Türkiye'deki yeni göreviyle firmanın bütün iletişim faaliyetlerini yönetirken, sosyal sorumluluk projelerine de liderlik edecek. New York Üniversitesi'nde kurumsal iletişim ve kriz iletişimi alanında eğitim alan Özbek'in liderlik, yaratıcı yazarlık ve tasarım odaklı düşünme konularında da uzmanlığı bulunuyor.

Yemeksepeti'nde Kamu İlişkileri Senem YAVAŞ'tan sorulacak

Hızlı ticaret platformu Yemeksepeti'nde yeni bir üst düzey yönetici görevlendirmesi gerçekleştirildi. Senem Yavaş, Yemeksepeti Kamu Politikaları ve Kamu İlişkileri Direktörü olarak atandı. Yemeksepeti'nin Hukuk departmanı içerisinde göreve başlayan Senem Yavaş, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarıyla ilişkilerden sorumlu olacak. Profesyonel iş yaşamına Birleşik Krallık Parlamentosu Avam Kamarası'nda Parlamento Üyesi'nin Araştırma Görevlisi olarak başlayan Yavaş, sonrasında Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nde uzman olarak ve devamında da Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu'nda Ankara Temsilcisi olarak çalıştı. Yemeksepeti'ne katılmadan önce son olarak BRF/Banvit'te Kurumsal İlişkiler ve Regülasyon Müdürü görevinde bulunan Senem Yavaş, 8 Haziran 2022 tarihi itibarıyla yeni görevine başladı. Senem Yavaş'ın Northampton Üniversitesi'nde 2005-2006 yılları arasında tamamladığı Erasmus programı Politika lisans eğitimi ve Gazi Üniversitesi'nden Uluslararası İlişkiler lisans derecesi bulunuyor. Evli ve bir çocuk annesi olan Yavaş, İngilizce biliyor.

ÜRÜN YÖNETİMİ

Kaynakları verimli kullanmanın sırrını keşfetmenin ve denklemini yazmanın sadece matematik olmadığını biliyoruz. Yeni fikirlerin öncelikle ve kolaylıkla olumsuz görüşlerle karşılaşmasını da yadırgamıyorum. Çabucak karar vermemeliyiz. Yeni fikre bir şans tanımalıyız. Süratle analiz yaparak belki de muhteşem bir ürüne dönüşecek düşüncenin yok olmasını sağlamalıyız.

Suat BAYSAN

suat.baysan@acmena.com.tr

Ürün yönetimi tanımının çeşitliliğinin farkındayım. Açıklamaların, konuşmaların, yazılan dokümanların konuya berraklık getirilebileceğini düşünüyorum. Geniş kapsamlı düşünme çerçevesinde, yeni bir fikrin ilk kez tartışmaya başlanmasının tetikleyici olduğu gerçeğini kavramış durumdayız. Yeni fikirleri üretime geçirmek- teki başarı, yenilikçilik ölçüm cetveli üzerinde bir işareti temsil etmektedir. Cetvel üzerindeki vurgunun sıfır noktasından uzaklığı yeni fikirlerin ürün değeri zincirinde sağladığı verimliliği ifade etmektedir. Konu hakkında ayrıntılara daha sonraki sayılarımızda değineceğim.

Ürün yaşam eğrisi sorumluluğunu üstlenen yöneticinin dört mevsime benzeyen karmaşık bir matrisi idare etme zorluluğunu da gelin hep birlikte saygıyla karşılayalım.

Sonbahar:

Nasıl canlılar doğum sonrasında güzelim dünyamızın kucağına kavuşuyorsa, sonbaharda bitkiler de meyvelerini toprak ana ile buluşturup, yeni nesillerin yetişmesine imkân sağlıyorlar. Dolayısıyla yeni fikirlerin değerlendirilmesi, başlangıç ivmesinin verilmesi sürecini sonbahar olarak hayal ettim. Aslında sonbahar bir ayrılış değildi, bir başlangıçtı.

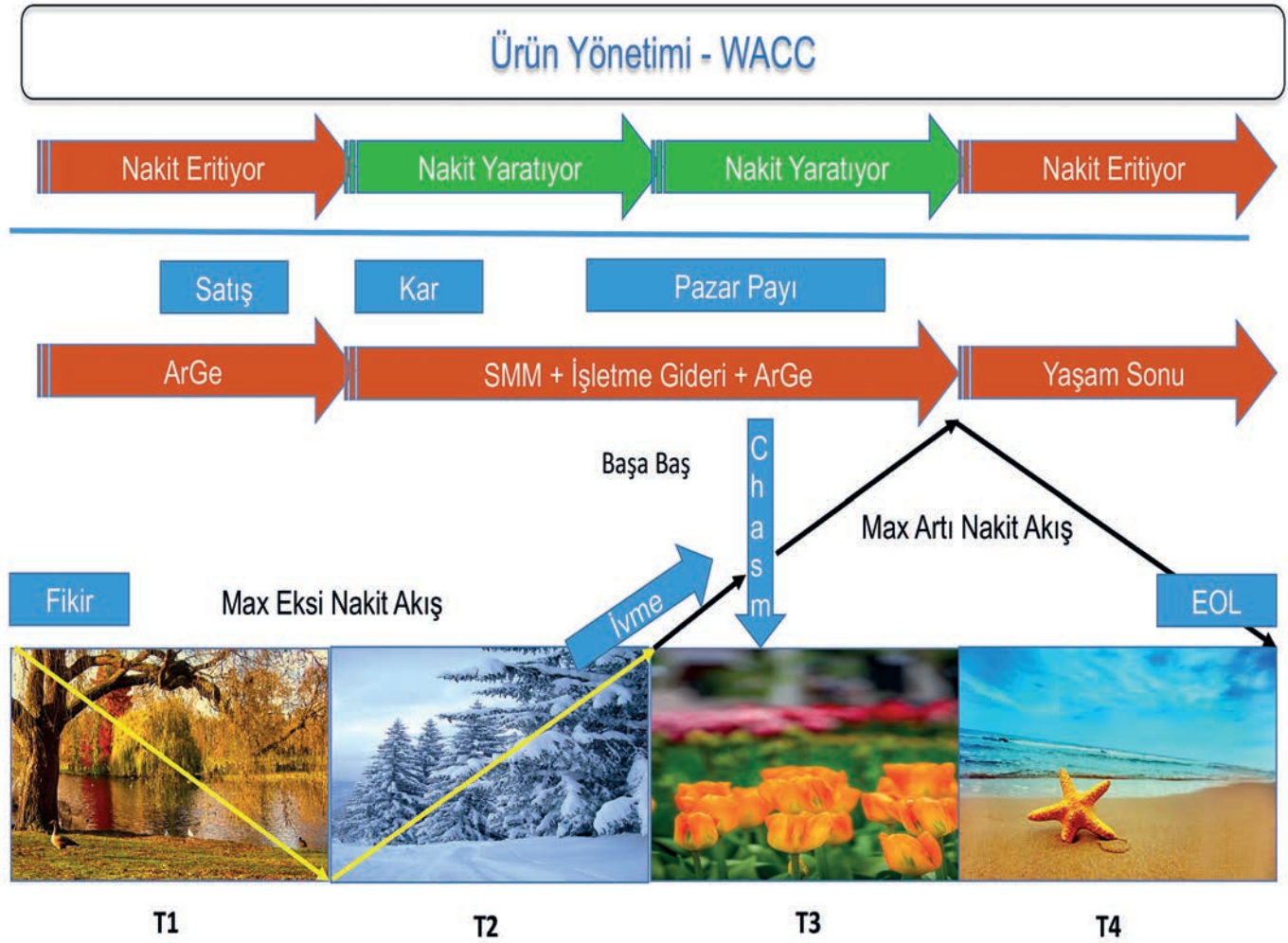
Kaynakları verimli kullanmanın sırrını keşfetmenin ve denklemini yazmanın sadece matematik olmadığını biliyoruz. Yeni fikirlerin öncelikle ve kolaylıkla olumsuz görüşlerle karşılaşmasını da yadırgamıyorum. Çabucak karar

vermemeliyiz. Yeni fikre bir şans tanımalıyız. Süratle analiz yaparak belki de muhteşem bir ürüne dönüşecek düşüncenin yok olmasını sağlamalıyız.

Düşünmeye başlandığı ilk andan itibaren her fırsat finansal olarak nakit eritmeye başlamaktadır. Değerlendirme aşamasında pazar ihtiyacının araştırılması önemli bir aşamadır. Pazarda tutunacak, karlılık ve nakit yaratacak aşamaların planlanması için ön kaynak tahsisi işte bu amaç doğrultusunda yapılandırılmalıdır. Sonbahar tasarımının tamamlanması, doğrulanması ve satış sürecinin başlangıcı olarak düşünülebilir. Eksi nakit akışının maksimum olacağı çizgiyi öngörmek kaynakların hangi projelere ayrılacağı sorusunun cevabı olacaktır.

Ürün yaşam mevsimlerinin görülebildiği grafikte, aşamalar eşit aralıklarla çizilmiştir. Elbette gerçek yaşamda durum farklı olacaktır. “T1” zamanının uzunluğu veya kısalığı ürün/pazar buluşmasının kritik unsurudur. Sorumluluğun “T1” süresini hızlıca geçebilmek, süreçleri ve proje yönetimini çevik sistemlerle desteklemek rekabetçiliğin ön koşuludur. Doğru tanımlama, planlama ve yönetim, dip noktası için doğru hesaplama kıt kaynakların yanlış erimesini önleyecektir.

Küresel pazarda yaşanan başarısızlıkların temel sebeplerinden bir tanesinin “T1” sürecinin yeterince analiz edilmesine bağlanmaktadır. Yanlış seçim ve karar aşağı gidişin eğimini arttırmakta ve neticede belki de mükemmel bir fikir ciddi boyutta nakit yakmış olarak projeden vazgeçilmektedir.

Ürün yöneticilerinin zamanı verimli değerlendirerek gerekli çalışmayı masaya koymaları ise tam tersine yenilikçi çözümlerin müşterilerin beğenisi ile sonuçlanmasını sağlayacaktır. Netice olarak “T1” bir denge sistemidir. Bir taraftan pazarda fırsatı kaçırmayacak kadar hızlı, diğer taraftan eksi nakit akışını aşmayacak kadar dikkatle hazırlanmalıdır.

Ürün yönetiminin sağlığı aritmetik çıktılar ve sanatsal yaklaşımlar bütünlüğünde ele alınmalıdır. Bir sonraki ay ürünün “T2” en zorlu aşamasının **kış mevsiminin** farklı yönetilmesine değineceğim. Esen kalın.

İcray San'at Eyle

Vodafone'dan mobil altyapı dönüşümü

► Vodafone, mobil şebeke yatırım stratejilerini yeni nesil teknolojilerle geliştirmeye devam ediyor. Vodafone Türkiye, müşterilerin kesintisiz iletişim, geniş kapasite ve servis bazlı ihtiyaçlarını esas alarak ses, veri ve sinyalleşme altyapılarını buluta taşıma sürecini tamamladı.

Ses, veri ve sinyalleşme altyapılarının tamamını bulut altyapısına taşıyan Vodafone, dünyada da dijitalleşmeye öncülük eden sayılı mobil iletişim işletmecilerinden biri konumuna geldi. Bu sayede Vodafone, her alanda artan dijitalleşme ihtiyaçlarının en iyi şekilde karşılanmasına önemli katkı sağlayacak altyapıyı devreye almış oldu. Dijitalleşmeye katkı sağlayan yenilikçi servisler bu sayede sanal şebeke üzerinden çok daha kısa sürede müşterilerin kullanımına sunulabiliyor. Aynı zamanda sanallaştırma ile birlikte daha verimli ve esnek kapasite kullanımı sağlanarak, olağan dışı trafik artışlarında dahi

kesintisiz ve kaliteli ses ve veri iletişimi sağlanabilecek. Müşterilerine güvenli ve yüksek kapasiteli iletişimi sağlama hedefiyle çalıştıklarını belirten **Vodafone Türkiye İcra Kurulu Başkan Yardımcısı Adem Özdemir**, şunları söyledi: "Vodafone olarak, müşterilerimizin her alanda artan dijitalleşme ihtiyaçlarının en iyi şekilde karşılanmasını birincil önceliğimiz olarak görüyoruz. Bu kapsamda ses, veri ve sinyalleşme şebekelerinin bulut altyapısına taşınması sayesinde daha verimli ve esnek kapasite kullanımı sağlanarak olağan dışı trafik artışlarında dahi kesintisiz ve kaliteli ses ve veri iletişimi hedefliyoruz."

RED Bulut B2B Pazaryeri Platformu tanıtıldı

► Vodafone Business, büyümek ve daha verimli olmak için dijital dönüşümü önceliklendiren KOBİ'lerin ihtiyaçlarını karşılamak için yeni bir hizmete imza attı. Red Bulut B2B Pazaryeri Platformunda KOBİ'ler, bulut tabanlı yazılım ve çözümleri tek bir noktadan ön yatırım maliyeti olmadan satın alırken, ürünler ile ilgili detaylı bilgilere ve eğitim içeriklerine erişebilecek.

Vodafone Business, Red Bulut Platformu ile 10 bin işletmeye ulaşarak 20 milyon TL'den fazla bir ekonomik fayda sağlamayı hedefliyor. **Vodafone Türkiye İcra Kurulu Başkan Yardımcısı Özlem Kestioğlu** Red Bulut Pazaryeri Platformu ile ilgili şunları söyledi: "KOBİ'lerin dijitalleşmesi için devrim niteliğindeki Red Bulut Pazaryeri Platformu ile Türkiye'nin her ilinde teknolojiye ulaşamamış KO-

Bİ'mize ulaşmayı hedefliyoruz. İşletmeler bulut tabanlı yazılımlarımıza kolayca erişebilecek ve tüm satınalma süreçlerini uzaktan dijital olarak gerçekleştirebilecekler. Vodafone Business, Red Bulut Platformu'nda 'İş ve Süreç Yönetimi', 'Güvenlik ve Yedekleme' ve 'E-ticaret ve Satış Sonrası Destek' gibi KOBİ'lerin ihtiyacı bulunan 3 ana konuda ürünlerini sunuyor. KOBİ'lerin öncelikli ihtiyaçlarını hedefle-

yen 10 farklı ürünümüzü tek bir platformda topladığımız Red Bulut'ta KOBİ'ler dilerlerse seçili ürünlerde demo talep edebilecekler. Önümüzdeki dönemde sunacağımız demoların sayısını da artırmayı hedefliyoruz. Red Bulut ile 10 bin işletmeye ulaşmayı amaçlıyoruz. Bu sayede KOBİ'lerin dijitalleşmesine vesile olarak 20 milyon TL'den fazla bir ekonomik faydayı sağlamayı kendimize hedef olarak belirledik. Vodafone Business olarak dijitalleşmeye giden yolda teknolojiye gücümüzle bulut bilişim alanındaki çalışmalarımıza ve bu alanda işletmelerin güvenilir teknoloji ortağı olmaya devam edeceğiz."

Red Bulut tanıtım toplantısının ardından Türkiye'nin önde gelen derneklerinin temsilcileri ve KOBİ'lerin katılım sağladığı dijital dönüşümün geleceği paneli gerçekleşti. Panele, TÜRKONFED Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı ve Dijital Dönüşüm Komisyonu Başkanı **Öner Çelebi**, KOSGEB Başkan Yardımcısı **Bilal Kendirci** ve Yıldız Teknik Üniversitesi İdari İktisadi Bilimler Fakültesi Dekanı **Prof.Dr.Halit Keskin** katıldı.

vodafone

Türkiye'nin Dijital Dönüşümü

5G, 15 yılda 1 trilyon TL'yi aşkın gelir artışı sağlayacak

► Vodafone, 5G ve fiber teknolojilerinin ülke ekonomisine katkılarını analiz eden iki farklı çalışmaya imza attı. Vodafone'un Deloitte işbirliğiyle hazırladığı "Yeni Nesil Bağlantının Gücü: 5G Teknolojisinin Türkiye İçin Ekonomik ve Sosyal Faydaları" isimli çalışma, Türkiye'de 5G'nin yaratacağı ekonomik etkileri ortaya koyuyor.

Alanında bir ilk olan ve daha önce yapılmamış analizler içeren araştırmaya göre, 5G teknolojisinin Türkiye'de hayata geçmesiyle 15 yılda 1 trilyon TL'yi aşkın gelir artışı ve 479 milyar TL GSYH artışı bekleniyor. 5G'nin 1 yıl gecikmesi ise 120 milyar TL'lik bir faydadan mahrum kalmak anlamına geliyor.

Vodafone'un Politika Analiz Laboratuvarı (PAL) işbirliğiyle hazırladığı etki analizi çalışmasına göre ise fiber kablo uzunluğunu 4 kat artıracak yatırımlar ile 2030 yılına kadar her yıl GSYH'de %2,2 artış yakalanabilir. 2023'e kadar tüm işletmelere hızlı genişbant erişimi sağlanabilirse, 2023 yılı GSYH'sinde %1'lik ilave artış sağlanabilecek. Bu ilave artış, 2023 GSYH tahminlerine göre 8,1 milyar dolara denk geliyor.

Vodafone'un yayınladığı ekonomik etki analizleri, Vodafone Türkiye CEO'su **Engin Aksoy** ve Vodafone Türkiye İcra Kurulu Başkan Yardımcısı **Hasan Süel**'in katılımıyla düzenlenen toplantıda tanıtıldı. Toplantıda, Vodafone'un sektörde yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri de paylaşıldı. Günümüzde ekonomik kalkınma ve küresel rekabetin odağında dijitalleşmenin olduğunu hatırlatan Vodafone Türkiye CEO'su **Engin Aksoy**, dijital altyapılar ve dijital dönüşümün ekonomilerin ve toplumların dayanıklılığı için kritik unsur haline geldiğini söyledi. Dünyada 5G yatırımlarının hızla devam ettiğini belirten **Aksoy**, şöyle devam etti: "Vodafone'un Deloitte işbirliğiyle hazırladığı 5G ekonomik etki analizine göre, operatörlerin 5G ihalesinin ardından 5 yıllık süreçte yapacağı yatırım ve hizmet harcamaları sonucu oluşacak GSYH etkisi 21 milyar TL olacak. Türkiye'de 5G teknolojileri ile sağlanan üretkenlik ve ekonomik aktivite artışı ile 15 yıllık tek-

nolojik döngüde 1 trilyon TL'nin üzerinde gelir artışı oluşacağı tahmin ediliyor. Toplam etki olarak bakıldığında, 5G teknolojisinin Türkiye'de hayata geçmesiyle 15 yılda 1 trilyon TL'yi aşan bir gelir artışı ve 479 milyar TL GSYH artışı bekleniyor. Analizde, 5G'den en çok faydalanacak sektörler üretim, toptan ticaret ve perakende, ulaşım ve depolama, bilgi ve iletişim olarak sıralanıyor. 5G'nin bir an önce ülkemizde de hayata geçirilerek, özellikle sektörlerde yaratacağı verimlilik artışı ile ekonomik büyümeye katkısından faydalanmak gerekiyor."

Ortak altyapı modeli kritik önemde

Toplantıda Vodafone Türkiye İcra Kurulu Başkan Yardımcısı **Hasan Süel** de 5G ve fiber teknolojilerinin arzu edilen ekonomik etkiyi ortaya çıkarabilmesi için atılması gereken politika adımlarına dikkat çekerek şunları söyledi: "Elektronik ticaret işlemleri, büyük teknoloji şirketlerinin faaliyetleri ve makinelerarası iletişim gibi unsurlardan oluşan dijital ekonomi çerçevesinde veri trafiği sürekli artıyor. Operatörler olarak, yaptığımız şebeke ve frekans yatırımlarıyla bu trafiğin aksamadan sürmesini sağlayan temel aktörler konumundayız. Zorlayıcı makroekonomik koşullarda bu yatırımları sürdürebilmek için sektörde süregelen sorunların çözülmesine ve yatırımları destekleyici politikalara ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz." Süel, 5G teknolojisine getireceği faydaları açığa çıkarmak için vakit kaybetmeden frekans planlamasının yapılması, gerekli fiber transmisyon altyapısının oluşturulması ve lisans süreçlerinde öngörülebilirliğin sağlanması gerektiğini vurguladı.

METaverse DÜNYASINDA NELER OLUYOR?

Walt Disney, bir eğlence devi olarak sayısal alanda tümüyle yeni bir dünya yaratmak isteyen diğer büyük şirketlere katılarak metaverse stratejisi konusunda çalışmalara başlamış. Bu tür bir girişim Disney gibi dev sayısal içerik üreticisi için bir anlam ifade etmektedir, ancak metaverse ile ilgili projelere personel, Ar-Ge fonları ve kaynak ayırma konusunda telekom şirketleri için güçlü bir kanıt ya da veri var mıdır acaba?

Tufan YÜRUÇ

tufan.yuruc@ankey.com.tr
ANKEY Danışmanlık ve Temsilcilik A.Ş.

Walt Disney Firması, Çin Hükümeti ve şüphesiz Meta da dahil olmak üzere birçok büyük şirket ve kuruluş metaverse stratejileri geliştiriyor (Bu arada bir çoğumuzun bildiği gibi Netflix ve Amazon'a ilave olarak Disney+ sayısal platformu, 14 Haziran 2022 tarihinde Türkiye'de hizmete başladı). Aynı şekilde Asya-Pasifik telekomünikasyon topluluğunda, büyük mobil operatörleri bir dizi yeni nesil sayısal gerçeklik çabalarına ev sahipliği yapıyor. Ancak endüstri analistlerine göre metaverse'e doğru küresel telekomünikasyon şirketlerinin bir acelesi yok gibi duruyor, ve bu pek şaşırtıcı değil çünkü onların iyi bir nedeni var.

Genelde mesleğimle ilgili okuduğum makalelerde neredeyse her gün metaverse ile ilgili yeni bir gelişme ve çalışmanın haberi var. Bunlardan biri yukarıda bahsetmiş olduğum eğlence dünyasının en büyük şirketlerinden biri olan Walt Disney. Walt Disney de bir eğlence devi olarak sayısal alanda tümüyle yeni bir dünya yaratmak isteyen diğer büyük şirketlere katılarak metaverse stratejisi konusunda çalışmalara başlamış.

Bu tür bir girişim Disney gibi dev sayısal içerik üreticisi için bir anlam ifade etmektedir, ancak metaverse ile ilgili projelere personel, Ar-Ge fonları ve kaynak ayırma konusunda telekom şirketleri için güçlü bir kanıt ya da veri var mıdır acaba?

Geçen yıl Kasım ayında, Walt Disney'in CEO'su **Bob Chapek**; "Bizim sahip olduğumuz Disney metaverse'ünde sınırsız bir kullanım özgürlüğü imkânı tanınmakta olup, çok daha yakın bir şekilde fiziksel ve sayısal dünyaları birbirine bağlayarak

metaverse yolculuğunda yeni bir sayfa açmayı planladıklarını duyurdu." Bob ayrıca gelecek yüzyılda kendi şirketleri için sınırsız bir potansiyel olduğundan da bahsetmiş, bu konuşması sırasında.

Metaverse konsepti, büyük Asya-Pasifik pazarlarında zaten önemli bir ticari iş. Örneğin, Çin Küresel Televizyon Şebeke-si'nin bu yıl başında verdiği habere göre, **Çin Metaverse Endüstri Komitesinin** üye sayısı, 17 yeni kurumsal üyenin ilavesi ile toplam 112'ye çıkmış. **Çin Mobil İletişim Derneği'nin** Metaverse Endüstri Komitesi, mobil iletişimdeki metaverse gelişmelerine yönelik ulusal sanayi politikasını ve stratejisini belirlemek üzere Ekim 2021'de kurulmuş. Derneğin önemli üyelerinden ikisi **China Mobile** ve **China Unicom** gibi Çin'in dev mobil operatörleri, bu durum telekomünikasyon şirketlerinin Çin'de metaverse konusunda harekete geçtiğini açıkça göstermekte.

Yine bu yılın başında Reuters Haber Ajansı, veri teknolojisi hizmeti şirketi **Tianyancha**'nın 1.000'den fazla Çinli şirketin metaverse ile ilgili yaklaşık 10.000 ticari marka için başvuruda bulunduğunu gösteren rakamlara ait bilgiler aktardı. Bunlara Çin'in sayısal platform devleri Alibaba ve Tencent dahildir.

Ve tabii ki **Meta** var, şirket hala **Facebook** olarak anılıyor olsa da bu durum muhtemelen uzun sürmeyecek. Ekim 2021'de ünlü bir dönüşüm geçiren şirket, **AR** ve **VR** ile ilgili donanım, yazılım ve içerik oluşturmakla görevli **Reality Labs** bölümünde 2021'de yaklaşık **10 milyar \$** harcadığını açıkladı. Ve önümüzdeki birkaç

yıl içinde bu alanda daha da fazla para harcamayı planlıyor.

Evet sevgili okurlar eğer **Ar-Ge** için böyle büyük harcamalar yaparsanız gelecekte bunun karşılığını da alırsınız. TÜİK verilerine göre bizim 2021 yılında merkezi bütçeden Ar-Ge için ayrılan pay ise toplamda sadece **2 milyar \$**, düşünün bir kere sadece tek bir şirket olan Facebook'un (Meta) metaverse için harcadığı Ar-Ge yatırımı yaklaşık **10 milyar \$**, yani Türkiye'nin Ar-Ge harcamasının tam 5 katı. Meta'nın 2021 yılı Ar-Ge harcaması toplam **24.65 milyar \$**'mış, Google'ın ise geçen yıl yani 2021 yılı toplam Ar-Ge harcaması da **31.56 milyar \$** olarak verilmiş.

Özel sektör ve üniversitelerin haricinde 2021 yılı için ABD'de sadece Federal Hükümetin Ar-Ge için harcadığı miktar NCSES (Ulusal Bilim ve Mühendislik İstatistikleri Merkezi, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki on üç ana istatistik kurumundan biridir ve ABD'deki ve diğer ülkelerdeki bilim ve mühendislik girişiminin durumu hakkında nesnel veriler sağlamakla görevlidir) verilerine göre yaklaşık **180 milyar \$**'dır.

Evet yanlış duymadınız ICTMedia okur-

TÜİK verilerine göre bizim 2021 yılında merkezi bütçeden Ar-Ge için ayrılan pay ise toplamda sadece 2 milyar \$, düşünün bir kere sadece tek bir şirket olan Facebook'un (Meta) metaverse için harcadığı Ar-Ge yatırımı yaklaşık 10 milyar \$, yani Türkiye'nin Ar-Ge harcamasının tam 5 katı. Meta'nın 2021 yılı Ar-Ge harcaması toplam 24.65 milyar \$'mış, Google'ın ise geçen yıl yani 2021 yılı toplam Ar-Ge harcaması da 31.56 milyar \$ olarak verilmiş.

ları, ABD'de birbirinden bağımsız tam 13 farklı konuda resmi istatistik kurumu mevcut. Bir kaç tanesinin ismini vereyim sizlere; Ekonomik Analiz Bürosu (BEA); Adalet İstatistikleri Bürosu (BJS); Ulaşım İstatistikleri Bürosu (BTS); Enerji Bilgi İdaresi (ÇED); Ulusal Tarım İstatistikleri Servisi (NASS); Ulusal Eğitim İstatistikleri Merkezi (NCES); Ulusal Sağlık İstatistikleri Merkezi (NCHS); Ulusal Bilim ve Mühendislik İstatistikleri Merkezi (NCSES) vb.

Yukarıda sözünü etmiş olduğum NCSES'in 2020-2021 Mali Yıllarına ait Federal Hükümetin Ar-Ge Fonları için yayınlamış olduğu rapor tam 421 sayfa. O kadar çok detaylı bilgiler var ki bu raporda gerçekten insanın aklı almıyor.

Tabii ki biz ülke olarak ABD ile kendimizi mukayese edecek konumda değiliz şüphesiz, ama kendi gücümüz ölçüsünde kaynaklarımızı doğru kullanmak yerine, geleceğimiz için hiçbir şekilde ülkemize faydası olmayacak yatırımlara para, zaman ve emek harcamak beni üzüyor. Eğer gerçekten mevcut kaynaklarımızı doğru kullanabilsek çok şeyler başarabileceğimizden hiç bir zaman şüphem yok.

Bu yılın Ocak ayında, Meta'nın kurucusu ve CEO'su **Mark Zuckerberg**, Facebook sayfasında şirketin değerleri ve kültürel işletim sistemi hakkında bir güncelleme yapmış. Buna göre; hızla hareket etmek, "öndeki engelleri metodik olarak kaldırarak en yüksek öncelikli girişimlerimizin hızını artırmak", gelecekte "fırsatların coğrafya ile sınırlı olmadığı, istediğimiz dağıtık çalışmanın (dağıtık-dağılım çalışması, farklı fiziksel konum ve zamanlarda birden fazla kişi tarafından yapılan iş) geleceğini inşa etmek" hedefiyle yaşamak ve personeli "meta arkadaşları" (metamates) olarak adlandırılmak Meta'nın patronu tarafından teşvik edilen temel odak noktaları arasındaydı.

İster sosyal medya, ister medya/eğlence ve hatta merkezi/bölgesel hükümet tarafından olsun, metaverse'ün gelişimine yatırım yapan bu kadar çok şirket varken, mobil operatörler için soru şu: onlara katılmalı mı?

Metaverse'e ilk giren telekom şirketleri

Şu andaki görünüşe göre Asya-Pasifik bölgesi, telekom oyuncularının metaverse ile ilgili faaliyetlerinin merkezi konumunda. Güney Koreli operatör SK Telecom, böyle bir kavramı hayata geçirmenin öncüler arasında yer aldı. SK Telecom İfland sayısal platformunu Temmuz 2021'de başlattı ve şu anda 1 milyondan fazla aylık aktif kullanıcıya sahip.

Güney Kore'de ayrıca SKT'nin ana yerel rakibi **KT Corp.** (Kore Telekom) da aktif olarak metaverse dünyasında araştırmalara başladığını duyurmuş. Bu etkinlik, Haziran 2021'de karma gerçeklik içerik şirketi Dilussion, video teknolojisi sağlayıcısı **WYSIWYG Studios** ve **The Korean VR AR Industry Association** dahil olmak üzere dokuz diğer katılımcıyla birlikte bir "**Metaverse One Team**" kurmayı içermektedir. Bu yılın başında, KT'nin yapay zekâ (AI), metaverse, NFT (Non-Fungible Tokens: Başka bir eşi daha bulunmayan sayısal varlıklar) ve diğerleriyle ilgili **23 proje** geliştirmek için Shinhan Bank ile bir ortaklık kurduğu haberleri yayınlanmış. Bu arada Ocak ayında, **NTT DOCOMO Japonya**'da gerçek dünyada bulunan kullanıcıların hareketlerini ve ifadelerini yansıtarak bir 3D sanal alanda avatarlar geliştirerek "**metaverse özelliklerini**" tanıtmış.

Bu çalışmalara zaman ve para yatırmaya istekli olanlar sadece Asyalı operatörler değil. **ABD'li operatör AT&T**, Ekim 2021'de AT&T Station adlı kendi "**sanal gerçeklik dünyasını**" başlattı. AT&T bu platformu, bir oyun ve yaşam tarzı organizasyonu olan 100 Thieves Şirketi ile ortaklaşa "**oyun, giyim ve kültürü kapsayan çığır açan bir deneyim**" olarak nitelendirdi. AT&T ayrıca Şubat ayında 2022 **NBA All-Star** oyununu da bu kapsam içinde kullanıma sunmuş.

Dünya çapındaki operatörler metaverse kulübüne katılacak mı? Ve eğer öyleyse, bunu yapmak akıllıca mı?

SK Telekom'un erken başarısına ve küresel olarak diğer operatörlerin çabalarına rağmen bu, telekomünikasyon şirketleri tarafından geçerli bir durumdan ziyade istisna olarak görülüyor, belki de bunun bir nedeni olabilir: bazı endüstri analistleri, metaversede telekomünikasyon firmaları konusunda şüpheci.

Strategy Analytic Şirketinde Servis Sağlayıcı Grup Direktörü **Phil Kendall**, batılı medya devlerinden ve hiper ölçekleyicilerden daha az etkilenen Güney Kore pazarının kendisine has özelliğe sahip olduğunu ve bu nedenle SKT ve rakiplerinin ortalama bir Avrupalı operatörün ölçek oluşturmada zorlanacağı alanlarda daha güçlü işler kurabildiklerini, örneğin, Avrupalı operatörlerin genellikle **5G** hizmetlerini sergilemek amacıyla çekici içerik oluşturmak için medya şirketlerine yöneldiğini, halbuki Güney Kore'deki operatörlerin ise bunu kendileri yapmanın daha karlı yollarını bulduklarını belirtiyor. "Aynı şey, IoT [Nesnelerin İnterneti] pazarındaki hizmet geliştirme için de geçerlidir, Güney Kore'nin operatörleri çok daha aktif bir yenilik rolüne sahiptirler ve değer zincirinin daha büyük bir bölümünde etkinlik gösterebilirler" diye devam etmiştir, Phil Kendall.

Analistlere göre, Çin ve Japonya bu konuda Güney Kore'ye benzer pazarlara sahip.

Kendall, "Bu üç pazarda mobil operatörler daha geniş tüketici markası olarak kendi markalarını başarılı bir şekilde konumlandırmışlardır. Bu pazarlardaki operatörler, anlık mesajlaşmadan e-ticarete ve mobil finansal hizmetlerden müzik ve video akı-

şına ve IoT uygulamalarına kadar bir dizi 'bitişik' alanda başarılı oldular," dedi.

Ve ABD operatörlerinin daha fazla ölçeğe sahip olduğunu kaydederek, ancak onların zorluğu, büyük OTT (over-the-top) ve hiper-ölçekleyici (*) markaları için kendi tanıdık sahalarında faaliyet göstermeleridir. "Verizon ve AT&T'nin medya varlıklarını satın alması, onların operatör ölçekli işletme olduklarını göstermez" demiştir, **Kendall**.

Kendall, çoğu operatörün bağımsız olarak veya ortaklaşa kendi metaverse'lerini oluşturmaya çalışmak yerine AR, VR, metaverse cihazları ve platformları geliştiren oyuncularla iş birliği yapacağına inanıyor, "Aynı şekilde, profillerini yükseltmek için Netflix, Disney+, Google Stadia, Apple Arcade ile ortak oluyolar," diye belirtti. Bu stratejinin kısmen hedef segmentlerin ihtiyaçlarını karşılayan paketler oluşturmak ve şebeke trafiğini yönlendirmek için hizmetler sunmakla ilgili olduğunu ve böylece müşterilerin daha hızlı şebekelere ve daha geniş, daha pahalı veri planlarına geçmeleri gerektiğini sözlerine ekledi.

"Bence birçok operatörün başı, içerik sağlayıcı olmaya veya 'OTT' hizmetleriyle başa-baş rekabet etmeye çalışırken yandı.

Sosyal ağ kurmada varlık göstermiyorlar ve mesajlaşmayı SMS'in ötesine taşıma konusunda pek kayda değer bir başarı da elde edemediler," RCS (Zengin Haberleşme Servisleri) konusu operatör iş birliğinin her zaman başarıyı garanti etmediğine dair harika bir örnek, diye açıklıyor **Kendall**.

Telekom endüstrisi için standartlaştırılmış bir meta veri tabanı yaklaşımının olmaması, dikkate alınması gereken başka bir noktadır. "LG Uplus, Qualcomm Technologies, Bell Canada, KDDI, China Telecom, Mobile Business Group Chunghwa Telecom, Orange, and Verizon gibi bazı operatörlerden oluşan Global XR Content Telco Alliance'da, (Küresel XR İçerik Telco İttifakı) özellikle içerik paylaşımı veya üretim uzmanlığı gibi alanlarda iş birliği yapıyorlar, ancak bu, evrensel bir platform oluşturmak yerine, içeriği çeşitli XR [genişletilmiş gerçeklik] platformlarına bağlamak sureti ile pazarı güçlendirmekle ilgili" diyor **Kendall**.

ABI Research Baş Analisti **Michael Inouye**, mobil operatörlerin metaverse pazarındaki büyük teknoloji oyuncularına karşı rekabet etmesinin zor olacağını belirtti. Örneğin SK Telecom, Ifland metaverse platformu için 1 milyon aylık

kullanıcı sayısını çoktan aşmış olsa da, bu rakam, sosyal medya platformu için yaklaşık **3,8 milyar aylık kullanıcı sayısına sahip Facebook** gibi büyük isimlerin çok gerisinde kalıyor. Diğer bir sorun ise içerik hizmetlerinin uzun ömürlü olmasıdır. Inouye bu konuda, telekom operatörlerinin genelde servislere adapte olarak çalıştıklarını bir süre bu servisleri desteklediklerini, ancak eğer bu servisler beklentileri karşılamaz ya da hedefleri yakalayamaz ise operatörün bu servisten vaz geçtiğini ancak bu yaklaşımın metaverse modeline uygun olmadığını ifade etmiştir.

Inouye, insanların hala kullandığı ve desteklediği sosyal ağlarla karşılaştırıldığında müşteri güvenindeki temel farklardan birinin "hizmetin uzun vadede desteklenip desteklenmeyeceğine gerçekten bağlı olduğunu" söylemiştir. Inouye, operatörlerin 3D özellikli bir sayısal hizmet deneyimi sunması ve ardından bunu bırakmasının müşteri deneyimi ve sosyal yönler açısından çok riskli olacağını savunmakta.

İnsanlar vazgeçilen bir video hizmetini kabul edebilirken, ilgilerini çeken bir sosyal platformda durum farklıdır. Inouye, operatörlerin sürükleyici bir sayısal hizmet deneyimi sunması ve ardından bunu bırakmasının müşteri deneyimi ve sosyal

yönler açısından çok riskli olacağını ifade etmektedir.

Inouye, yatırım odaklarının çoğunlukla başka yerlerde olması gerektiğinden dolayı, telekomünikasyon şirketlerinin Facebook gibi şirketler ölçeğine ulaşabileceğine inanmıyor. Inouye'göre Metaverse'nin, şebekelerinde ek trafik oluşturarak gecikme ve yüksek bant genişliği ölçümlerine odaklanan 5G bağlantı hizmetlerini pazarlamalarını sağlayarak telekomünikasyon şirketlerine fayda sağlaması daha yüksek olasılığa sahip.

Inouye ayrıca, operatörlerin metaverse'de verilerinin reklamcılık (ve dolayısıyla para kazanma) amacıyla kullanıma şekline ilişkin tüketici güvenliğini sağlama konusunda da bir zorluğun altını çizmekte.

Sonuçta hepimizin bildiği gibi, gizlilik ve güvenlik konusu da Facebook gibi büyük teknoloji oyuncuları için devam eden bir sorundur ve bunun gerçek dünyada ve metaverse dünyasında nasıl olacağını gelecekte hep birlikte keşfedeceğiz.

.....

(*): Kuruluşlar için bir altyapıya erişim sunarak geniş ölçekte bulut, şebeke iletişimi ve internet hizmetleri sağlayan Google, Microsoft, Facebook vs gibi şirketlere hiper-ölçekleyiciler adı verilir.

Procenne, Seamless Middle East 2022'de

Procenne, Seamless Middle East'te yerli ve global yüksek teknolojili Ar-Ge ürünlerini sergiledi.

proCenne
DIGITAL SECURITY

Dubai'de her yıl düzenlenen Dijital Ekonomi Teknolojileri Konferansı ve Sergisi (Seamless Middle East) Dubai Dünya Ticaret Merkezi'nde 31 Mayıs – 1 Haziran tarihleri arasında gerçekleşti. 22 yıldır ödeme sistemleri, FinTek, bankacılık, perakende, e-ticaret, kart ve kimlik endüstrilerinin buluşma noktası olan Seamless ME 2022 etkinliğinde, bu yıl 10.000'den fazla ziyaretçi, aralarında Procenne'in de yer aldığı 350'den fazla katılımcı firma ve 300'den fazla konuşmacı yer aldı.

"Sektörün küresel eğilimini tartma imkânı bulduk."

Seamless ME 2022'de yer almaktan büyük mutluluk duyduklarını dile getiren **Procenne CEO'su Resul Yeşilyurt** etkinlikle ilgili şu değerlendirmelerde bulundu: "Salgın sebebiyle katıldığımız etkinlikler çoğunlukla online etkinliklerdi. Yaklaşık 2 yıllık bir aradan sonra uluslararası bir etkinlikte yer almak bizi son derece heyecanlandırdı. Bu etkinlik sayesinde hem fintek ekosistemini görmüş olduk hem de sektörde yer alan çeşitli firmalarla temaslar kurduk. Etkinliğin geneline baktığımızda FinTek firmalarının yoğun ilgi gösterdiğini gördük. Bizim açımızdan en önemlisi etkinlikte yer alan tek dijital güvenlik firması olmamızdı. Pek çok FinTek firması ile görüştüğümüzde fark ettik ki hepsinin bu alanda çeşitli çalışmaları mevcut ancak bu çalışmalarını nihayete erdirmeleri için güvenlik konusunu da çözmeleri gerekiyor. İşte bu noktada biz kendilerine destek olacağız. Çünkü gerek HSM gerekse in-app protection alanında ürün ve çalışmalarımız mevcut hem de ödeme sistemleri tarafında bugüne kadar yaptığımız çalışmalar ve sunduğumuz ürünlerle kazandığımız bir know-how'ımız mevcut. Bu sayede cüzdan, soft pos, vb. ürünler geliştiren firmaların güvenlik ihtiyaçlarını karşılamaya talibiz."

"Hedefimiz bu yıl ihracatı yüzde 100 artırmak"

Procenne'in uzman Türk mühendis ekibi tarafından geliştirilen yüksek teknolojiye sahip dijital güvenlik ürünleri ProCrypt, EndCrypt, CryptAway ve Cloud HSM iki gün boyunca E-74 numaralı stantta sergilendi. Fuarda Procenne ürünlerine gösterilen yoğun ilgi ve talepten memnun kaldıklarını belirten Yeşilyurt; "Ödeme sistemleri sektörlerinde büyük önem taşıyan dünyanın en önemli otoritelerinden biri olarak kabul edilen PCI sertifikasını alarak önümüzde yeni bir dönem başladı. Bu sertifika ProCrypt HSM ailesine ithal ikamesinin yanı sıra ihracat açısından da önemli bir açılım sağladı. 2022 yılı için ihracat artışımızı yüzde 100 olarak belirledik. Avrupa, Asya ve Ortadoğu'da proaktif olacağız, bu nedenle Seamless ME'ye katılmak bizim için çok önemliydi. Bu attığımız adımlardan bir tanesiydi. 2022'nin devamında ve önümüzdeki yıllarda hem Seamless'ın Asya ve Afrika gibi diğer bölgelerde gerçekleştirilecek ayaklarında yer alacağız hem de diğer küresel etkinliklerle güvenlik ihtiyacı olan daha çok kurum ve kuruluşa temas ederek Türkiye'nin sektördeki yerini güçlendireceğiz. Türkiye'den dünyaya HSM dönüşümünü başlatan yüzde yüz yerli bir firma olarak, global marka olma hedefimize her geçen gün yaklaşıyoruz" dedi.

RİSK DİJİTAL TEHLİKE GERÇEK!

Finansal işlemlerde uçtan uca yüksek güvenlik sağlayan **Türkiye'nin ilk PCI sertifikalı** donanımsal güvenlik modülü **ProCrypt HSM**, yüksek performansı ve yeni nesil altyapısıyla kriptografik işlemleri güvenle gerçekleştirir. Yüzde 100 Türk teknolojisiyle üretilen ProCrypt HSM, sunduğu maliyet avantajı, üst düzey veri güvenliği ve 7/24 teknik servis desteğiyle finansal hizmetlerde devrim yaratmaya hazır.

proCenne
DIGITAL SECURITY

procenne.com

/procenneds

/procenne

/procenne

/ProcenneDS

Türksat 5B devreye girdi

► **Türkiye'nin yeni uydusu Türksat 5B'nin performans ve yörünge testleri başarıyla tamamlandı. Geçtiğimiz Aralık ayında uzaya fırlatılan Türksat 5B, bugün Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katıldığı program ile hizmete alındı.**

Türksat'ın Gölbaşı yerleşkesinde düzenlenen törene **Cumhurbaşkanı Erdoğan**'ın yanı sıra, Ulaştırma ve Altyapı Bakanı **Adil Karaismailoğlu**, Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcıları **Ömer Fatih Sayan**, **Selim Dursun**, **Enver İskurt**, Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanı **Ali Taha Koç**, Sağlık Bakanlığı Bakan Yardımcısı **Şuayip Birinci**, Türksat Yönetim Kurulu Başkanı **Prof. Dr. Kemal Yüksek** ve Türksat Genel Müdürü **Hasan Hüseyin Ertok** katıldı. Türksat 5B uydusunun Türkiye'ye, millete ve sektöre hayırlı olmasını dileyen **Erdoğan**, Türkiye'nin uzay macerasında yeni bir aşama olan bu uyduya kadar geçen sürecin, Türkiye'de eser ve hizmet siyasetinin hangi engeller aşılarak yürütüldüğünün hikayesi olduğunu söyledi. "Uzay vatana" yeni uydular da gönderdiklerini, Türksat 4A'nın

2014'te, Türksat 4B'nin ise 2015'te uzaydaki yerini aldığını anımsatan **Erdoğan**, bu uyduların yanına yenilerini eklediklerini anlattı. Geçen yıl Türksat 5A ve Türksat 5B'yi fırlatan Türkiye'nin aynı sene içinde uzaya iki uydu gönderebilen ender ülkeler arasına girdiğini belirten **Erdoğan**, şunları söyledi: "Bugün hizmete alacağımız Türksat 5B'nin uzay yolculuğu 19 Aralık 2021'de başladı. Türk mühendisleri tarafından geliştirilen yerli ve milli gözetleme uydumuz İMECE'yi 2023'ün Ocak ayında, Türksat 6A'yı da yine 2023 yılı ortalarında uzaya fırlatıyoruz. Böylece, uzaydaki uydu sayımız, 10'a yükselecek." **Erdoğan**, Türksat 5B Uydusu'nun televizyon yayıncılığı ve geniş bant uydu haberleşmesi kapasitesini Afrika'dan Orta Doğu'ya Avrupa'dan Asya'ya kadar geniş bir alanda kesintisiz ve güvenli hale getireceğini aktardı.

"Ortak fiber altyapı kurulmasını destekleyeceğiz"

Özellikle kırsal ve dağlık yerlerde iletişimin kesintisiz sürmesini temin etmesiyle bu uydunun afet ve acil durum ekiplerine büyük destek sağlayacağını kaydeden **Erdoğan**, "Biliyorsunuz, salgın döneminde bazı yerlerde evlatlarımız, yetersiz internet altyapısı sebebiyle uzaktan eğitim programlarına katılmakta sıkıntı çekmişti. Uydumuzun devreye girmesiyle coğrafi zorluklardan kaynaklanan bu sorun da artık ortadan kalkacaktır. Yaklaşık 30 yıl boyunca hizmet verecek Türksat 5B uydumuz ülkemizin frekans ve bölge haklarının da korunmasını temin edecektir. Gerekirse kırsala ve nüfus yoğunluğu düşük yerlere fiber altyapı götürecek ortak bir yapının kurulmasını da destekleyeceğiz" dedi.

Törende Ulaştırma ve Altyapı Bakanı **Adil Karaismailoğlu**, Türksat 5B uydusunun maketini Cumhurbaşkanı **Erdoğan**'a takdim etti.

Ertok: Türksat 6A ile aynı yörüngede 4 uydu birlikte işletilecek

Türksat AŞ Genel Müdürü **Hasan Hüseyin Ertok**, veri haberleşmesinde en önemli unsur olan **Türksat 5B**'nin hizmete girmesiyle gemi ve uçak trafiğinin olduğu bölgelere de hizmet vereceklerini bildirdi. Türkiye'nin yerli ve milli uydusu Türksat 6A'nın 42 derece doğu yörüngesinde, Türksat 3A, Türksat 4A ve Türksat 5B ile birlikte hizmet vereceğini anımsatan **Ertok**, "Türksat 6A'nın da 42 derece doğu yörüngesinde hizmete alınmasıyla aynı lokasyonda ilk defa 4 uydu birlikte işletilecek." dedi.

TUSAŞ Genel Müdür Yardımcısı **Selman Nas** da Türkiye'nin yerli ve milli uydusu Türksat 6A'nın yapım süreci hakkında bilgi vererek, uydu üzerinde 40 kilometre kablo kullanıldığını söyledi. TÜBİTAK UZAY Enstitüsü Müdürü **Mesut Gökten** ise **astronot ve Küp Uydu** projelerinin üzerinde çalıştıkları en önemli iki proje olduğunu aktardı. Gökten, Milli Uzay Programı'nda iddialı hedeflerin bulunduğunu anımsatarak, önümüzdeki dönemde üretim bandı kurulması hedefinin bulunduğunu, bu nedenle insan kaynağına ihtiyaç olacağını bildirdi.

► Mekanik Mühendisleri Derneği tarafından organize edilen ve Teknopark Ankara'da yapılan **Havacılık ve Uzay Teknolojileri Konferansı** kapsamında düzenlenen "Türkiye'nin Uyduları" paneli, Türkiye Uzay Ajansı (TUA) Uzay Bilimleri Dairesi Başkanı **İbrahim Küçük**'ün moderatörlüğünde yapıldı.

Türk Telekom, geleceğin yazılım geliştiricilerini yetiştiriyor

► Türk Telekom, sahip olduğu bilgi birikimini gençler için eğitim fırsatlarına dönüştürerek, onların kariyer yolculuğunu desteklemeyi sürdürüyor. Bu kapsamda, gençlere yazılım alanında en yenilikçi teknolojiler üzerinde uzmanlaşma fırsatı sunmayı amaçlayan ve 2 bin 500'e yakın gencin başvurduğu **Yazılım Geliştirme Kampı** tamamlandı.

Kampın kapanış etkinliğinde finalistler ile bir araya gelen **Türk Telekom Teknoloji Genel Müdür Yardımcısı Yusuf Kırac**, kamp süreciyle ilgili değerlendirmeler yaparak şöyle konuştu: "Türk Telekom Yazılım Geliştirme Kampı ile ülkemizin genç yeteneklerine ulaşmayı ve yazılım teknolojileri konusunda en yeni imkânları sağlamayı hedefledik. Bu alana ilgi duyan gençlerimizin Türk Telekom'un yüksek teknoloji alanındaki birikimini yerinde tecrübe etmelerinin önemine inanıyoruz. Bu yıl, günümüzde önemi gittikçe artan bulut teknolojileri ve Mikroservis Mimarisi ile çevik yazılım geliştirme süreçlerini odağımıza aldık. Bu programlar ile gençlere yeni bir kariyer fırsatı oluşturmak, onlarla aramızdaki bağı artırmak ve ülkemizin teknolojik kalkınmasındaki öncü rolümüzü sürdürmekte kararlıyız." Kamp sonunda; kapsamlı bir eğitim-gelişim programını tamamlayan gençler arasında birinci olan **Ceyhan Arda Noğay**'a 50 bin TL, ikinci **Mücahit Topçu**'ya 30 bin TL ve üçüncü **Mehmet Furkan Çevik**'e 20 bin TL olmak üzere toplamda 100 bin TL'lik teknoloji çeki hediye edildi. Kamp döneminin ardından yapılacak değerlendirmeler sonrasında finalistler arasından seçilecek genç yetenekler, Türk Telekom'da tam zamanlı staj veya iş imkânına sahip olacak.

YILIN ORTASINDA YENİ BİR BÜTÇE

Bütçe uygulamasında en temel kural; bir kamu hizmetinin yapılabilmesi için hem bir yasal dayanağının hem de bir ödeneğinin olmasıdır. Yıl içinde bütçedeki ödeneğin yetmemesi durumunda Cumhurbaşkanının ya da başka bir kurumun belirlenen ödenek sınırının üzerinde harcama yetkisi yoktur. Bu durumda ek ödenek ihtiyacı hâsıl olur ve bunun karşılanması da TBMM'ye sunulacak olan Ek Bütçe Kanunu ile mümkün olur.

Bülent TAŞ

bulent.tas@yeniekonomi.com.tr

Nazmi KARYAĞDI

nazmi.karyagdi@yeniekonomi.com.tr

Ek Bütçe nedir?

Bütçe uygulamasında en temel kural; bir kamu hizmetinin yapılabilmesi için hem bir yasal dayanağının hem de bir ödeneğinin olmasıdır.

Yıl içinde bütçedeki ödeneğin yetmemesi durumunda Cumhurbaşkanının ya da başka bir kurumun belirlenen ödenek sınırının üzerinde harcama yetkisi yoktur. Bu durumda ek ödenek ihtiyacı hâsıl olur ve bunun karşılanması da TBMM'ye sunulacak olan Ek Bütçe Kanunu ile mümkün olur.

Ancak ek bütçe kanununda olması gereken önemli önemli unsur, Anayasamızın 163. maddesi uyarınca, ek ödenekleri karşılayacak kaynakların da gösterilmesi gerektirir.

Ek Bütçe neden gerekti?

Geçtiğimiz yılın son çeyreğinde kurda yaşanan yukarı yönlü artış, dış dünyada ve ülkemizde giderek şiddetlenen enflasyon, 2022 bütçesinin TBMM'de görüşülüp kesinleştiği an itibariyle bile, ek bütçenin geleceğine işaret ediyordu.

Zira yaşadığımız ekonomik türbülans, kamu idarelerince hazırlanıp Eylül 2021 sonu itibariyle Cumhurbaşkanlığına gönderilen ve bu haliyle yasalaşan bütçenin gelir ve gider hedeflerini geçersiz kılmıştı. Geride kalan 9 aylık süredeki ekonomik verilerin tamamı ek bütçeyi zorunlu hale getirdi.

Ek Bütçe Kanun Teklifinde sıralanan gerekçelerden öne çıkanlar ise şunlar:

- Enflasyon nedeniyle kamu görevlilerinin, emeklilerin maaş ve ücretlerinde yapılacak artışlar,

Haziran ayının son haftasında 2022 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunuldu. En son 2004 yılında Ek Bütçe Kanunu Teklifi yasalaştığını da hatırlayalım.

Bu yazımızda, 2022'nin ikinci altı aylık yarısına girerken neden bir ek bütçe kanunu teklifinin gerektiğini, teklifin neler içerdiğini ve halkın yaşantısında ne gibi değişiklikler getirebileceğini ele alacağız.

- Uluslararası piyasalardan kaynaklanan doğal gaz ve elektrik üretimindeki artışların bir kısmının kamu tarafından karşılanması için BOTAŞ vb. KİT'lere aktarılan kaynak nedeniyle katlanılan görev zararları,
- Sosyal Güvenlik Kurumunun zararlarını karşılamak üzere yapılacak bütçe transferleri,
- Yüksek enflasyon nedeniyle kamunun yapacağı mal ve hizmet alımlarının maliyetlerindeki artışlar

Tablolardan da görüleceği üzere 2022 bütçesinin hazırlanmasında esas alınan varsayımların bugün itibarıyla hiçbir geçerliliği kalmamış durumda.

2022-2024 Orta Vadeli Plan'da TÜFE Artış Hedefleri (Tahmin)

2022	%9,8
2023	%8,0
2024	%7,6

2022-2024 Orta Vadeli Plan'da Ham Petrol Fiyatı - Brent (Tahmin) (Dolar/Varil)

2022	68,3
2023	65,1
2024	61,8

- İç borç faizlerine 43,8 milyar lira, dış borç faizlerine 31,9 milyar lira,
- BOTAŞ ve EÜAŞ'a 14,4 milyar lira görev zararı ödeneği,
- TMO'ya 15 milyar lira görev zararı ödeneği,
- BOTAŞ ve Türkiye Taş Kömürü Kurumuna 120,5 milyar lira sermaye,
- TMO, TİGEM, ÇAYKUR, TÜRKŞEKER'e 8,8 milyar lira, TCDD'ye 8,4 milyar lira.

Ek Bütçenin kaynağı nereden geliyor?

Bu yılın ilk 5 ayında bütçe gelirlerinde

%100, vergi gelirlerinde ise %108 oranında gerçekleşen artışlar ek bütçenin kaynağı olarak öngörülmüyor.

Ek bütçede öngörülen 1 trilyon 80 milyar 515 milyon 421 bin liralık giderler için aynı tutarda da gelir tahmin ediliyor.

Dolayısıyla da 2022 yılının başında öngörülen 278 milyar 374 milyon liralık bütçe açığı hedefinin aynen korunduğu görülüyor.

Bu durum, kamu kesiminde bir tasarruf ve sıkılaşma olmayacağı ve en az 278 milyarlık borçlanma ile kamunun ve dolayısıyla da vatandaşın borçlarının artacağını ifade edebiliriz.

Ek bütçe ile ne kadar ek ödenek isteniyor?

2022 yılı Merkezi Yönetim Bütçesinde 1 trilyon 751 milyar lira olarak öngörülen bütçe giderleri %61,7 artışla 1 trilyon 80 milyar liraya yükseltiliyor.

Ek ödeneklerin dağılımından bir kısmını şu şekilde gösterebiliriz:

- Genel bütçeli kuruluşlara 200 milyar 41 milyon lira personel gideri,
- Sosyal güvenlik sistemine sosyal politika ödemeleri olarak 15 milyar 589 milyon lira,
- Sosyal güvenlik sistemine devlet katkısı 36 milyar 431 milyon lira,
- Esnafa faiz desteği 2,9 milyar lira,

Vergi Türü (Bin TL)	Başlangıç Tahmini	Ek Bütçe Tahmini	Artış Oranı (%)
Toplam Vergi Geliri	1.258.278.815	1.083.597.525	86,12
Gelir Vergisi	257.184.172	55.042.221	21,40
Kurumlar Vergisi	172.415.689	315.515.765	183,00
Dâhilde Alınan KDV	124.858.000	163.252.368	130,75
Özel Tüketim Vergisi	219.408.213	157.295.721	71,69
İthalde Alınan KDV	290.844.075	284.058.396	97,67
Damga Vergisi	34.338.009	5.788.524	16,86
Harçlar	43.684.885	33.840.998	77,47
BSMV	34.258.000	16.996.777	49,61

KVKK'dan

ÇEREZ
UYGULAMALARI
HAKKINDA
REHBER

► **Kişisel Verileri Koruma Kurumu (KVKK), bir internet sayfası ziyaret edildiğinde kullanıcıların bilgilerinin depolanmasına izin veren format olan "çerez"lere ilişkin rehber hazırladı. İnternet sayfası işleten tüm veri sorumluları için hazırlanan tavsiye niteliğindeki "Çerez Uygulamaları Hakkında Rehber", kurumun internet sitesinde yer aldı.**

Çerez, çerez türleri ve çerezlere dair dikkate alınması gereken bilgi, kurallar ve açık rıza dışındaki diğer işleme şartları dahilinde çerez kullanım senaryolarının yer aldığı rehber masaüstü ve mobil web siteleri veya web uygulamalar açısından geçerli olacak.

Rehberle göre, çerezlerle ilgili aydınlatma açık, sade ve anlaşılır yapılacak, internet sitesinde karmaşık ve içinde pek çok başka konuda bilgi veren gizlilik bildirimleri yer almayacak.

Çerezlerin yerleştirilmesinden önce uygun hukuki sebeplerden biri olan açık rıza alınması gerektiğine dikkat edilecek.

İlgili kişinin genel bir irade açıklaması ile "kişisel verilerimin işlenmesini kabul ediyorum" şeklinde açık uçlu ve belirsiz rızası tek başına "açık rıza" olarak kabul edilmeyecek.

Veri aktarım faaliyetlerinde, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu hükümlerine uygun işlem yapılacaktır.

Bir internet sitesini ilk defa ziyaret eden kişinin, yalnızca siteye girmiş olması ile kişisel verilerinin işlenmesi yönünde açık iradesini beyan ettiği düşünülemeyecek.

Ürün ve hizmetin hitap edeceği kitle çocuklar ise aydınlatma yükümlülüğü kapsamında çocukların algı düzeyine uygun bilgilendirici metinler hazırlanacak, gerekirse resim ve görsel efektlerle desteklenen daha anlaşılır, sade ve açık bir dil kullanılacak.

ABD'li
ticaret devi
Gittigidiyor'u
kapatıyor

► **ABD'li eBay, Türkiye iştiraki GittiGidiyor'u kapatma kararı aldı. Satıcılar platforma artık yeni ürün listeleyemezken, 18 Temmuz'da da alımlar sonlanacak. Müşteri Hizmetleri ise 30 Eylül'e kadar kullanıcılara yardımcı olmaya devam edecek. eBay, piyasadaki rekabetçi dinamikler sebebiyle bu zor ama stratejik kararın alındığını belirtti.**

eBay'den yapılan yazılı açıklamada firmanın 2011'de GittiGidiyor'un çoğunluk hissesini aldığı ve şirketin bağımsız bir platform olarak faaliyet gösterdiği hatırlatıldı.

Piyasadaki rekabetçi dinamikler sebebiyle bu zor ama stratejik kararın alındığı belirtilen açıklama şöyle devam etti: "eBay platformdan çıkış için GittiGidiyor'daki alıcı ve satıcılarla yakın bir biçimde çalışacak. Bugün itibarıyla satıcılar yeni ürün listeleyemeyecek ve 18 Temmuz itibarıyla alıcılar yeni alım yapamayacak. Alıcı ve satıcılar 5 Eylül'e kadar hesaplarına erişebilecek. GittiGidiyor'un kapatılmasının eBay'in ikinci çeyrek ve 2022 yılı sonuçlarına bir etkisi olması beklenmiyor. GittiGidiyor 2022 ilk çeyrek itibarıyla eBay'in toplam konsolide aktif kullanıcı sayısına 4 milyonluk katkıda bulunmuştur."

eBay 2016'da GittiGidiyor hisselerinin tamamını almıştı. GittiGidiyor'da yer alan bilgilere göre platformda 20 bin satıcı ve 35 milyon kayıtlı kullanıcı bulunuyor.

TOBB ve Turkcell, yerli teknoloji üreten KOBİ'lerle buluştu

Turkcell ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Türkiye'nin dijital altyapılarda yerlilik ve millilik hedefleri kapsamında KOBİ'lerin desteklenmesi için "İnovasyon ile Yerli Üretim ve KOBİ'lerin Gücü" etkinliği düzenledi.

Turkcell'in video konferans uygulaması BiP Meet üzerinden düzenlenen etkinlikte yazılım odaklı yerli ürünler geliştiren KOBİ'lere, Turkcell ile birlikte ürünler geliştirmeleri için iş birliği çağrısı yapıldı. Projeyle TOBB bünyesindeki KOBİ'lerin, Turkcell'in teknoloji ve Ar-Ge desteğinden faydalanarak potansiyellerini ve yetkinliklerini ortaya çıkarmaları, projelerini hayata geçirebilmeleri ve dijital ihracata katkı sağlamaları hedefleniyor.

Sanayi ve Teknoloji Bakanı **Mustafa Varank**, TOBB Başkanı **M. Rifat Hisarcıklıoğlu**, Turkcell Yönetim Kurulu Başkanı **Bülent Aksu** ve Turkcell Genel Müdürü **Murat Erkan**'ın katılımıyla düzenlenen toplantıda; telekomünikasyon sektörü ekosisteminin ihtiyaçları, yerli malı belgesi almanın önemi, Ar-Ge, teknoloji ve

yerlileştirme alanlarındaki KOSGEB katkılarının önemini altı çizildi.

Ayrıca; Turkcell'in satın alma politikaları ve Turkcell'in yerleşme çalışmaları kapsamında KOBİ'lere olan destekleri ele alındı. Turkcell Tedarik Zinciri Yönetiminden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı **Ali Türk**, Şebeke Teknolojilerinden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı **Gediz Sezgin**, Bilgi ve İletişim Teknolojilerinden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı **Serkan Öztürk** ise katılımcıları Yapay Zeka, Siber Güvenlik, Yerlilik ve Millilik çalışmaları alanlarında bilgilendirdi. Turkcell Yönetim Kurulu Başkanı Bülent Aksu, konuşmasında teknoloji geliştirme ve üretimde yerlilik konusunun önemine değindi. **Bülent Aksu**, Turkcell'in hizmet verdiği faaliyet alanlarında yerli çözümlerin gelişmesini ve desteklenmesini

memleket meselesi olarak gördüklerini ifade etti. **Aksu**, "Yerli firmaları, beklentileri karşılayan rekabetçi ürünler geliştirebilmeleri için yönlendiriyoruz. Ayrıca TOBB ile hayata geçirdiğimiz bu buluşmalarla, yerli firmalara ve yerli üretime verdiğimiz desteği aktarmanın önemli olduğuna inanıyoruz. Özellikle yapay zekâ ve siber güvenlik alanında çalışma yapan şirketlere, teknolojimiz ve tecrübemizle güç kazandırarak yerli ekosisteme sağladığımız katkıyı artırıyoruz" dedi. Turkcell Genel Müdürü **Murat Erkan** ise şunları kaydetti: "Türkiye'nin Turkcell'i olarak çalışmalarımızda yerlilik ve millilik konusunda büyük hassasiyet gösteriyoruz. Geniş proje ekibimizle başta laboratuvar çalışmaları olmak üzere ticari sahalarda da hayata geçirdiğimiz uygulamalarla yerli ve milli ürünlere destek vermeyi sürdürüyoruz."

Etkinlikte Turkcell'in yerlilik hedefleri, yerli üretimi destekleme çalışmaları ve üreticilere sağlanan ayrıcalıklar gibi konuların yanı sıra inovasyonu desteklemek için hayata geçirdiği Tedarikçi Eksenli İnovasyon programı ve yeni girişimlere destek olmak amacıyla hayata geçirdiği "**Büyük Ortağım**" programının detayları aktarıldı.

PAZARLAMA STRATEJİLERİNİN 2022 VE SONRASI İÇİN EĞİLİMLERİ

Taylan Özgür DEMİRKAYA

www.taylandemirkaya.com

Pazarlama stratejileri aslında bir ürün ya da hizmet üretilip satmaya başladığı mızdan itibaren var. Zamanla pazarlamayı değiştiren en önemli faktör teknoloji kullanımı ve bununla birlikte değişen insan davranışları oluyor. Son 10 yılda pazarlamayı etkileyen en önemli şeylerden biri elbette veri toplama ve doğru şekilde işleme şeklinde oldu. Ancak ortaya çıkan tepkiler ve hükümetlerin yaptığı stratejiler ile her veriyi her şartta toplamak mümkün görünmüyor. Bu yüzden nasıl bir iş yapıyor olursanız olun mutlaka buradaki değişimleri göz önüne almanız gerekir. Pazarlamada değişen eğilimleri ve neler yapmanız gerektiğini kısaca açıklamaya çalışayım:

1) SOSYAL OLARAK SORUMLU, ÇEŞİTLİLİĞE VE KAPSAMAYA ÖNEM VEREN PAZARLAMA

Kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) ve Çeşitlilik, eşitlik ve kapsama (ÇEK), müşterilerin ürün veya hizmet dışında en çok dikkat etmeye başladıkları faktörler olarak

ortaya çıkıyor. Bu şekilde de devam edeceği ön görülüyor. Artık şirketlerin yatırımın getirisi dışında, çalışanlarına sağladıkları haklar, katkılar önem taşımaya başladı. Bunu pandemi sırasında kuryelere yapılan muamelenin beğenilmediği ve nasıl sosyal medyadan tepki yoluyla değiştirilmesi istendiği ile gösterebiliriz. Aynı şekilde bir insanın cinsiyeti, tercihleri veya siyasi görüşünün işe alınmasında etkisi olması büyük reaksiyonlara yol açabiliyor. Bununla birlikte üst yönetim ile ilgili mobbing iddiaları ve ayrımcılık eninde sonunda dışarıya halka açık kaynaklarda paylaşılabiliyor. Şirketlerin ürünlerini rahat bir şekilde pazarlayabilmesi için KSS ve ÇEK'e dikkat etmesi bu yüzden büyük önem taşıyor.

2) ÇEREZLERDEN BAĞIMSIZ BİR GELECEK

Çerezler hem markaların veya şirketlerin doğru şekilde hedef kitleyi bulmasını hem de pazarlama bütçelerini daha verimli kullanmalarını sağlıyordu. Cihazlarımıza bırakılan ve genelde izin verdiğimiz ufak kodlar(çerezler), tercihlerimize göre bize reklam gözükmelerini sağlıyor. Dünyanın en büyük teknoloji üreticileri, Apple'ın başı çektiği bir hareket başlatarak kullanıcılarının kişisel verilerini korumak için güncelleme yapmaya başladılar. Bu bağlamda Meta (Eski Facebook) gibi sosyal medya platformları ile bir tür kişisel veri savaşına girdiler. Bundan sonra üretilecek olan cihazlarda bu politikanın daha sıkılaşarak devam edeceğini ön görebiliriz. Bu yüzden bütün markaların buna göre strateji belirlmesi gerekiyor. Bunun çözümü ile ilgili lütfen bir sonraki maddeyi okuyunuz.

3) KİŞİSEL VERİYİ, İNSAN ODAKLI VE SORUMLU OLARAK KULLANMAK

Çerezleri kullanmak yerine yapay zekanın faydaları ile odak grupları oluşturarak ürün ve hizmet denemeleri yapılabilir. Mesajınızın ne kadar etkili olduğunu görebilmek için yine yapay zekâ uygulamaları kullanılabilir. Böylece müşterilerinizin kişisel verilerine onların isteği dışında ulaşmadan yapabilirsiniz.

4) İÇERİK PAZARLAMASININ GELECEĞİ YAPAY ZEKA İLE DESTEKLENECEK

Son 2 yıldır daha iyi fark ediyorsunuzdur. Web üzerindeki içeriğin 2022'de %37'sinin yapay zekâ ile oluştuğu belirlenmiş. Mutlaka bun ayak uydurmak gerekiyor. Siz saatlerce uğraşıp bir içerik oluşturmaya çalışırken daha yüksek frekansta rakipleriniz çok daha fazla içeriği test ediyordur olabilir.

5) SEO (ARAMA MOTORU OPTİMİZASYONU)'NA YATIRIM YAPMAYA DEVAM EDİN

Alexa ve Siri gibi akıllı asistanlarla birlikte artık ses dosyaları üzerinden bile arama yapılabilir. Video içerikleri transkribe otomatik olarak çevriliyor. Hangi kelimeler hangi görseller daha uygun, hangi zamanda yayınlanması gerekiyor bu soruların cevapları iyi bir SEO uzmanı ya da yetkinliği ile çözümlenebilir. Bu yüzden SEO kaslarınızı geliştirmeye ve ona yatırım yapmaya devam etmeliyiz.

6) HİBRİD ÇALIŞMA, HİBRİD HAYAT HİBRİT ETKİNLİKLER

Hem pandemi ile birlikte hem de gelişen AR ve VR teknolojileri ile artık çalışma ortamı ve sistemi başka bir paradigmaya doğru kaymaya başladı. Dünyada yaşanan global ekonomik krizle artan ulaştırma ve enerji maliyetleri ve kiralar bu süreci daha çok destekleyecek. Dolayısı ile işinizi ve hizmetlerinizi mutlaka hibrid bir model ile düşünmeye başlamalısınız.

Pazarlama stratejilerinde değişmeyen en önemli şey, gerçek insanlar için değer yaratmak, sosyal kaygıları göz önüne almak ve bunu sürdürülebilir hale getirmek var. Yukarıda anlattığım bütün maddelerin temelinde ise bunu teknoloji ile nasıl yapabileceğimizi bundan sonrası için görmüş oluyoruz.

.....
İzmir Ekonomi Üni. İşletme Böl.-Öğretim Görevlisi
Girişimci İş Geliştirme Mentoru
Web: <http://www.taylandemirkaya.com>
Linkedin: <https://www.linkedin.com/in/taylandemirkaya>
Twitter: <http://twitter.com/taylandemirkaya>

TEAMER

VERİMLİ VE PLANLI EKİP YÖNETİMİ İÇİN İHTİYACINIZ OLAN UYGULAMA

Saha ekibi bulunan firmalar ve kurumlar için CBS tabanlı geliştirilen TEAMER, sahada yürütülen proje ve iş takibi, proje yönetimi, optimize etme, görselleştirme ve raporlama sistemidir.

www.basarsoft.com.tr

Ericsson Mobilite Raporu: 5G abone sayısı 2027'de 4,4 milyara çıkacak

5G

► Ericsson Mobilite Raporu'nun son sayısına göre, dünya çapında 5G aboneliklerinin sayısının 2022'nin sonunda 1 milyarı aşacağı tahmin ediliyor. 2027'ye ilişkin tahminlere göre ise yeni aboneliklerin Batı Avrupa'da yüzde 82'si, Körfez ülkelerinde yüzde 80'i ve Kuzey Doğu Asya'da yüzde 74'ü 5G aboneliği olacak. 5G kullanımının henüz başlamadığı Hindistan'da 2027'ye kadar yeni aboneliklerin yaklaşık yüzde 40'ı 5G aboneliği olacak.

Küresel ölçekte 2027 yılına kadar tüm aboneliklerin yarısının 5G olacağı ve abone sayısının da 4,4 milyara ulaşacağı düşünülüyor. Ericsson'un mobil veri trafiğine dair tahminlerini paylaştığı **Ericsson Mobilite Raporu**'nun 22'inci sayısına göre dünya çapında mobil veri trafiği geçtiğimiz iki yıl içerisinde iki kat arttı.

Ericsson Genel Müdür Yardımcısı ve Şebekeler Başkanı **Fredrik Jejdling**, konuyla ilgili şunları kaydetti: "Ericsson Mobilite Raporu'nun en son sayısı, 5G'nin şimdiye kadarki en hızlı büyüyen mobil teknoloji nesli olduğunu gösterdi ve Ericsson bu büyümede kilit bir rol oynuyor. Her gün dünyanın dört bir yanından müşterilerimiz ve ekosistem ortaklarımızla iş birliği içerisinde, milyonlarca insanın, işletmenin, endüstrinin ve toplumun 5G'nin sağladığı faydalardan en kısa sürede yararlanabilmeleri için çalışıyoruz." Ericsson Mobilite Raporu Genel Yayın Yönetmeni **Peter Jonsson**, şu değerlendirmede bulundu: "İletişim hizmet sağlayıcıları (CSP) geliştirilmiş mobil geniş bantın ötesindeki iş fırsatlarını değerlendirmek için inovasyon hazırlığı yaparken, birçok bölgede bağımsız 5G ağ kullanımı da artıyor. Sağlam bir dijital ağ altyapısı şirketlerin dijital dönüşüm planlarının temelini oluşturduğu gibi, onlara müşteri hizmetlerine dönüştürülebilecek yeni yetkinlikler de kazandırıyor."

Rapor ayrıca Sabit Kablosuz Erişim'in (FWA) geniş bant hizmetlerde oynadığı rolün giderek daha da önem kazandığına da dikkat çekiyor. Ericsson'un tahminlerine göre FWA bağlantıları 2022'de 100 milyonu aşacak ve 2027'ye dek bu sayı iki katından fazlasına, neredeyse 230 milyona yükselecek. Raporda Nesnelerin İnterneti (IoT) konusunda ise 2021'de geniş bant IoT'nin (4G/5G) 2G ve 3G'yi geride bırakarak hücreli IoT bağlantılı cihazlarda kullanılan en yaygın teknoloji haline geldiği ve yüzde 44 gibi bir kullanım oranına ulaştığı belirtiliyor. Büyük IoT teknolojileri (NB-IoT, Cat-M) kullanımı 2021'de yaklaşık yüzde 80 oranında artarak, toplam bağlantı sayısı 330 milyona yükseldi. Bu teknolojiler üzerinden bağlantı kuran IoT cihaz sayısının 2023 yılı itibarıyla 2G/3G'yi geçmesi bekleniyor.

Rusya ile ilgili iki önemli karar: IBM çekiliyor, Microsoft küçülüyor

► Microsoft, Rusya'daki varlığında küçülmeye gidecek; IBM ise ülkeden tamamen çekiliyor. İki şirket de yüzlerce çalışanı işten çıkaracak.

Şubat ayında Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı ile başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı, pek çok devletin ve şirketin Rusya'ya tepki göstermesine yol açmıştı. Pek çok şirket Rusya'daki faaliyetlerine son verirken, bazı şirketlerin de Rusya'da küçülmeye gittikleri görüldü.

Rusya'dan çekilme kararı alan şirketlerden biri olan IBM, Mart ayında Rusya'daki faaliyetlerini askıya almış, fakat çalışanlarına maaş ödemelerine devam etmişti. Salı günü CEO Arvind Krishna tarafından paylaşılan bir şirket içi bilgi notuna göre, şirket çalışanlarını işten çıkaracak ve kapanma işlemlerini sürdürecektir. Mart ayında Rusya'da yeni ürün satışlarını ve yeni hizmet sağlamayı durduran Microsoft ise önemli ölçüde küçülmeye gidiyor. Var olan anlaşmalarının gerekliliklerini yerine getirmeye devam eden, daha önce ürün ve hizmet satın almış olan müşterilerine desteğini sürdüren Microsoft, 400 çalışanını işten çıkaracağını açıkladı.

Mikrolink Shaxon Industry'i satın aldı!

► Mikrolink, 2021 yılında yüzde 50'sini satın aldığı Kaliforniya merkezli Shaxon Industry'nin tamamını alarak ABD'de pazarındaki iddiasını gösterdi. Tüketici elektroniği, tesis kablolama ürünleri, fiber optik komponentleri, SFPS ve özel kablolar, bilgisayar kabloları, ses/video kabloları, konektörler gibi ses, veri ve benzer ürünlerin üreticisi ve distribütörü olarak faaliyet gösteren Shaxon Industry; sektörde hem üretici hem de direkt satış şirketi olarak konumlanıyor.

Yüksel Açık

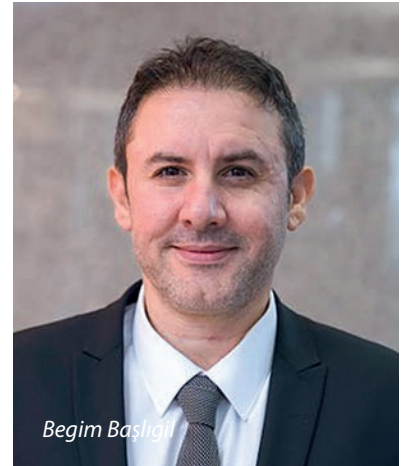
Açık Holding Yönetim Kurulu Başkanı **Yüksel Açık** Shaxon Industry'nin tamamını satın almasıyla ilgili olarak, "Sunduğumuz ileri teknoloji çözümlerle çıtayı her geçen gün daha da yukarı taşımayı amaç edinen ve müşteri ihtiyaçlarına uygun, çok yönlü hizmet anlayışını benimseyen bir şirket olarak yaptığımız bu girişimle pazara yeni bir soluk getirmeyi hedefliyoruz." dedi. Yaptıkları tüm yatırımların sektörde derinleşmeye yönelik olduğunu

söyleyen Açık şöyle devam etti: "Telekomünikasyon ve bilişim sektörünün dinamikleri sürekli değişiyor. Biz de bu dinamizme ayak uydurmak ve uçtan uca hizmet ağıımızı tamamlamaya yönelik yatırımlar yapıyoruz. Mikrolink'i önce Avrupa'ya sonra Asya'ya ve şimdi de Amerika'ya taşıdık. Avrupa'da İngiltere'de dünyanın en büyük GSM şirketlerinden Vodafone'la IBS projeleri gerçekleştiriyoruz, bölgede lokal bir şirket gibi çalışıp faaliyetlerimizi genişletiyoruz. Almanya'da ise bazı devlet kurumları başta olmak üzere otomotiv devi markalar, uluslararası havalimanları, önde gelen oteller ve süpermarket zincirlerinde kesintisiz iletişimi sağlamaya yönelik IBS projeleri gerçekleştirdik. Ayrıca ülkenin önde gelen sanayi kuruluşlarındaki IOT cihazlarının birbiriyle haberleşmesini sağlayan network ağlarını da ilk kez biz kurduk. Katar'da ürettiğimiz çözümlerle kesintisiz iletişimin sağlanması adına önemli projelerde yer aldık ve FIFA 2022 Dünya Kupası statlarının telekom altyapı işlerini yapıyoruz. Umuyorum ki ABD'de de aynı uluslararası anahtar teslim standartlarımızı koruyup bilişim sektörüne değer katan projeler gerçekleştireceğiz."

Bulutistan'dan son 7 yılın büyüme rekoru

► Bulutistan, kurulduğu 2015'ten beri tarihinin en güçlü birinci çeyreğini geride bıraktı. Şirketten yapılan açıklamaya göre, %228 ile en büyük tekrarlanan müşteri geliri artışı sağlanırken bu sayede en büyük ciro sal büyüme de ulaşıldı. Müşteri sayısını %113 oranında artıran Bulutistan, %280'lik büyümeyle en fazla kapasite artışını da Ocak-Mart 2022 döneminde yaşamış oldu.

Bulutistan Kurucu Ortağı ve CEO'su **Begim Başlıgil** konuya ilişkin yaptığı açıklamada şirketin global ölçekte markalaşma yolculuğunun sürdüğünü dikkat çekerek, "Marka olarak sunduğumuz kaliteli servis ve çözümlerimiz ile ekosistemin ihtiyaçlarını kapsamlı bir şekilde karşılayarak değer yaratıyoruz. Bulutistan olarak bugün Türkiye'nin en büyük 500 şirketinin üçte ikisine yani yaklaşık olarak 350 tanesine,

Begim Başlıgil

en büyük 1000 kurumun yaklaşık 600'üne, en büyük 20 Holding'in 16 tanesine bulut hizmeti veriyoruz. %50 gibi bir pazar payı penetrasyonuna sahibiz. Pazarda çok ciddi bir yaygınlık kazandık. Yurt dışında 60'tan fazla ülke Bulutistan'ın Türkiye'deki veri merkezlerine bağlanıp hizmet alıyor. Türkiye'de 3 ilde 5 tane veri merkezimiz bulunuyor. Yakın bir zaman içerisinde 3 adet daha veri merkezi açmayı planlıyoruz" dedi.

Geliştirdikleri teknolojileri yurtdışında daha da yaygınlaştırarak farklı ülkelerde ofisler açmayı sürdüreceklerini bildiren **Başlıgil** şunları kaydetti: "Azerbaycan'da açtığımız ofisimize önümüzdeki günlerde Birleşik Arap Emirlikleri'nde açacağımız ofisimiz eklenecek. Sene sonuna kadar İngiltere, Almanya ve Bulgaristan'da, önümüzdeki ilk dönemde ise Amerika ve Kanada'da yeni ofislerimizi açmayı planlıyoruz. Bizim hedefimiz Türkiye'den çıkan uluslararası bir şirket olarak Bulutistan'ı dünya üzerindeki 220 ülkede ofisi olan global bir şirket haline getirmek. Uluslararası arenada faaliyet gösteren bir Türk şirketi olarak diğer şirketlere ilham kaynağı olabilmeyi istiyoruz. Buradaki en önemli husus sürdürülebilirlik. Bu noktada biz, hızlı bir şekilde yükselmeyi değil; bu alanda değer yaratan, kendi teknolojisini üreten bir şirket olmayı hedefliyoruz."

İklim Değişikliği İle Mücadelede Dijitalin Gücünden Faydalanma

"Dijital olmadan Yeşil de yok": Dijital teknolojiler, iklim değişikliği ile mücadelede kilit bir rol oynayabilir. Peki bu uygulamada ne anlama geliyor?

Jan van TETERING

Nokia Avrupa Kıdemli Başkan Yardımcısı

Uluslararası İklim Değişikliği Paneli'nin hazırladığı en son rapor tam da Dünya Mobil Kongresi (MWC) günlerinde yayınlandı. Raporda iklim değişikliğinin insanlar üzerindeki "yaygın ve her an hissedilen" etkisinin yanı sıra doğal dünya üzerindeki etkisinden de bahsediliyor. Son sekiz yıl, kayıtlara göre en sıcak yıllar. Sıcaklık, aralarında gittikçe daha sık ve daha yoğun olarak karşılaşılan ısı dalgaları, kuraklıklar, orman yangınları, fırtınalar ve sellerin de yer aldığı etkiler nedeniyle sanayi öncesi yıllara göre 1,1 derece daha yukarıda. Yaşanmakta olan değişiklik de geçmişte hiç olmadığı kadar hızlı yaşanıyor. Bu değişikliğin sebebi de iyi biliniyor: insanların faaliyetleri atmosfere çok büyük miktarlarda karbondioksit ve diğer sera gazlarını yayıyor ve her ne kadar günümüzde yenilenebilir enerjilere daha fazla yatırım yapıyor olsak da kullanılmakta olan enerjinin yaklaşık %80'i hala fosil yakıtlardan elde ediliyor. Bu da karı karşıya olduğumuz zorluğun ne kadar büyük olduğunu gösteriyor. Basitçe ifade etmek gerekirse, atmosfere çok fazla CO2 ve diğer sera gazlarını yayıyoruz ve bu nedenle de ya değişmeliyiz ya da bir noktada kaçınılmaz hale gelen sonuçları gittikçe daha da fazla artan oranda hissetmeliyiz.

Teknolojinin yeşil potansiyeli muazzam

İklim değişikliğinin üstesinden gelebilmenin tek bir gerçek çözümü var: teknoloji. Örneğin, güneş enerjisini ele alalım. Uluslararası Enerji Ajansı'nın geçtiğimiz 20 yılda güneş enerjisinde istikrarlı bir artış tahminine rağmen yaşadığımız teknolojik ilerlemeler tahminlerin çok daha ötesinde üssel nitelikte bir büyüme yaşanmasını sağlamıştır. Güneş enerjisi, son

on yılda maliyetlerinde yaşanan %89'luk düşüş ile en pahalı yenilenebilir enerji kaynağından en ucuz kaynak haline almıştır. Benzer şekilde rüzgar enerjisinin maliyeti de yaklaşık %70 azalarak doğru koşullarda yeni teknolojilerin inanılmaz bir biçimde hızlıca nasıl benimsenebileceğini göstermiştir.

Ancak bu enerjiyi üretme teknolojisi tek başına yeterli değildir. MWC'de dijital olmadan yeşil olmayacağının üzerinde durduk ve bu da mükemmel bir örnek. Yenilenebilir enerji teknolojisinin hızla benimsenmesine rağmen bu teknoloji henüz tüm potansiyeline ulaşabilmiş değil. Yenilenebilir enerji üretiminin etkinliğini en verimli hale getirene dek iklim değişikliği ile mücadele için gereken çalışmalarda eksiklik yaşamaya devam edeceğiz.

Katalizör olarak bağlanabilirlik

Bağlanabilirliğin önemli bir rol oynadığı yer burası. Güç şebekelerinin mücadele ettiği en büyük güçlüklerden biri, sistemin tamamını dengede tutma çabası. Dengeden kastımız ise enerjiye yönelik talebin ve enerji üretiminin birbiriyle eşleşmesi gerektiği, aksi takdirde sistem istikrarsız bir hal alabiliyor. Bu durum enerji şebekeleri için her zaman önemli bir güçlük olmuştur, ancak güneş ve rüzgar enerjisi ile ilişkili değişkenleri hesaba kattığımızda bu zorluk daha da kritik bir hal alıyor. İşte tam da burada güçlü, yüksek hızlı ve gerçek zamanlı bir iletişim ağına sahip olmanın önemi ortaya çıkıyor.

Güç şebekesinin basit sağlayıcıdan tüketici modeline ve standart şebekeden akıllı şebekeye evrilmesi gerekiyor. Elektrik tüketen her bir cihazın sistemde aktif ve

akıllı bir düğüm haline geldiği, oldukça karmaşık ve dağıtık bir şebekeye geçilmesiyle verimliliğin artacağı muazzam bir fırsat ortaya çıkıyor. Güç şebekelerine bağlanabilirlik unsurunu entegre ederek enerjiye ihtiyaç duyan ve ardından bu enerjiyi de düşük maliyetle ve doğru zamanda sunabilen tamamen dijitalleşmiş ve yapay zeka ile yönetilen şebekeler yaratabiliriz. Bu da Talep Tarafındaki Yanıt'ı kullanarak enerji tüketimlerini planlayabilen işletmeler için maliyetlerinden tasarruf anlamına gelecektir. Tüketiciler daha düşük faturalar ve CO2 içermeyen ve güvenilir bir enerji kaynağından faydalanırken, daha da önemlisi, tüm dünya da fosil yakıtlara daha az muhtaç bir hale gelecektir.

Güzel fikir - peki işe yarar mı?

Basitçe ifade etmek gerekirse fazlasıyla işe yarar, hatta şu anda tüm dünyada işe yaradığını da görüyoruz. Viyana'daki Siemens yerleşkesini ele alalım. Bu yerleşkede güvenli bir 5G yerleşke ağı ile bütünlüklü bir yerel enerji ağı (mikro şebeke) bulunuyor. Bu ağda birbirleriyle gerçek zamanlı olarak iletişim halinde bulunan ve kullanımı en verimli hale getirerek şebekeye ne kadar enerji verildiğini otomatik olarak kontrol eden 34 farklı cihazdan elde edilen yaklaşık 1.000 veri noktası var. Sistem tek başına yılda 200 ton CO2 tasarruf edilmesine yardımcı oluyor ve bunu dünyanın dört bir yanındaki 14

milyon sanayi tesisine uyguladığımızı düşünürsek bu yaklaşım ile CO2 emisyonları üzerinde muazzam bir olumlu etki elde edebiliriz.

Şimdi de enerji üretimi tarafına bakalım. Belçikalı şebeke operatörü Citymesh, Kuzey Denizi'nde 530 kilometrekarelik bir alanda 572 türbin işletmekte ve bir milyon ev için enerji üretmektedir. Bu türbinler beş yıl öncekilere kıyasla yaklaşık iki kat daha büyük bir boyuta sahip olduklarından kurulum ve bakım çalışmaları da daha karmaşıktır. Citymesh içinse bu güçlüğün çözümü bağlanılabilirlikte yatıyor. Bir iletişim ağı kurmak suretiyle enerji üretimini anlamalarına ve sezgisel bakıma imkan sağlamalarına yardımcı olacak şekilde verilere anında erişibili-

yorlar. Bu sayede de verimlilik artarken güç üretiminin maliyetleri de düşüyor.

Sürdürülebilirliği arttırmak için bağlanılabilirlikten faydalanma yaklaşımı enerji alanındaki kullanım örnekleriyle sınırlı değil. Hamburg'daki Lufthansa Technik'de motor parçalarının yüksek çözünürlüklü canlı video yayınları, yerleşkedeki 5G şebeke aracılığıyla bakım hangarından gerçek zamanlı olarak doğrudan müşterilere iletebiliyor. Uçak motorları bakım sırasında sökülmekte ve her bir parçanın da uzmanlar tarafından muayene edilmesi gerekmektedir. Bugüne dek müşterilerin parçaları teknisyenlerle birlikte muayene etmek ve onarımları görüşmek amacıyla bu "masa muayenesi" için Hamburg'a seyahat etmeleri gerekiyordu. Ancak yüksek güvenilirliğe ve yüksek iletim hızlarına sahip endüstriyel sınıftaki 5G şebekesi sayesinde bu süreci uzaktan yürütmek de artık mümkün ve bu sayede de karbon ayak izi önemli ölçüde azalırken karbon emisyonunun yoğun olduğu bir sektörde sürdürülebilirlik arttırılabiliyor.

Bu örnekler, gelecekte nelerin mümkün olabileceğine dair sadece birer ipucu. Günümüzde dünya ekonomisinin sadece %30'u dijital. Kalan %70'lik kısma dijital bir katman ekleme olasılığı, sadece daha yapılacak çok şey olduğunu göstermekle kalmıyor, aynı zamanda gezegen üzerindeki etkimizi azaltmak için de yapılabilecek birçok şey olduğunu gösteriyor.

Etkiyi tahmin etme

Yaşayacaklarımızı etkilemek için dijitalin nasıl kullanılabileceğine baktık, şimdi de dijitalin ilerlememize nasıl yardımcı olabileceğini görelim. Dijital ikizle bugünü anlamamızı ve geleceği tahmin etmemizi sağlamak üzere tasarlanmıştır. İklim değişikliği ile mücadelede cephaneliğimizde yer alan oldukça önemli bir araçtır. Halihazırda sektörde kullanılıyorken bilgili kararlar verebilmek için de fiziksel ve dijital dünyaları oldukça gerçekçi simülasyonlar ve senaryo analizleriyle bir araya getirmektedirler. Kararların zamanın ötesindeki etkilerini görmemize ve en sürdürülebilir seçimleri mümkün olan en kısa sürede yapabilmemize imkan sağlamaktadırlar. Şehirlerin ve ülkelerin tamamının dijital ikizlerini oluşturmak suretiyle iklim değişikliğinin ormanlar ve kutup buzulları üzerindeki etkilerini ger-

çek zamanlı olarak görebileceğiz. Bu da CO2 emisyonlarının sonuçlarını daha verimli bir şekilde analiz etmemize imkan sağlayacak ve ayrıca gezegenimiz için en iyi seçimleri yapmamıza yardımcı olmak üzere nelerin değişeceğini öğrenmek için büyük alanlardaki enerji, ulaşım ve kamu hizmeti altyapılarını eşleştirebilecek ve senaryoları modelleyebileceğiz.

Dijital ikizle bugünü anlamamızı ve geleceği tahmin etmemizi sağlamak üzere tasarlanmıştır. İklim değişikliği ile mücadelede cephaneliğimizde yer alan oldukça önemli bir araçtır. Halihazırda sektörde kullanılıyorken bilgili kararlar verebilmek için de fiziksel ve dijital dünyaları oldukça gerçekçi simülasyonlar ve senaryo analizleriyle bir araya getirmektedirler.

İşbirliği anahtardır

Dijitalin, sürdürülebilirliği tüm potansiyeline eriştirebilmesini temin etmek için telekomünikasyon sektörünün üç temel şeye ihtiyacı vardır. Bunlardan ilki radyo frekansı spektrumudur. Dijitalleşmeyi ve bununla ilişkili sürdürülebilirliği tüm sektörde yönlendirmek için gereken kapasite muazzam olup bunun için de spektruma ihtiyacımız bulunmaktadır. Sektörün, endüstrilerin daha fazla bağlantı kurup daha az karbondioksit yaymalarını sağlamak için düşük, orta, yüksek ve ultra yüksek frekans bantlarında, özellikle de mobil geniş bantta yayınlanacak ve düşük maliyetli yeni spektruma ihtiyacı vardır.

Gereken ikinci temel şey net sifıra erişmektir, bunda da temel faktör, piyasa güçlerimizi mobilize edebilme yetkinliğimiz olacaktır. Yeşil dönüşümü gerçekleştirmek için gereken yatırımı, hükümetlerin ve vergi mükelleflerinin tek başına

karşılması mümkün değildir ve bunun yerine farklı bir yaklaşıma ihtiyaç vardır. Piyasa güçlerinin mobilize edilmesine iyi bir örnek, Avrupa'nın 2008'den 2016'ya dek yaklaşık 1 milyon ton emisyon kurtulmasını sağlayan, oldukça basit ve etkili bir sistem olan AB'nin emisyon ticaret düzenidir.

Ve son olarak da şirketlerin doğru olanı yapması ve teknolojiyi iyi bir amaçla kullanılan bir güç haline getirmesi gerekmektedir. Kulağa idealistik gelse de iklim krizinin gidişatını değiştirmek için bu uygulama elzemdir. Örneğin Nokia, 2025'ten itibaren sadece yenilenebilir enerji kullanmayı taahhüt etmiştir ancak ihtiyaç duyulan şey sadece 'sözler' değildir, yaptığımız her şeyin merkezinde 'doğru olanın' bulunması da gerekir. Daha az enerjiyle daha çok şey yapan ürünlerin geliştirilmesi, örneğin ağlarda yapay zekanın kullanılması, sabit geniş bantlar için günümüzde harcanan enerjinin sadece yarısını kullanan gelişmiş yonga setlerinin kullanılması, bu yolda başarıya ulaşmanın anahtarıdır. Benzer şekilde hücresel baz istasyonlarının soğutulmasına yönelik yaklaşımın değişmesi, hava yerine sıvı kullanılması, baz istasyonunun CO2 emisyonunu %80 kadar azaltabilmektedir. Her bir işletmenin bu yaklaşımı benimsemesi halinde iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak için gereken etkiye erişilebilir.

Dijital olmadan yeşil de yok

Dijital ağ teknolojilerinin, telekomünikasyon sektörünün sadece kendi emisyonlarını değil, müşterilerinin emisyonlarını da muazzam bir şekilde azaltmak için önemli bir fırsat sunduğunu açıkça görebiliyoruz. Bugüne dek dünya çapındaki ICT yatırımlarının yaklaşık %70'i, halihazırda dijital olarak nitelendirilen bilgisayar, iletişim ağları ve medya gibi sektörlerle gitmiş duruma. Şimdi ise iklim değişikliği ile mücadelemize yardımcı olması için bu dijitalleşmeyi bir sonraki seviyeye çıkartmak üzere bu ağları kullanmamız gerekiyor. Dünyanın geleneksel sektörlerini de ciddi bir şekilde dijitalleştirmeye başlamalı ve bizleri ileri taşıyacak bu teknolojileri kullanmalıyız. Bu durum sektörde çalışanların omuzlarına önemli bir sorumluluk yükliyor olsa da bu da üstlenmemiz gereken bir sorumluluk.

KİVUZ.

KVKK UYUMLU KİŞİSEL VERİ YÖNETİMİNDE “TEK EKRAN”

KVKK uyumluluğu için yapılması zorunlu Hukuki ve Teknik süreçleri kolaylaştıran ve sürdürülebilirliğini sağlayan en kapsamlı yazılım.

ENTEĞRE TAKİP YAZILIMI

Kullandığınız ERP, CRM veya Muhasebe programlarıyla KİVUZ KVKK Uyum Yazılımını entegre ediyoruz. Siz işinize odaklanırken Yasal Yükümlülüklerinizi KİVUZ eksiksiz ve hızlı bir şekilde yerine getiriyor.

KİVUZ’LA ÖNLEMİNİZİ ALIN

Kişisel veri işleyen tüm kuruluşların KVK Kurumunun belirlemiş olduğu standartlara uymaları gerekiyor. Aksi durumlarda para ve hapis cezaları dahil ağır yaptırımlar uygulanıyor. KİVUZ KVKK ile önleminizi alın.

TECRÜBELİ YAZILIMCILAR

20 Yılı Aşkın Bir Zamandır Kamu Projelerinde Deneyim Kazanmış Yazılım Ve Tasarım Ekibi...

UZMAN DANIŞMANLAR

Alanında Uzman Avukatlar ve Yeminli Mali Müşavirlerden oluşan Profesyonel Kadronun Eseri...

KVKK UYUMLU KİVUZ YAZILIMI

Yapılan Kamu Projeleri nedeniyle Kanun ve Mevzuatla tam uyumlu bir KVKK Takip Yazılımı...

peerlog

ATGB Cyberpark Tepe Binası
Kat:1 No:125 Bilkent/Ankara

www.peerlog.com.tr
www.kivuz.com

info@peerlog.com.tr
info@kivuz.com

0(312) 266 00 97
0(312) 266 00 98

ÜRETMEK Mİ? MARKALAŞMAK MI?

Güçlü ve itibarlı markalar ürün üretimlerini ucuz insan gücünün ve birçok maddi imtiyazın sağlandığı üçüncü dünya ülkelerindeki altyüklenicilere yaptırıyor. Böylece kalite ve imajlarından ödün vermeyerek daha ucuza üretebiliyorlar. Marka imajı yüksek olan firmalar başka ülkede üretilen mallarına kendi etiketlerini basıp yüksek fiyatlarla pazarlayabiliyorlar. Üretim maliyetleri düşen firmalar hem daha rekabetçi oluyor hem de olası ekonomik krizlerden daha az etkileniyor.

Mehmet ÖZEN
mehmetoze@gmail.com

Teknolojinin gelişimine paralel dünya üzerindeki her bölgeye erişimin de süresi kıaldı. İletişim ve lojistik teknolojilerindeki ilerleme sayesinde dünyanın her noktasına kolaylıkla ve kısa zamanda erişebildiğimiz gibi ürün sevkiyatları da yapabiliyoruz. Özellikle insan yoğunluğunun yüksek olduğu bölgelere yapılan ulaşım yatırımları sayesinde gerek yolcu gerekse ürün sevkiyatı çok çeşitli ve hızla gerçekleşiyor.

İletişim ve lojistik alanındaki gelişmelerle küçülen dünyamızda global pazarlama kavramı oluşmaya başladı. Üretilen ürünlerin pazar alanı bütün dünya olunca ülke bazında dünya ölçeğinde bilinen markalar oluşturma ihtiyacı doğdu. Üretimin yapıldığı ülkede **markalaşan bir ürün doğru pazarlama stratejileri sayesinde** bütün dünyaya satılma imkânı buldu. Markalaşma ülke gelişimlerine büyük katkı sağladığından özellikle gelişmekte olan ülkeler için oldukça önem arz ediyor.

İyi tasarlanmış bir **marka stratejisi** ile ülkeler her alanda gelişim sağlayabilir. Ekonomisine ürün satışı ile katkı sunduğu gibi turizmin gelişmesine de büyük katkılar yapar. Yatırımcıların ülke hakkındaki olumlu düşünceleri yatırımların artmasını beraberinde getirir. Bunun yanında marka sayısı ve marka büyüklükleri de ülke itibarının artması için en önemli parametrelerden birini oluşturur. Marka oluşumu ve gelişimi için **ülkeyi yöneten politikacıların bu konuyu politika olarak en ön sıralarda tutmaları** hem kendi iktidarlarının devamı hem de ülke ekonomilerinin gelişimi için oldukça önemlidir. Marka oluşumu ve marka gelişim süreçleri ülkeler için stratejik öneme sahiptir. Ülkelerini kalkındırmak isteyen yöneticiler

marka gelişimini devlet politikası haline getirmeleri gerektiğini unutmamalıdır.

Sanayi devriminden sonra ülkeler için en önemli unsur üretim oldu. Yirminci yüzyılın son çeyreğinde yani seksenlere gelindiğinde yaşanan durgunluğun öğretisi sayesinde pazarlamanın önemi anlaşıldı. Pazarlamanın geniş kitlelere yapılabilmesi için ürün üretimi kadar marka bilinirliği ve marka itibarı da önemliydi. Marka bir ürün için itibarla eş anlamlıydı. Bu yıllardaki yönetim ve pazarlama teorisyenlerinin geliştirdikleri **“başarılı şirketler öncelikle ürünler yerine markalar üretmelidir”** fikrinin önemini fark ettiler. Sanayileşmiş ülkelerde yöneticiler ve şirket sahipleri üretimin ekonomilerine katkısının artırılması için markalaşmanın da çok büyük önem taşıdığı anladılar.

Üretim ve pazarlamayı şirket bünyesinde toplayan firmaların personel istihdam yükü oldukça fazlaydı. Üretim için fazla personel çalıştırmak gerekiyordu. Yüksek insan kaynağı ihtiyacı olan şirketler daha büyük sorumluluğa sahip olduğundan gittikçe karsız ve hantallaşan bir yapıya bürünmeye başladı. Güçlü markalara sahip şirketlerin üretimlerini **taşeron firmalara** yaptırmanın daha düşük maliyetlerle gerçekleştiğini fark etmeleri çok zaman almadı. Birçok büyük marka üretimlerini maliyet avantajı sağlayan ülkelere kaydırды. Şirketler üretim yükünü altyüklenicilere devrettikten sonra bütün enerji ve kaynaklarını markalarını pazarlamaya harcamanın daha iyi sonuçlar ortaya çıkardığını gördü. Büyüyen markalar için üretim önemini yitirip yerine pazarlama önem kazandı. Bu şirketler için ürettikleri ürünlerden ziyade marka imajları çok daha önemliydi.

Üretimi altyüklenicilere yaptıran şirketlerin sağladığı avantajlar sayesinde daha rekabetçi oldular. Bu durumda rakip şirketlerde aynı yöntemi kullanarak üretimi altyüklenicilere taşere edip enerjilerinin çok büyük kısmını markalaşma ve pazarlamaya verdi. Bu süreçten düşük personel maliyeti ve yüksek marka imajı olan şirketler daha kazançlı çıktı.

Güçlü ve itibarlı markalar ürün üretimlerini ucuz insan gücünün ve birçok maddi imtiyazın sağlandığı üçüncü dünya ülkelerindeki altyüklenicilere yaptırıyor. Kalite ve imajlarından ödün vererek daha ucuza üretebiliyorlar.

Marka imajı yüksek olan firmalar başka ülkede üretilen mallarına kendi etiketlerini basıp yüksek fiyatlarla pazarlayabiliyorlar. Üretim maliyetleri düşen firmalar

hem daha rekabetçi oluyor hem de olası ekonomik krizlerden daha az etkileniyor. Bu sayede daha uzun süre ayakta kalan markalar oluşuyor.

Bu markalar müşterilerine daha konforlu ve daha kısa sürelerde erişebilecekleri ortamlarda alışveriş yapma deneyimi sağlamayı öncelikli hale getirdi. Her büyük marka müşterileri için daha iyi deneyimler ve yaşam tarzı sunma hedefine sahip.

Aynı kalitede üretilen ürünler arasında marka değeri yüksek olanlar daha yüksek fiyata ve daha çok satılıyor. Marka değeri olmayan ürünler kaliteli olsa bile tüketici tarafından daha değersiz görülmekte. Marka itibarı yüksek olan ürünler üçüncü dünya ülkelerinde düşük maliyetlere üretilmesine rağmen üretildikleri ülkeler dahil bütün dünyada yüksek fiyatlara

alıcı buluyor. Üretimlerin yapıldığı üçüncü dünya ülkeleri büyük markalar için çok önemli bir pazar oldu. Küreselleşen dünyada az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin uluslararası pazarda yer edinebilmeleri için marka üretmesi şarttır. Daha doğrusu ülkenin markalaşması gerekli. **Markalaşmayan ülkelerin ürünleri uluslararası pazarda yer edinmesi çok zor hatta imkansız.** Ülkeler için çıkar yolun markalaşma ve güçlü, itibarlı bilinen markalar oluşturmak olduğu bilinmelidir. Gelişmekte olan ülkelerin doğru sonuçlar alabilmeleri için markalaşmayı bilimsel açıdan ele alması gerekiyor. Olup biten her şeyin çok kısa zamanda duyulduğu ve bilindiği bir dünyada yaşıyoruz. Büyük markaların bu gücü kullanarak oluşturacağı algıyı yenebilmek ve rekabet edebilmek için itibarlı markalar oluşturmak gerektiğini unutmamalıyız.

Can Sobutay:
"Siber saldırılar, otomotiv endüstrisinde 505 milyar dolarlık zarara yol açabilir!"

► **Otomotiv sektöründeki dönüşümün gerisinde kalmamak için yatırımlarına odaklanan otomotiv şirketleri, bir yandan da siber saldırılarla meşgul. Otomotiv endüstrisinin en büyük isimleri son yıllarda siber saldırganların hedefi oldu.**

G eçtiğimiz ay global bir markanın işlettiği bir platform, araç sahiplerinin müşteri bilgilerini açığa çıkaran bir kimlik doldurma saldırısına uğradı. Mart ayında da birçok güvenlik analizcisi siber saldırganların, yine global farklı bir markanın araç motorlarını uzaktan çalıştırmasına ve yakın mesafeden kilidini açmasına izin veren bir güvenlik açığına sahip olduğunu açıkladı.

Infrasis Siber Mühendislik Genel Müdürü Can Sobutay da "Otomotiv endüstrisine yönelik siber saldırıların 2024'e kadar 505 milyar dolarlık zarara yol açabileceği öngörülüyor" dedi. Yaşanan saldırıların siber güvenlik konusunun otomotiv endüstrisi açısından önemini yeniden gözler önüne serdiğini söyleyen Sobutay, "Önümüzdeki on yıl ve sonrasında küresel taşımacılığı; siber güvenlik sorununu en fazla ciddiye alan otomotiv devleri şekillendirecek" diye konuştu. "Karayolu araçları bağlamında siber güvenlik; otomotiv elektronik sistemlerinin, iletişim ağlarının, kontrol algoritmalarının, yazılımların, kullanıcıların ve temel verilerin kötü niyetli saldırılara, yetkisiz erişime veya manipülasyona karşı korunmasıdır" açıklamasını yapan Sobutay şöyle devam etti: "Bir zamanlar tekerlekler ve motorla sürülen otomobiller, şimdi tekerlekler üzerinde bir tür veri ağı haline geldi. Ancak, yeni teknolojik gelişmelerle birlikte yeni ağ açıkları ve riskleri de söz konusu. Bağlı, elektrikli ve yüksek düzeyde otonom araçlar arasında, bu yeniliklerin sunduğu yeni siber tehditler var. Önümüzdeki on yıl ve sonrasında küresel taşımacılığı; siber güvenlik sorununu en fazla ciddiye alan otomotiv devleri şekillendirecek. Ayrıca otomotiv siber güvenliği, önce güvenlik sorunu ve belki de ikinci olarak rekabet avantajı olarak düşünülebilir."

TOGG Gemlik Tesisi deneme üretimine hazırlanıyor

Togg, 'Yeniğe Yolculuk' hedefinin çekirdeği olan Gemlik Tesisi'ndeki inşaat çalışmalarına planlar doğrultusunda devam ediyor. Toplam 1 milyon 200 bin metrekare açık alan üzerine inşa edilen tesiste, boya, gövde ve montaj binaları başta olmak üzere üretim birimlerindeki çalışmalarda son aşamalara gelindi. Togg Gemlik Tesisi, temmuz ayının sonunda deneme üretimlerine başlayacak.

Fikri ve sınai mülkiyeti yüzde 100 Türkiye'ye ait küresel bir marka ortaya çıkarmak ve Türk mobilite ekosisteminin çekirdeğini oluşturmak hedefiyle yola çıkan Togg, 2022 yılının son çeyreğinde seri üretime hazır olacak. Togg'da, homologasyon testlerinin tamamlanmasının ardından 2023 yılının ilk çeyreğinin sonunda C segmentindeki ilk araç olan SUV pazara çıkacak. Ardından yine C segmentindeki Sedan ve Hatchback modelleri üretim sırasına girecek. Takip eden yıllarda B-SUV ve C-MPV'nin de aileye katılmasıyla, aynı DNA'yı taşıyan ve 5 modelden oluşan ürün gamı tamamlanacak. Togg, 2030'a kadar tek bir platformdan 5 farklı model üretimiyle toplam 1 milyon adet araç üretmeyi planlıyor.

Donanmanın 'kalbinde' milli dönüşüm

► HAVELSAN tarafından geliştirilen Gemi Veri Dağıtım Sistemi (GVDS), Türk Deniz Kuvvetleri Komutanlığı envanterindeki TCG KILIÇ Hücumbotu'na entegre edildi.

G VDS, geminin güvenli seyir ve tüm harekât görevlerini kesintisiz yerine getirebilmesi için ihtiyaç duyulan platform verilerini toplayarak, emniyet ve etkinlikle tüm alt sistemlere veriyi hızlı ve doğru bir şekilde dağıtan sistemdir. Geminin "kalbi" olarak görev yapan GVDS, güvenilir yapısı ile seyir ve hareketin en temel unsuru olarak birçok yerli ve yabancı geminin veri dağıtım sistemi olarak görev yapıyor. Son olarak Türk Deniz Kuvvetleri Komutanlığı envanterindeki TCG KILIÇ Hücumbotu'na, HAVELSAN Gemi Veri Dağıtım Sistemi (GVDS-K) entegrasyonu gerçekleştirildi. Kurulum ve montajı tamamlanan sistem, tüm kabul testlerini başarıyla geçerek hizmete girdi. Türk Donanması'nın 46 platformu için tercih edilen GVDS, şu ana kadar 36 platforma entegre edildi. Sistem, çok düşük arıza ve yüksek faaliyet oranı ile dikkat çekiyor.

ASELSAN Akademi'ye Uluslararası Mükemmellik Ödülü

► ASELSAN Akademi Lisansüstü Eğitim Programı ile University-Industry Innovation Network (UIIN) tarafından ödüle layık görüldü.

ASELSAN Akademi, Hollanda'nın başkenti Amsterdam'da düzenlenen **Üniversite-Sanayi İşbirliği Konferansı** kapsamında "**Outstanding Support Mechanisms**" (Öne Çıkan Destek Mekanizmaları) kategorisinde 60 ülkeden 400'den fazla başvuru arasından birincilik ödülünün sahibi oldu.

Dünyada üniversite-sanayi iş birliği alanında lider kuruluş olan **UIIN**, üniversite ve sanayi arasında ilişki kurmaya ve geliştirmeye odaklı, dinamik ve uluslararası akademisyen, uygulayıcılar ve iş profesyonelleri ağı olarak tanınıyor. Merkezi Hollanda'nın başkenti Amsterdam'da bulunan UIIN, üniversite-sanayi etkileşimi, işbirlikçi yenilikçilik ve girişimcilik üniversiteleri alanında dünyadaki lider organizasyonlardan biri olarak kabul ediliyor. ASELSAN Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü **Prof. Dr. Haluk Görgün**, üniversite-sanayi iş birliğine yepyeni bir boyut kazandıran ASELSAN Akademi'nin uluslararası alanda da ödülle takdir edilmesinden dolayı tüm paydaşlar adına gurur duyduklarını belirtti.

ETKİLEŞİMLİ YAYINCILIĞIN REKLAMLAR VE PROGRAMLARA OLAN ETKİSİ

Günümüzde kullanılan klasik ölçümlemenin yerini yakın gelecekte interaktif teknolojiler ve ölçümleme metotları alacaktır. Böylece yayıncıların, reklamcılarının, reklam verenlerin, seyircilerin izleme davranışlarını, program tercihlerini ve izleme sürelerini kolayca öğrenmesi mümkün hale gelecektir. Bu ise hem yayıncı hem de diğer sektör paydaşlarına izleyici davranışları konusunda önemli ve kesin bilgiler sağlayacaktır.

Muzaffer ŞAFAK

TVYD Teknik Komite Başkanı
msafak@kanal7.com

Modern televizyon ve radyo yayıncılığı günümüzde teknoloji dolayısıyla internetin etkisiyle **hızla etkileşimli (interaktif)** yayıncılığa evrildi. İzleyiciler, yayıncılar, reklamcılar ve reklam verenler için izlemek, dinlemek, ölçmek, analiz gibi her türlü farklı parametrenin tespit edildiği günümüzde eskiden olduğu gibi örneklemek, kestirimde bulunmak algoritma çalıştırmaya gerek kalmadan etkileşimli yayıncılıkla yapılabilir hale geldi.

Yurt dışında uzun süredir kullanılan Türkiye'de ise bir süredir yaygınlaşmaya başlayan **HBBTV**'nin ülkemizde henüz yeterli sayıya ulaştığını söyleyemeyiz. Tam sayısını bilemediğimiz söz konusu panellerin iki milyon haneye ulaştığı ve bu sayının her geçen gün arttığını ifade edebiliriz. Avrupa örneklerinde olduğu gibi izlemek, ölçmek, analiz ve diğer özellikleri kullanıldığında HBBTV sektör paydaşları için net veriler, izleyiciler için konfor sağlamaktadır. HBBTV, bu faydalara ilave olarak ana yayının reklam kuşaklarına yine aynı yayın içinde ilave reklam kuşaklarının oluşturulmasına da imkân tanıyor.

Elbette, teknoloji özellikle televizyon yayıncılığında, ilave **iletim tekniklerini** çoğaltırken toplam rekabeti de artırıyor. Majör ve ana akım ya da büyük diye nitelendirdiğimiz televizyon kanallarının işini de git gide zorlaştırıyor. İzleyicinin mecra seçeneklerini artırıyor. İzleyiciyi önceden olduğu gibi kolayca konsolide etmek artık çok zor. İzleyiciyi toplamak kendi kanalında tutmak ancak kaliteli

içerikler ve yüksek çözünürlüklü yayınlarla olacaktır.

Kaliteli içerik üretimi; yüksek maliyetler, işletme gibi çok çeşitli sorunlar nedeniyle televizyon kanallarının üretim planlamasında artık yer almıyor. Bu alanda içerik üreten, pazarlayan çok sayıda yapımcı yurt içi ve yurt dışı pazarlara sipariş üzerine çeşitli kalitede içerikler üretebiliyor. Lokomotif televizyon kanalları bu içerikleri halihazırdaki iletim tekniklerini kullanarak yayın akışları içinde reklam sürelerini pazarlıyor. Bu döngü ve işleyişin HBBTV ve internetin ilave iletim alanları açmasıyla değişmeye başladığını görüyoruz. Bu yönelimin internet lehine yakın zamanda çok daha artacağını şimdiden söylemeliyiz. Bunu hızlandıracak diğer bir faktör ise; söz konusu televizyon kanallarındaki **reklam kuşaklarının** senkronize ve reklam içeriklerinin aynı olması. Bu durum izleyicide aynı kanalda kalma süresini azaltmakta ya da isteksizliğini arttırmaktadır.

Günümüzde olduğu gibi izleyici artık yayının akışına müdahale edebiliyor. **Durdur, izle, ileri geri vs. teknolojinin** sunduğu bu özellikler rahatça kullanılabilir. Bu durum reklamların, program içeriklerinin bir bölümünün izlenmesi ya da izlenmemesine imkân sağlıyor. Özellikle politik, siyasi ya da ekonomik programların yayınlanması sırasında izleyiciye konuşmacı ya da konunun ilgisini çektiği ya da çekmediği kısımlarını seçme konforu sunuyor. Bu durum izleyiciye, kaliteli yapımları, güncel konuların işlendiği

seviyeli tartışma programlarını tercih imkânı vermekte ya da ilgisini çekmeyen senkronize reklamlar öncesinde izleyicinin ekran başında kalma süresini değiştirmektedir.

Bu teknik imkanlar küresel salgının tüm sektörlerde yarattığı değişim ve yeniden yapılanmaya paralel olarak yayıncılık alanında da benzer etkiyi yaratacaktır. İzleyicinin **izleme seçeneklerinin**, seçiciliklerinin, tercihlerinin çeşitlenmesi ve artması, toplam kaliteye olumlu etki etmesi kaçınılmaz olacaktır. Televizyon kanallarının daha kaliteli ve çeşitli yapımları, kaliteli tartışma programlarını üretmesi mümkün olacaktır.

Günümüzde televizyon izleyicileri yayıncının seçtiği, uygun gördüğü programları ve yapımları izlemek zorunda kalmaktadır. Bunlarla ilgili geri dönüşler sınırlı sayıdaki panelistlerden alınan veriler ile yaklaşık 20 milyon hane için örneklenmektedir. Günümüzde kullanılan klasik ölçümlemenin yerini yakın gelecekte benzer interaktif teknolojiler ve ölçümleme metodları alacaktır. Bu şekilde beklenmeksizin **yayıncı, reklamcı, reklam verenler, izleyicinin** izleme davranışlarını, seçeneklerini ve sürelerini ölçmesi mümkün

olacaktır. Bunun getirisi ise hem yayıncı hem de diğer sektör paydaşları için önemli ve kesin bilgi kaynağı olmasıdır. Reklam izleme süreleri de dahil olmak üzere izleyicinin net tespit edilmesi, reklamcı için reklam kalitesi ve izleyici beğenisini, reklam veren için ürün ve reklam sunum kalitesi ile ilgili net verileri öğrenmesini sağlamış olacaktır.

Etkileşimli yayın izleme talebi, özellikle genç kuşakların internette edindiği alışkanlıklar sonucu diğer mecralardan da bunu talep etmektedir. İnternet üzerinden her türlü **materyal ve diğer video platformları**, onlara bu imkânı sağlarken klasik yayıncılıktaki tek yönlü edilgen yayıncılığa karşı mesafeli olmaya yol açmaktadır. Etkileşimli yayıncılığa olan talep ve yönelim genç kuşaklar arasında hızla artmaktadır.

Televizyon kanalları arasındaki rekabetin yükselmesi, programların kalitesi ve benzerlerinin çoğalması, siyasi ve ekonomik konuların biteviye işlenmesi, genç kuşakların ilgisini çekmiyor. Onlar, **Tiktok, Facebook ve diğer ilginç video platformlarını** izlemeyi ve yorum yapmayı tercih ediyorlar. Yani hem izliyor hem de katılıyorlar. Bu imkânı şimdilik klasik televiz-

yon yayıncılığı sağlayamıyor. TÜRK SAT uydularından yayın yapan 400'e yakın Televizyon kanallarının içinde 15 majör televizyon kanalında benzer içerikler, programlar ve yapımlar yayınlanırken, aynı zaman parçasında senkronize aynı reklam kuşaklarının ve içeriklerin yayınlanması dahası yeknesaklığı onların diğer mecralara yönelimini arttırıyor.

Gençler sürekli olarak benzerlerinin tekrarı olan programlar yerine daha orijinal, farklı, hatta değişik yapımları internetin sınırsızlığında yurt dışındaki yapımlarda arıyor. **Sanat değeri yüksek, kült ve kaliteli yapımları tercih ediyorlar.** Yüksek çözünürlüklü yeni ve etkili çekim tekniklerinin kullanıldığı en az **4K** standardındaki yapımları izliyor ve talep ediyorlar. Artık HD standardı bile neredeyse talep görmemeye başladı.

Evet günümüzde bilginin kısa sürede eskimesi ve tüketim hızının artmasında olduğu gibi internet ve kullandığı teknolojiler de hızla değişiyor. Bundan en çok ve direkt etkilenen ise medya oluyor. **Yakında televizyon kanalları, halihazırdaki teknik iletim, görüntü standardı ve içerik üretme alışkanlıklarını terk etmek ya da değiştirmek zorunda kalacaklar.**

► **Arçelik, Nokia ve Türk Telekom güçlerini birleştirerek, Türkiye'de 5G altyapısıyla hayat bulan imalat sanayi teknoloji çözümlerini geliştiren girişimlerin ürünlerinin ticarileşme ve küreselleşme süreçlerinin desteklenmesi hedefiyle "5G@EndTech" programını başlattı.**

Program, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın himayesinde, Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi, KOSGEB ve TÜBİTAK TUSİDE'nin desteğiyle hayata geçirildi. **5G@EndTech** programının tanıtılması amacıyla Arçelik Çayırova kampüsünde yer alan Arçelik Garage Innovation Hub'da, Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Mehmet **Fatih Kacır**, çevrim içi katılım gösteren Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı **Dr. Ömer Fatih Sayan**, Koç Holding Dayanıklı Tüketim Grubu Başkanı **Dr. Fatih Kemal Ebiçlioğlu**, Arçelik Strateji ve Dijitalleşmeden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı **Utku Barış Pazar**, KOSGEB Başkanı **Hasan Basri Kurt**, Türk Telekom Teknoloji Genel Müdür Yardımcısı **Yusuf Kırac** ve Nokia Türkiye Kıdemli Ülke Yöneticisi **Özgür Erzincan**'ın katılımıyla bir imza töreni gerçekleştirildi. Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Mehmet **Fatih Kacır**, etkinlikte yaptığı konuşmada, dördüncü Sanayi Devrimi'nin (Sanayi 4.0) baş dönürücü bir hızla tüm hayatı etkilediği bir dönemde 5G ve ötesi teknolojilerin, iletişimde büyük bir dönüşüm sağlayarak birçok yenilikçi uygulamanın geliştirilmesi

ve yaygınlaşması için altyapı sunduğunu söyledi. **Kacır**, "Bugün kamu ve özel sektörün iş birliği ile hayata geçirdiğimiz 5G@EndTech ile öncelikli uygulama alanlarından ilki için önemli bir iş birliğine gidiyoruz. Akıllı üretim teknolojileri ürün ve hizmetlerini geliştiren girişimlerimize 5G'nin uygulandığı gerçek bir üretim alanı sunuyoruz" dedi. Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı **Dr. Ömer Fatih Sayan** da telekomünikasyon sektörünün küresel büyüme, refah ve inovasyon için önemini göz ardı edilemeyecek durumda olduğunu belirterek, bir ülke veya bölgedeki yenilik ve gelişme hızının, genellikle telekomünikasyon sisteminin yaygınlığına bağlı olduğunu ifade etti. Koç Holding Dayanıklı Tüketim Grubu Başkanı **Dr. Fatih Kemal Ebiçlioğlu** ise üretimde başarılı dijital dönüşüm için verinin toplanması, işlenmesi, aktarımı ve yönetiminin kritik önem taşıdığını belirtti. Arçelik Strateji ve Dijitalleşmeden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı **Utku Barış Pazar** da Arçelik'in faaliyet gösterdiği 146 ülkede startaplara destek olduğunu ve girişimci adaylarının çalışmalarını daima daha iyi hale getirmeye odaklandığını söyledi.

Türk Telekom Teknoloji Genel Müdür Yardımcısı **Yusuf Kırac** da sadece teknolojiyi kullanan değil, sahip olduğu patent ve çözümlerle dünyaya teknoloji ihraç eden bir operatör olduklarını belirterek "5G@EndTech programı ile girişimlere 5G teknolojisiyle destek sağlayarak yerli ve milli firma ve insan kaynağının gelişimini hızlandırmayı amaçlıyoruz" diye konuştu. Nokia Türkiye Kıdemli Ülke Yöneticisi **Özgür Erzincan** ise 5G'nin sektörde dijital dönüşüm için bir seçenek değil, bir zorunluluk olduğuna işaret ederek, "Türk sanayisinin rekabet avantajını koruyabilmesi için, gelecek vaat eden 5G tabanlı endüstriyel otomasyon kullanım durumlarının ülke düzeyinde yeterince erken tespit edilmesi son derece önemli." dedi

5G@EndTech programında girişimlere eğitim, mentorlük, finansman desteği gibi faydalar sağlanacak. Aynı zamanda girişimlerle canlı saha uygulama testleri yapılacak, geliştirdikleri ürün ve çözümleri sektör temsilcilerine sunacakları aktiviteler düzenlenecek. 4 aşamadan oluşan programda ilk olarak teknoloji girişimlerinin başvuruları alınacak ve değerlendirilmeyi geçenler eğitim aşamasına geçecek.

BULUTİSTAN

"En iyilerin tercihi"

www.bulutistan.com

0850 222 8588
info@bulutistan.com

TELEKOM ANILARI-XII "ŞANS OYUNLARI İHALELERİ"

1995 yılına gelindiğinde Milli Piyango İdaresi "Sayısal Loto" ihalesi yapmaya karar verdi. İhale hazırlıkları tamamlanana kadar yıl bir artmış sene 1996 olmuştu. İhale yapıldı. Biz avantajlı olduğumuz için bu büyük çaplı ihalenin altyapısını hemen kurma hazırlığına başladık.

Zuhuri YAMAN

zuhuri.yaman@hotmail.com

Sayısal santrallerin daha doğrusu ses haberleşmesinin popülaritesi 7-8 yılda bitmişti. Oysa 1984 yılında rahmetlik Özal'ın açılışını yaptığı ilk sayısal santralde telefon hattını babasından miras olarak devir alan ve hattı bağlanan vatandaşın mutluluğu görülmeye değerdi.

Data grubunda başladığımın ikinci yılında beni İngiltere'ye DPN (Data Packet Network) kursuna gönderdiler. 2 haftalık yoğun kursta bizimle beraber kursu almaya gelen değişik ülkelerden mühendislerle tanışma, o ülkelerdeki durumu öğrenme imkânımız da oluyordu. Çok samimi olduğum bir İspanyol arkadaşla doğal olarak futbol da konuşuyorduk. Bana "Ashında ben çok fanatik Real Madrid taraftarı değilim ama Madrid'te anormal fanatikler var" diye bana anlatırken ben de ona "Eğer Bernabeu Stadında Barcelona Real Madrid'e bir gol atsa ve sana da bir kol işareti yapsa ne yaparsın?" diye sordum. O pek de fanatik olmayan Madridli arkadaşım "tartışmasız öldürürüm onu" dedi. Ki ne kadar fanatik olmadığımı da bu vesileyle ölçmüş oldum!

Kurs dönüşü Ankara Rüzgârlı Sokak'ta bulunan bazı medya grupları için X.25 bağlantıları sağlandı. İstanbul-Ankara arası ilk kurulan bağlantı Hürriyet Gazetesi'nin oldu. 14K'lık hızla bağlantı kurulduktan sonra Ankara bölge sorumlusu mutluluktan uçuyordu. Bize "Bu hızla bizim gazetenin tirajı 3-üçte dörde katlar" demişti.

Bu arada birçok bankaların ağlarının bağlantısı kurulurken V-serisi modem tedarikini farklı firmalar ile anlaşmalar yaparak sisteme entegre ediyorduk. Yıldız Üniversitesi'nden bir girişimci öğretim görevlisi de bu modemleri Ümraniye Dudullu'daki küçük fabrikasında üretmeye başlamış ve bize test amaçlı getirmişti. Biz de hem yerli ürünü desteklemek hem de bizimle sıcak ilişki kuran hocayı kırmamak adına kurumlara bu modemi de önermeye başladık.

1995 yılına gelindiğinde Milli Piyango İdaresi "Sayısal Loto" ihalesi yapmaya karar verdi. İhale hazırlıkları tamamlanana kadar yıl bir artmış sene 1996 olmuştu. İhale yapıldı. Biz avantajlı olduğumuz için bu büyük çaplı ihalenin altyapısını hemen kurma hazırlığına başladık. Bu arada hükümet değişmiş ve Milli Piyango İdaresi'nin bağlı olduğu Maliye Bakanlığı'na Abdullatif Şener getirilmişti.

İhalenin data altyapısını biz alırken bayilerde yer alacak olan sayısal loto kart basma cihazlarını bir Polonyalı firma aldı. Ancak işe bir türlü başlanılamadı. Biz Türk Telekom'a soruyoruz, onlar Milli Piyango İdaresi'ne... Ama net bir cevap alınamıyordu. Benim RP yönetim kadrolarında üst düzey birkaç tanıdık vardı. Türk Telekom'dan bir arkadaşımınla onlarla görüşme fırsatım oldu. Bu yöneticile-

ritus kurulumları bizi bekliyordu. Ancak bu ülkelere gitmek istemeyen Nortel'in Kanada, İngiltere ve Avustralya'daki mühendisleri her nedense Mairitus'taki projeyi hemen kabullenmişler ve 2 hafta da bitecek projeyi kesintisiz 2 ay sürede tamamlamışlar.

İstanbul'daki ekibimiz de bu geriye kalan ülkelerin projelerine -Makedonya hariç- pek sıcak bakmayınca NETAŞ beni yurt dışı projeleri sorumlusu yaptı. Ve artık yurt dışındaki projeleri gerçekleştirmek için bir ayağım sürekli dışarıda olacaktı.

rin aktardığına göre Abdullahi Bey "Ben Maliye Bakanlığı'nda olduğum müddetçe bu sayısal loto ve benzeri şans oyunlarının ihalesine imza atmam" demiş. Ve bizim iş askıda kaldı.

Bu kez hem Türk Telekom hem bizim taraftan Doğruyol Partisi yetkililerine ulaşıldı. Sanırım Tansu Hanım, Erbakan Hoca'yla da konuyu görüşmüş. Neyse ki sonunda bir çözüm bulundu. Milli Piyango Devlet Bakanı Nafiz Kurt'a bağlandı ve biz de kurulumlara başladık. Kısa sürede yurt genelinde kurumlarını bitirdik.

Bu kez TJK de benzer bir taleple gelmişti. Ön görüşme yapmak için Veli Efendideki tesislerini ben ziyaret ettim. Bilgi işlem müdürü ile epey uzun süre konuyu tartıştıktan sonra ondan Veli Efendi Hipodromunu da göstermesini rica ettim. Hipodrom da Bilgi İşlem Müdürü beni merkezi bir yere oturtuttuktan sonra bazı ilginç olayları da anlatmaya başladı. Bana "Bu şimdi oturduğun yerde kim oturur biliyor musun*" diye sordu. Ben de omuzlarımı silkerek bilmediğimi ifade ettim. Müdür "Burası Sergen'in yeridir" dedi.

Bu sistemleri de kurduktan sonra Nortel'in yurt dışında aldığı ama Nortel elemanlarının gitmek istemediği ülkelerde "DPN" kurulum projeleri başladı. Sırasıyla Pakistan-Özbekistan-Bosna-Makedonya-Azerbaycan-Kazakistan-Mai-

Akıllı yaşam, sağlık ve mobilite araçlar için 'yol haritaları' hazırlanacak

► Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, akıllı yaşam, sağlık ürünleri ve mobilite araçlara ilişkin "Teknoloji Yol Haritaları" konulu bir genelge yayımladı.

Resmi Gazete'de yer alan genelgede, küresel çapta büyük bir dönüşüme tanıklık eden sağlık ve mobilite sektörünün, nüfusun artması ve kaynakların kısıtlı hale gelmesi gibi zorluklara yeni hizmet modelleri geliştirerek çözüm üretildiğine dikkat çekildi. Teknolojinin hızlı gelişimi ve yaygınlaşmasının bu alanlarda kişiselleştirilmiş, katılımcı ve önleyici çözüm ve sistemler sunulmasına imkan sağladığını vurgulayan Erdoğan, şunları kaydetti: "Dijitalleşen dünyada yüksek teknoloji ve katma değer üreten öncü Türkiye için 'Milli Teknoloji, Güçlü Sanayi' vizyonunu gerçekleştirmek üzere hazırlanarak uygulamaya konulan '2023 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi' kapsamında başlanan çalışmalara rehberlik etmek, yerli ve milli ürün ve teknoloji dönüşümüne yön vermek üzere 'Akıllı Yaşam ve Sağlık Ürün ve Teknolojileri Yol Haritası' ile 'Mobilite Araç ve Teknolojileri Yol Haritası' hazırlanmıştır. 2022-2030 dönemini kapsayan mezkur yol haritaları Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının resmi internet adresinde (www.sanayi.gov.tr) yayımlanacaktır." Cumhurbaşkanı Erdoğan, teknoloji yol haritaları kapsamında yürütülecek çalışmalarda ihtiyaç duyulacak her türlü destek ve yardımın ilgili kurum ve kuruluşlarca hassasiyetle yerine getirilmesini istedi.

KVKK açıkladı: Pegasus'ta veri ihlali

Pegasus Hava Yolları, pilot ve kabin ekibi çalışanlarının adı, soyadı, telefon numarası, e-posta adresleri ve uçuş bilgilerinin çalındığını KVKK'ya bildirdi. KVKK'dan yapılan açıklamada veri sorumlusu tarafından istihdam edilen uçuş ekiplerinin uçuş planlamalarının yapılması ve gerekli koordinasyonun sağlanması amacıyla kurulan servisin tarayıcı listeleme özelliğinin açık olması sebebi ile sistemlere yetkisiz erişim söz konusu olduğu belirtildi. Pegasus, 2022 Mart ayında açığın giderildiğini ifade ederken 31.05.2022 itibarıyla yetkisiz erişim sağlayan üçüncü kişilerin paylaşımlarının ortaya çıktığını ve veri ihlalden etkilenen kişi sayısının henüz tespit edilemediğini KVKK'ya bildirdi. KVKK'dan konuyla ilgili yapılan açıklamada ise ihlalden etkilenen kişisel verilerin kimlik, iletişim ve lokasyon kategorileri dahilinde; pilot ve kabin ekibi çalışanlarının adı, soyadı, telefon numarası, e-posta adresi, unvanı, geçmiş tarihlerde yapmış oldukları uçuş bilgileri, uçuş lokasyonları ile bu çalışanların bir kısmının fotoğraf ve imza görselleri olduğu belirtildi. Açıklamada veri ihlalden etkilenen kişi sayısının henüz tespit edilemediği ve konuyla ilgili çalışmaların devam ettiği kaydedildi.

İspanya, çağrı merkezlerinde otomatik cevaplama sistemlerini yasaklıyor

► İspanya'da hükûmet, çağrı merkezlerinde tepki çeken otomatik cevaplama sistemini yasaklayacak bir yasa tasarısı hazırlıyor. Buna göre şirketlerin müşteri hizmetleri arandığında telefonu gerçek kişiler açacak.

Tüketici İlişkileri Bakanlığı tarafından önerilen tasarıyla ayrıca müşterilerini telefonda 3 dakikadan fazla tutan hizmet sektöründeki şirketlere 100 bin euroya kadar para cezası öngörülüyor. Bakanlar Kurulunda kabul edilerek meclise gönderilen yasa tasarısıyla ilgili basına bilgi veren Tüketici Bakanı Alberto Garzon, telefonla müşteri hizmeti veren şirketlere yönelik yeni kurallar getirileceğini açıkladı. Hizmet sektöründe bilgilendirme veya sorun çözmek için telefonda yapılan görüşmelerin "yavaş ve karmaşık bir prosedürde yapıldığını ve bunun müşteride baş ağrısına neden olduğunu" ifade eden Garzon, telefonda müşteri hizmetlerine 3 dakika sınırı getirilmesinin bir kural olduğunu savundu. Bu şirketlerin ceza almamak için yeterli sayıda ve kapasiteye sahip personel bulundurması gerektiğini kaydeden Garzon, bazı şirketlerin "robotik yanıt sistemi gibi müşteri hizmetlerinde iyi muameleyi ve etkin sonucu önleyen uygulamalar kullanmasını" eleştirdi.

İspanyol bakan, müşteri hizmetlerinde uzmanlık eğitimi alan personelin çalıştırılması gerektiğini söyledi. Tasarının yasallaşması halinde ayrıca enerji sektörü gibi temel hizmetler veren şirketlere yılın 365 günü 24 saat müşteri hizmeti sunma zorunluluğu da getirilecek. Diğer şirketler normal çalışma saatlerinde müşteri hizmeti sunabilecek. Tüm tüketici şikayelerine en fazla 15 gün içerisinde cevap verilmesi gerekecek. Bu süre yerel özerk yönetimlerin karar vermesi halinde daha da kısa olabilecek. Kanun tüm elektrik, su, internet gibi altyapı hizmeti sunan şirketlerle 250'den fazla ya da yıllık 50 milyon euronun üzerinde cirosu olan firmaları kapsayacak. Kurallara uymayan şirketlere 100 bin euroya kadar para cezası kesilebilecek.

AB, akıllı telefonlara tek tip şarj getiriyor

► Avrupa Birliği'ne (AB) üye ülkeler, 2024 sonbaharına kadar USB-C'nin, tüm cep telefonları, tabletler ve kameralar için ortak şarj bağlantı noktası olması konusunda uzlaşmaya vardı.

Avrupa Parlamentosu tarafından alınan karar kapsamında tüketiciler, yeni cihaz satın aldıklarında farklı bir şarj cihazına ve kabloya ihtiyaç duymayacak, küçük ve orta boylu tüm taşınabilir elektronik cihazları için tek bir şarj cihazı kullanabilecekler. Karar USB-C bağlantı noktasını kablo ile şarj edilebilen

cep telefonları, tabletler, e-okuyucular, kulaklıklar, dijital kameralar, mikrofonlu kulaklıklar, video oyun konsolları ve taşınabilir hoparlörler için üreticisinden bağımsız olarak standart hale getiriyor.

Dizüstü bilgisayarların da karar yürürlüğe girdikten sonraki 40 ay içinde gereksinimlere uyulanması gerekecek. Açıklamada şarj hızının, hızlı şarjı destekleyen cihazlar için de uyumlu hale getirilmesi gerektiği belirtiliyor. Yaz tatilinin ardından karar, Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyi tarafından onaylanacak ve AB Resmi Gazetesi'nde yayımlandıktan 20 gün sonra yürürlüğe girecek. Hükümleri bundan 24 ay sonra uygulanmaya başlanacak. Yeni kurallar, uygulama tarihinden önce piyasaya sunulan ürünler için geçerli olmayacak. Karar öneri olarak AB üyeleri arasında ilk tartışıldığında iPhone telefonlarını üreten Apple buna karşı çıkmıştı. Apple, iPhone serisinde kendi yapımı olan özel şarj kablolarını kullanıyor. Firma, yeni iPad ve dizüstü bilgisayarlarında ise USB-C girişi tercih ediyor.

EĞİTİM TEKNOLOJİLERİNDE KULLANILACAK BİLGİSAYARLARIN SEÇİMİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN UNSURLAR

Pratik, yeni ve gelişmiş yazılım programlarını destekleyen modern bilgisayar kullanım deneyimi artık neredeyse her konu alanının bir parçası olmakla beraber, sınıfların ve bilgisayar laboratuvarlarının sağlam teknoloji temellerini oluşturmaktadır.

Bu noktada masaüstü bilgisayarlar, dizüstü bilgisayarlar ve tabletler uzun zamandır bilgi çalışanlarının üzerinde çalıştığı en popüler uç nokta çözümler olarak ön plana çıkmaktadır.

Barış AYARTEPE

baris.ayartepe@nbteknoloji.com

Bilgi teknolojilerinin uygun kullanımı, eğitimdeki dijitalleşmenin kurumlar bünyesindeki gelişimini destekleme aşamasında kritik rol üstlenmektedir. Eğitim organizasyonlarının öğrencilere sunduğu mühendislik, hesaplama, simülasyon, kodlama, yapay zekâ gibi eğitimler öğrencilerin okul sonrası rekabet ortamında mücadele edebilmelerini sağlayacak gerekli donanımlara sahip olmasını sağlamaktadır. Bu konunun çözümü tüm öğrencilerin kapsamlı ve yeterli bilgisayar hizmetlerinden yararlanabilmesi ve istikrarlı internet bağlantılarının sağlanabilmesinden geçmektedir.

Pratik, yeni ve gelişmiş yazılım programlarını destekleyen modern bilgisayar kullanım deneyimi artık neredeyse her konu alanının bir parçası olmakla beraber, sınıfların ve bilgisayar laboratuvarlarının sağlam teknoloji temellerini oluşturmaktadır. Bu noktada masaüstü bilgisayarlar, dizüstü bilgisayarlar ve tabletler uzun zamandır bilgi çalışanlarının üzerinde çalıştığı en popüler uç nokta çözümler olarak ön plana çıkmaktadır.

Tüm masaüstü ve dizüstü bilgisayarların %90'a yakın kısmı dünya genelinde Windows'un bazı sürümlerini çalıştırıyor. Kalan pay macOS, Linux ve Chrome OS dahil olmak üzere diğer işletim sistemleri arasında bölünmüştür. Masaüstü ve dizüstü bilgisayar kullanımı için böyle bir baskınlık göz önüne alındığında, yeni Windows uç noktaları seçerken yanıtlanması gereken gerçek sorular şu olmalıdır:

- Ne tür özellikler en mantıklıdır?
- Bilgi çalışanları için iyi bir temel yapılandırma nedir?
- Hangi kullanım durumları üst düzey yapılandırmaları haklı çıkarabilir?

Dizüstü bilgisayar ve masaüstü bilgisayar

Pandemi nedeniyle okul dışında çalışan bilgi çalışanları ve öğrenciler (çoğu evde çalışan) artan oranı göz önüne alındığında, dizüstü bilgisayarlar modern eğitim kurumlarında çekici bir seçenek haline gelmiştir. Kapatılabilmesi, bir çantaya sığması ve ihtiyaç duyulan yere götürülmesi kolay olan dizüstü bilgisayarlar, haftada bir veya iki gün okulda, haftanın geri kalanında evde ve ara sıra dışarıda olabilen bilgi çalışanları için ideal bir bilgi işlem platformu sunar.

Genel olarak, masaüstü bilgisayarlar yalnızca çalışma sürelerinin çoğunluğu veya tamamı için bir ofise rapor vermesi gereken bilgi çalışanları için anlamlıdır. İşverenler, çalışanların kişisel dizüstü bilgisayar kullanmalarına izin vermenin mantıklı olup olmadığına veya BT'nin yönetimi ve kontrolü altında ödünç verme veya teslim alma prosedürlerini takip etmek isteyip istemediğine karar verebilir.

Günümüzün temel özellikleri ve yetenekleri

Masaüstü ve dizüstü bilgisayarlar arasındaki farklar şu anda beş yıl öncesine göre daha az belirgindir. Bugün, katı hal sürücüler (SSD'ler) için kompakt, düşük güçlü flash tabanlı depolamanın giderek yaygınlaşması, küçük ayak izine sahip dizüstü bilgisayarların bile büyük depolama hacimlerini barındırabileceği anlamına geliyor. Intel'in 11. nesil Rocket Lake CPU'larındaki yeni Iris Xe GPU'ları ve Ryzen 5000 G serisi için bekleyen Radeon GPU'ları gibi geliştirilmiş entegre grafikler, aynı zamanda temel dizüstü bilgisayar grafiklerinin bilgi çalışanlarının üretken-

lik görevlerini kolaylıkla yerine getirebileceği ve hatta orta seviye performans sunabileceği anlamına geliyor.

- **İŞLEMCİ.** Seçenekler arasında 4 veya daha fazla çekirdeğe (8 veya daha fazla iş parçacığı) sahip Intel i5 veya i7 CPU'lar; ve 6 veya daha fazla çekirdeğe (12 veya daha fazla iş parçacığı) sahip AMD Ryzen 5000 sınıfı CPU'lar.
- **RAM.** Bir veya iki sanal makineyi ve rutin üretkenlik uygulamalarını, birden çok tarayıcı penceresini ve sekmesini vb. desteklemek için en az 16 GB RAM gerekir.
- **Depolama.** PCIe x4 geçici olmayan bellek ekspres (NVMe) katı hal sürücüler, 256 GB ila 4 TB kapasite aralıklarında olabilir. En azından, modern bir kurumsal dizüstü bilgisayar, kapasitesi en az 1 TB'a kadar çıkabilecek bir veya daha fazla NVMe sürücüsü içermelidir.
- **Ağ iletişimi.** Daha büyük formatlı dizüstü bilgisayarlar genellikle kablolu GbE ağ bağlantı noktaları içerir. Modern dizüstü bilgisayarlarda Wi-Fi 6/5G özellikli kablolu ağ bağdaştırıcıları bulunur, çünkü bilgi çalışanları için hızlı ağ çok önemlidir.
- **Donanım tabanlı güvenlik.** Modern PC'ler, güvenli Birleşik Genişletilebilir Ürün Yazılımı Arabirimi (UEFI), TPM 2.0 veya üstü, güvenli önyükleme, parola korumalı UEFI, kurcalamaya karşı dayanıklı ürün yazılımı ve çip tabanlı sürücü şifrelemesi gibi çeşitli donanım tabanlı güvenlik biçimlerini içermelidir.
- **Ekran özellikleri.** Bazı kullanıcılar için dokunmatik ekran bir zorunluluktur. Birçok modelde isteğe bağlı olarak dokunmatik ekran özelliği bulunur. Çoğu aydınlatma koşulunda kullanılabilirliği sağlamak için HD seviyelerinde (1920x1080) minimum çözünürlüğe ve en az 350-400 nit parlaklığa sahip bir model bulmak en iyisidir. OLED ekranlar daha pahalıdır ancak daha iyi renk ve kontrast sunar. LED ekranlar, işleri çok fazla animasyon veya video kullanımı gerektirmeyen çalışanlar için kullanılabilir. Bazı kullanıcılar 2K (2048x1152) veya UHD (3840x2160)

gibi daha yüksek çözünürlüklerden yararlanabilir.

- **Pil ömrü.** Çoğu iş dizüstü bilgisayarı, normal çalışma koşulları altında en az 6 saatlik pil ömrü sunarken, bazı seçenekler 8 saat veya daha uzun sürelidir. Tam bir iş günü için sınırsız yetenek, bazı bilgi çalışanlarının ilgisini çekebilir ve daha kompakt, ultrabook dizüstü bilgisayarlarda bu özellikler kolayca bulunabilir.

- **Diğer özellikler.** Windows Hello, özellikle kızılötesi özellikli web kameraları ve parmak izi okuyucuları olmak üzere çeşitli türlerdeki biyometriyle çalışır. Kurumsal kullanıcılar genellikle parmak izi veya yüz tanıma ile oturum açma işlemlerini daha kolay, daha hızlı ve daha rahat bulur. Modern dizüstü bilgisayarlar, USB 3.1 Gen 2 veya daha iyi ve Thunderbolt 3 veya daha iyi özelliklere sahip en az iki USB-C bağlantı noktasına (biri güç ve diğeri veri için) sahip olmalıdır. Giderek, kuruluşlar, kullanıcıların normal masalarında çalışırken ek monitörleri, depolamayı ve ekranları şarj etmelerini ve bunlara takmalarını sağlamak için üst düzey USB-C/Thunderbolt yerleştirme cihazlarına yöneliyor. Bu tür yuvaları kullanarak, tek bir USB-C kablusunun bağlantısını keserek bir dizüstü bilgisayarı alıp gidebilirler.

Üst düzey konfigürasyonlar için kullanım senaryoları

Birçok kullanım senaryosu, ileri teknoloji konfigürasyonları haklı çıkarabilir. Bu tür kullanım durumları, çoğu bilgi çalışanı için tipik kullanıcıdan daha fazla bilgi iş-

lem ve grafik yoğunluklu iş yüklerini içerir. İlgili işi halletmek için daha güçlü ve kapsamlı özellik gerektirmesi muhtemel kullanım rolleri şunları içerir:

Veri analistleri, bilim adamları ve veritabanı uzmanları çok büyük miktarda veriyle çalışır, onları yoğun ve zorlu işlemeye tabi tutar ve sıklıkla sonuçları, hareketsiz ve hareketli görüntülerle sonuçlanan karmaşık, yüksek çözünürlüklü görselleştirmeler oluşturmak için kullanır. CAD/CAM/ mühendislik uzmanları, büyük hacimli karmaşık verilerle çalışır ve modellemek için büyük miktarda işlem gerektiren zorlu görselleştirmeler üretir.

Programcılar ve geliştiriciler, karmaşık uygulamaları yazmak, test etmek ve hatalarını ayıklamak için çok sayıda dosya ve işleme aracıyla birlikte çalışır; bu, genellikle büyük, yoğun işlem gerektiren tümelşik geliştirme or-

taamları bağlamında gerçekleşir.

Animatörler, 3 boyutlu sanatçılar ve grafik profesyonelleri karmaşık animasyonlar, gerçek zamanlı grafikler, videolar ve daha fazlasını oluşturmak için modeller, simülasyonlar, özel efektler ve görüntü oluşturma araçlarıyla çalışır.

Üst düzey konfigürasyonlar genellikle gerekenden daha fazlasını içerir. Bu tür makineler, onları daha az güçlü makinelere ayırt etmek için mobil iş istasyonları olarak adlandırılır. Genellikle Intel i9 veya Xeon sunucu özellikli CPU'lar gibi daha büyük, daha güçlü işlemciler, daha fazla RAM ve NVIDIA Quadro veya Radeon RX 6xxx serisi gibi ayrı grafik kartları içerirler. Genellikle her biri iki veya daha fazla NVMe SSD ve depolama için iki TB veya daha büyük özellikleri içerirler.

Son olarak üzerinde durulması gereken konulardan biri de tercih edilecek kurumsal ürünlerde kalite, fiyat, dayanıklılık değerlendirmelerinin ardından BT yöneticilerinin satış sonrası hizmet ve bakım/onarım konusunda itibarı yüksek ürünleri ve markaları tercih etmesi teknoloji alt yapı hizmetinin kesintisiz sürdürebilmesi açısından yüksek önem taşımaktadır.

Turkcell ve Ericsson'dan 5G destekli Otonom Mobil Robot çözümü

► **Turkcell ve Ericsson 5G endüstriyel kullanım senaryolarından biri olan Otonom Mobil Robot (AMR) Güvenli Geçiş uygulamasını gerçek bir depo ortamında başarıyla tamamladı.**

Ericsson tarafından sağlanan ve Turkcell'in özel 5G test şebekesinin kullanıldığı demo, Ericsson'un Endüstri 4.0 çözüm ortağı olan Türkiye'nin yerli otonom mobil robot üreticisi Milvus Robotics iş birliğiyle gerçekleştirildi. Bu çalışma, geçtiğimiz aylarda Turkcell test laboratuvarında gerçekleştirilen **Otonom Mobil Robot (AMR) Güvenli Geçiş** endüstriyel kullanım senaryosunun Türkiye'de ilk kez başarıyla uygulandığı demonun devamı niteliğini taşıyor.

Kullanım senaryosu kapsamında, **Milvus Robotics** firmasının kendi üretimi olan **SEIT500** otonom mobil robotunun (AMR) depo içinde malzemeleri hızlı ve güvenli taşınması test edildi. 5G test bağlantısıyla çalışan AMR, internet üzerinden verilen komutları emir yönetim sistemi yoluyla robotların ortak görev yöneticisine aktarmasının ardından, bu komutlar 5G bağlantısıyla depodaki robotlara transfer edildi. Bu demo ile 5G bağlantılı AMR, kör noktaya yerleştirilen endüstriyel alan tarayıcısıyla 5G üzerinden kablosuz bağlantı kurarak güvenli, verimli ve sorunsuz bir şekilde çalışırken, aynı zamanda WiFi bağlantılarında ya-

şanan kesinti ve gecikme risklerinin de aşılması sağlandı. Gerçekleştirilen demo uygulaması, 5G ve özel şebekelerin sundukları özellikler sayesinde çok sayıda bağlantılı cihazın bulunduğu bir üretim ortamında bile otonom mobil robotların serbest bir şekilde hareket edebilmesi için gereken büyük miktarda veriyi, yapay

zeka yardımıyla işleyip yönetmesine imkan verdiğini de ortaya koydu. Kullanım senaryosunun başarıyla sergilenmesiyle birlikte, Turkcell lojistik ve üretim sektöründe faaliyet gösteren kurumsal müşterilerine, sahip olduğu alt yapının yanı sıra **Ericsson Private Network** çözümü ile güvenilir ve hızlı 5G'ye hazır özel şebeke sunabilecek.

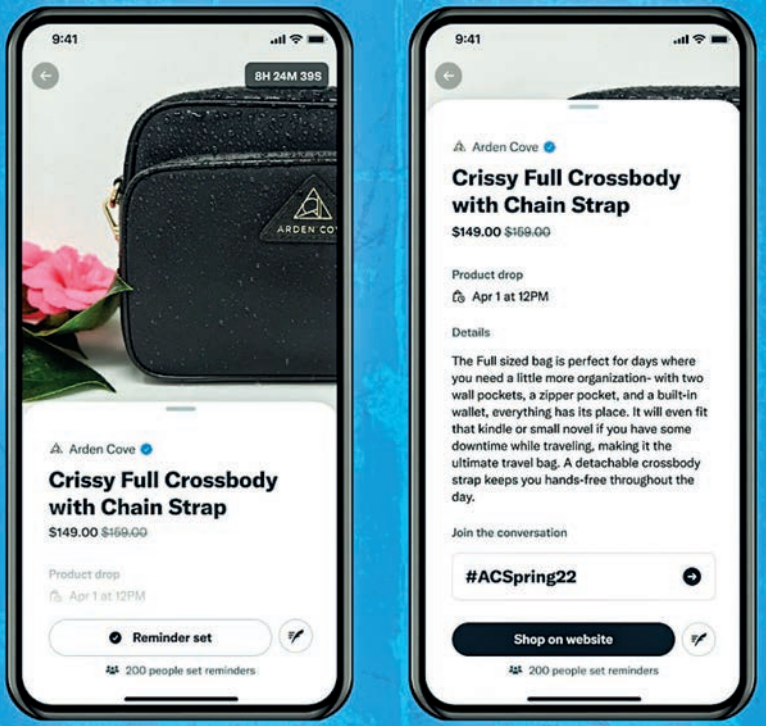
Turkcell Şebeke Teknolojilerinden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı **Gediz Sezgin**, "Türkiye'de dijitalleşmeye öncülük eden bir marka olarak, geleceğe yönelik yenilikçi teknolojiler geliştirmeye devam ediyoruz. Ericsson gibi teknoloji alanındaki iş ortaklarımızla birlikte çalışmaya devam ederek Türkiye'deki işletmelerin endüstriyel dönüşüm süreçlerini destekleyecek en yeni teknoloji ve çözümleri sunmaya devam edeceğiz." dedi. Ericsson Türkiye Genel Müdürü **Işıl Yalçın**, ise şunları söyledi: "Turkcell ve Milvus Robotics ile birlikte başarıyla sergilediğimiz bu kullanım senaryosu, bu teknolojinin geleceğinin çok parlak olduğunu net bir şekilde ortaya koydu. Türkiye'nin dijital geleceğine giden kapıları daha da aralayacak Ericsson Özel Şebeke Çözümleriyle yeni kullanım senaryolarında Turkcell'i ve endüstrileri desteklemeyi sürdüreceğiz."

Türkiye, internet hızında 101. sırada

Hayatın büyük bir parçası haline gelen internetin, ülke bazlı sabit geniş bant hızları belli oldu. Böylelikle Türkiye'nin güncel sabit bant geniş internet hızı 29.09 (Mbps) olurken, bu hızla listenin 101. sırasına yerleştiği görüldü. Ajans Press'in, Speedtest verilerinden elde ettiği bilgilere göre, 181 ülkenin sabit geniş bant internet hızları belli oldu. Böylelikle **Türkiye'nin 29.09 (Mbps) ile 101. sıraya** yerleştiği görüldü. Veriler kontrol edildiğinde Türkiye'nin internet hızında artış yaşanırken bir önceki yıla oranla 4 basamak yükseldiği kaydedildi. En yüksek internet hızının sahibi yine aynı kalırken 207.61 (Mbps) ile Singapur oldu. İkinci sıraya 200.01 (Mbps) ile Şili, üçüncü sıraya ise 189.64 (Mbps) ile Tayland, dördüncü sıraya 181.70 (Mbps) ile Hong Kong, beşinci sıraya 166.11 (Mbps) ile Danimarka, altıncı sıraya 162.74 (Mbps) ile Çin, yedinci sıraya 158.48 (Mbps) ile Makao, sekizinci sıraya 151.81 (Mbps) ile ABD, dokuzuncu sıraya 144.63 (Mbps) ile Lihtenştayn, onuncu sıraya ise 132.33 (Mbps) ile Romanya'nın yerleştiği kaydedildi. En düşük internet hızı ile listenin son sırasına yerleşen ülke de 1.81 (Mbps) ile Afganistan olarak saptandı. Küresel olarak sabit geniş bant internet indirme hızının ortalama 63.46 (Mbps) olduğu gözlenirken, genel olarak internet hızlarında artma yaşandığı gözlemlendi.

Twitter, yeni alışveriş özelliği: Product Drops

► Twitter'ın alışveriş özellikleri genişliyor. Sosyal medya devi, Twitter'daki hareketli alışveriş gündeminden ilham alan yeni bir özelliği duyurdu: Product Drop. Product Drops, alışveriş yapanların kendileri için en önemli olan lansmanlardan haberdar olmalarını sağlayacak ve markalara, alışveriş yapanların büyük ürün anlarında ilgisini çekmenin yepyeni bir yolunu sunacak.

Twitter'ın Ürün Müdürü **Justin Hoang** ise şunları söyledi: "Twitter Alışveriş ailesini genişletirken ve Product Drops gibi yeni özellikleri test ederken, önceliğimiz ticaret yapanlara alışveriş yapanlarla bulundukları yerde buluşmalarına yardımcı olan yeni araçlar sağlamak oldu. Alışveriş yapanların Twitter'da olduğunu biliyoruz, bu nedenle satıcıların etkileşim kurmak için profilde (Shop Spotlight ve Twitter Mağazaları gibi) veya zaman çizelgesinde bu yeni özelliğimiz gibi alışveriş özelliklerimizden nasıl yararlandıklarını görmekten heyecan duyuyoruz." Product Drops ile, bir satıcı yaklaşan bir lansman hakkında Tweet gönderdiğinde, Tweet'in altında bir **"Bana Hatırlat"** düğmesi görülecek. Tek dokunuşla Drop'un hatırlatılmasını talep edilebilecek. Lansman gününde, bildirimler sekmesinde, düşüşten 15 dakika önce ve düşüş anında bir uygulama içi bildirim alınabilecek, böylece satıcının web sitesinde ilk alışveriş yapanlardan biri olunabilecek ve diğer alışverişçileri geride bırakılabilecek. Bildirime tıklandığında, ürünü satıcının web sitesinde satın almak için bir **"Web sitesinde alışveriş yapın"** düğmesi görülecek. Şu an için yalnızca ABD'de bulunan ve iOS cihazlarda Twitter'ı İngilizce olarak kullanan müşteriler bu yeni özelliği görebilecek ve kullanabilecek. Twitter, bu özelliği iş ortaklarıyla test ediyor.

Twitter Elon Musk'ı ikna etmek için ham verileri paylaşmayı teklif etti

Twitter, milyarlar iş insanı **Elon Musk**'ın 44 milyar dolarlık sosyal medya platformunu satın alma sürecini ilerletmek için yüz milyonlarca günlük Tweet'e dair ham veriye erişim sunmayı planlıyor. Anlaşmaya dahil olan avukatlar ise bu veri paylaşım anlaşmasını onaylamadı. Musk, daha önce anlaşmanın çeşitli yönleri hakkında sesini yükseltmiş olmasına rağmen, Twitter'da herhangi bir yorum yapmadı. Twitter, şirketin Musk ile **"işbirliği içinde"** bilgi paylaşmaya devam ettiğini söyledi. Nisan ayında Twitter'ı satın almak için yasal olarak bağlayıcı bir anlaşma imzalayan Musk, şirket platformunda sahte hesapların yaygınlığı hakkında daha fazla bilgi sağlamadıkça anlaşmanın devam edemeyeceğini iddia ediyor. Musk herhangi bir kanıt sunmadan, Twitter'ın dolandırıcılığı ve yanlış bilgiyi teşvik eden otomatik spam bot hesaplarının sayısını önemli ölçüde hafife aldığı savunmuştu.

ÇALIŞMA HAYATINDA STRES YÖNETİMİ

Stres belirtileri ve aşamaları her insan için farklı durumlardan kaynaklanıp gerçekleşebilmektedir. Süresi yaşanan durumlara göre değişmekte olup kişisel, toplumsal, durumsal, ruhsal ve çalışma hayatı ile ilgili nedenlerden ötürü görülebilmektedir. Yaşanan stres süreci sonunda da bireysel ve örgütsel olarak birçok problem ortaya çıkmaktadır. Stresin belirtileri ve aşamaları değerlendirildiğinde, zamanımızın çoğunu geçirdiğimiz çalışma hayatımızı gözden geçirmemiz gerekmektedir.

Muhammed DEMİRALP
muhammed_demiralp@hotmail.com

Stres yaşamamıza neden olan unsurlar ise stresör olarak adlandırılmaktadır. Stresi kontrol edebilmek hayatımızın konforu ve mutluluğu için büyük önem arz etmektedir. **Stresin fiziksel, ruhsal, sosyal, duygusal ve zihinsel olarak birçok belirtisi vardır.** 5 başlık olarak ele aldığımız belirtiler sonucu görülebilecek etkiler aşağıda yer almaktadır.

Fiziksel Belirtiler

- Kalp çarpıntısı, kan basıncında artış,
- Uykusuzluk,
- Sırt ve göğüs ağrısı,
- Ani kilo değişimleri,
- Sürekli kendini yorgun hissetme,
- Tırnak yeme ve diş gıcırdatma,
- Titreme, kekeleme,
- Baş ağrıları,
- Sağlığa zararlı alışkanlıklarda artış,
- Boğazda ve ağızda kuruluk.

Ruhsal Belirtiler

- Kişisel boşluk hissi,
- Affedici özelliğin yerine kin duygusunda artış,
- Hayatın anlamsız gelmesi.

Sosyal Belirtiler

- Diğer insanlardan soyutlanmak,
- Alınganlık,
- İletişim kuramama,
- Yalnızlık hissi,
- Ben merkezli olma.

Duygusal Belirtiler

- Kızgınlık, depresyon, üzüntü,
- Soğukluk,
- Sık sık kabus görme,

- Aşırı ağlama ve gülme krizleri,
- Heyecan duygusunda azalma,
- Hastalık kuruntusu.

Zihinsel Belirtiler

- Konsantrasyon güçlüğü,
- Unutkanlık ve hafıza kaybı,
- Karamsarlık,
- Sahip olunan fobilerde artış ya da fobilerin ortaya çıkması.

Yukarıda yer alan stres belirtilerine istinaden stresin aşamalarına da kısaca baktığımızda; ilk olarak alarm aşaması karşımıza çıkmaktadır. Alarm aşaması, rutin alışkanlıkların değişim gösterdiği, fiziksel ve psikolojik olarak farklı davranışlar sergilenmeye başlanan aşama olarak değerlendirilmektedir. Sonrasında ise bu durumun kabullenilmediği ve hiçbir değişikliğin olmadığına dair direnme aşaması yaşanmaktadır. Bu aşama, normal hayatın akışından farklı bir durumla karşılaşmadığı ve inkâr olarak da ifade edilen bir süreç olarak görülmektedir. Direncin azalarak mevcut bedensel kapasitenin tükenmesi ve çeşitli hastalıkların ortaya çıktığı tükenme aşaması ise artık son evre olarak gerçekleşmektedir. Direnç aşamasında **stres kaynakları ve yoğunluk** derecelerinin azalmaması, aksine artış göstermesi sonucunda vücudun adaptasyon kapasite sınırları zorlanmaktadır. Davranışlarda keskin değişim ve hayal kırıklıklarında artış meydana gelerek, ilk aşama olan alarm evresinde yaşanan değişimlerin katlanarak arttığı bir süreç olarak ifade edilmektedir. Stres kaynağının bilinmemesi ya da çözüm bulunamaması, vücutta sistematik yıpranmalara, hastalık ve hasarlara yol açarak tükenme aşamasını oluşturur.

Stres, Latince kökenli “estricia” kelimesinden gelmektedir. Kısaca sıkıntı ve problem yaratan durumlara karşı verilen tepki olarak ifade edilmektedir. Günlük hayatımızda farkında olmadan stres yaptığımız pek çok durum ile karşılaşmaktayız. Normal eylemlerimizde farklı davranmamıza sebep olan ve kontrol edemediğimiz durumların büyük bir çoğunluğu stres kaynaklı olabilmektedir.

Stres belirtileri ve aşamaları her insan için farklı durumlardan kaynaklanıp gerçekleşebilmektedir. Süresi yaşanan durumlara göre değişmekte olup kişisel, toplumsal, durumsal, ruhsal ve çalışma hayatı ile ilgili nedenlerden ötürü görülebilmektedir. Yaşanan stres süreci sonunda da bireysel ve örgütsel olarak birçok problem ortaya çıkmaktadır. Stresin belirtileri ve aşamaları değerlendirildiğinde, zamanımızın çoğunu geçirdiğimiz çalışma hayatımızı gözden geçirmemiz gerekmektedir. Çalışma hayatında, bulunduğumuz koşulları ve mevcut durumumuzda rahatsızlık hissi veren duyguları tespit etmemiz büyük önem taşımaktadır. Çünkü çalışma hayatı, kişiler ile kurumların karşılıklı beklentilerinden oluşan bir süreci ifade etmektedir. Bireysel olarak bulunduğumuz çalışma hayatında, topluluk ya da grup olarak işlerimizi yürütmekteyiz. Bu nedenle de başka insanlarla etkileşime girmek kaçınılmazdır. Kendi işimizde ya da işimizi yaparken planladığımız süreçlerde, bizden başka bir ya da daha fazla insanın bulunması bizim stres yaşamamızın nedenlerinden biri olmaktadır. İşin kendi zorluğu ve gereksinimleri ile birlikte bir de insan faktörünün olması, stres yönetiminin öğrenilerek uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. Kaldı ki çalışma hayatımız her ne kadar zamanımızın çoğunu oluştursa da her insanın bir de yaşadığı sosyal bir hayatı söz konusudur. Bu nedenle **stres yönetimi** yaparken kişisel zamanımızın en yoğun geçtiği bölgede kendimizi gözden geçirmek yerinde bir tercih olacaktır.

Stresi yönetebilmek için öncelikle kendi sahip olduğumuz özellikleri doğru bir şekilde analiz etmeliyiz. Neye, neden tepki verdiğimiz bilirsek bunu kabul edip etkisini azaltmamız daha kolay olacaktır. Bu çerçevede ilk olarak işimizin gerekliliklerini karşılamak için kendi üstümüze düşenleri eksiksiz yapmamız gerekmektedir. Öncelikle **bireysel anlamda** yeterliliğimizi sağlayabilirsek, sonrasında birlikte çalıştığımız kişilerle de bir bütünlük sağlamamız mümkün olacaktır. Çalışma arkadaşlarıyla geçirilen zaman ve yürütülen süreçler kadar ast-üst ilişkileri de çalışma hayatında stres kaynaklarının nedenlerinden biri olmaktadır. Yapılan işe dair **yöneticiden olumsuz bir geri dönüş alınması** ya da astında çalışan personelin verilen işi beklendiği şekilde yerine getirmemesi de stres yaratmaktadır. Çünkü iş akışında yaşanabilecek bir olumsuzluk bireysel olarak stresli bir sürecin başlan-

gıcı olabilmektedir. Bu gibi durumlarda ilk olarak belirttiğim kişisel yeterlilik duygusunun hatırlanması gerekmektedir. Çoğu zaman kişi kendisinden uzaklaşarak olumsuz duyguların içine kendini sokmaktadır. Fakat iş akışında yaşanan süreçte bireysel olarak kişi üzerine düşeni yapmışsa, durumun strese dönüşmeden çözümüne odaklanabilecektir.

Kişinin kendisine bağlı olan ve olmayan durumları iyi bir şekilde ayırt etmesi gerekmektedir. Elbette işin olumsuz bir süreç içerisine girmesi kabul edilebilir bir durum değildir. Fakat kişinin kendini bilerek bu süreci daha hafif atlatması ve sonrasında yaşanacak durumları makul karşılaması da mümkündür. Zamana karşı yapılan işlerde de **stres seviyesi artışı** göstermektedir. Bu durum da kişilerin standardında değişimler yaşanmasına sebep olmaktadır. Kişinin kendi özellikleri çerçevesinde bulunduğu kurumun çalışma koşullarına uyum göstermesi önemlidir. Sorunun kaynağına doğru

inildiği zaman stres yaşanabilecek durumları azaltmak mümkündür. Stresin kontrol edilebilir seviyesini doğru tespit etmek, istemsiz karşılaştığımız stres durumlarına karşı göstereceğimiz reaksiyonun pozitif olmasını sağlayacaktır. Özellikle bireysel farkındalığı yüksek kişiler, stres yönetimi konusunda daha başarılı olmaktadır. Durum analizi yaparak, yaşanabilecek stresi en aza indirmek için otomatik olarak bir refleks geliştirirler. Çünkü stresin farkına varılmadan ortaya çıkaracağı durumların büyüklüğü, hesaplanamayacak seviyede olabilmektedir. Bu nedenle de tespiti mümkün ve çözümü olabilecek durumlarda stres yaşamamak, kişilerin çalışma hayatında daha az yıpranmalarını sağlayacaktır.

Geçen zamanın ardından maruz kalınan stresin farkına varılarak söylenen **"keşke"**ler maalesef bizlere bir katkı sağlamayacaktır. **Yaşanmış değiştiremeyiz ama yaşanacak şeyleri kendi adımıza olumlu hale getirebiliriz.**

ASELSAN'da 5 Genel Müdür Yardımcısı değişti

ASELSAN'da 5 Genel Müdür Yardımcılığı'na yeni isimler atandı. Şirketin Yönetim Kurulu Toplantısı sonrasında alınan kararlar açıklandı. Buna göre; Radar ve Elektronik Harp Sistemleri (REHİS) Sektör Başkanlığı Genel Müdür Yardımcılığı Radar Programları Direktörü olarak görev yapan Mustafa Yaman'ın Haberleşme ve Bilgi Teknolojileri (HBT) Sektör Başkanı ve Genel Müdür Yardımcısı; REHİS Sektör Başkanlığı Genel Müdür Yardımcılığı Radar Sistem Mühendisliği Direktörü olarak görev yapan Mustafa Akkul'un REHİS Sektör Başkanı ve Genel Müdür Yardımcısı; Teknoloji

ve Strateji Yönetimi Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yapan **Prof. Dr. Mehmet Çelik**'in Ulaşım, Güvenlik, Enerji, Otomasyon ve Sağlık Sistemleri (UGES) Sektör Başkanı ve Genel Müdür Yardımcısı, **Ahmet Akyol**'un Mikroelektronik, Güdüm ve Elektro-Optik (MGEO) Sektör Başkanı ve Genel Müdür Yardımcısı; **Taha Yücel**'in Teknoloji ve Strateji Yönetimi Genel Müdür Yardımcısı olarak atandığı bildirildi. Yapılan atamalar sonucunda, **ASELSAN'daki 10 Genel Müdür Yardımcılığından 5'ine yeni isimler getirilmiş oldu.**

Genç ve kadınlara özel "Dijital Atılım" projesi

► Cisco, sosyal sorumluluk projelerine bir yenisini daha ekledi. Gençlerin ve kadınların, yeni nesil işler için dijital yetkinliklerini geliştirmeyi ve iş hayatına kazandırılmasını hedefleyen "Dijital Atılım" projesine 1700 kişi katıldı.

2ay süren ve sonrasında staj imkânı da sunulan eğitimlerde başarılı olan katılımcılar, "Dijital Staj Sertifikası" almaya hak kazandı. **Cisco Türkiye Genel Müdürü Didem Duru** programın çok başarılı geçtiğini belirterek şöyle dedi: "Öncelikle tüm eğitmenlere, Toplum Gönülleri Vakfı ve Technologist Women Platformu başta olmak üzere tüm destekçilerimize katkılarından dolayı teşekkür etmek istiyorum. Gençlerin ve kadınların, dijitalleşen dünyanın gerektirdiği yetkinlikleri kazanması, iş dünyasına entegre olabilmeleri adına büyük önem taşıyor. Onlara yeni ufuklar açacak bu eğitimleri vermekten ötürü çok mutluyuz. Sosyal sorumluluk projelerimizle, geçmişte olduğu gibi bundan böyle de Cisco olarak Türkiye'nin geleceğine yatırım yapmaya devam edeceğiz."

Karadeniz gazı, 2023'ün ilk çeyreğinde milli iletim sisteminde!

► **Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Karadeniz Gazı Denize İlk Boru İndirme ve Kaynak Töreni"ne katıldı. Karadeniz gazında kritik bir safhaya daha ulaşmanın heyecanını yaşadıklarını belirten Erdoğan, yerli gazın 2023'te milletin hizmetine sunulacağını söyledi.**

Cumhurbaşkanı, **Fatih**'in keşfinin ardından **Yavuz** ve **Kanuni** sondaj gemilerinin de Karadeniz'e intikal ettiğini, bu gemilerin **Fatih**'in açtığı sondaj kuyularının alt ve üst tamamlama operasyonlarını gerçekleştirdiklerini bildirdi. **Yavuz** sondaj gemisinin, açılan kuyulardaki gaz akışını ölçecek kuyu başı vanalarını ve kuyu içi akıllı vana sistemlerini yerleştirdiğini ifade eden **Erdoğan**, şöyle devam etti: "Sığ deniz kısmına boru serimi ve montajını yapacak gemi Türkiye'ye ulaştı. 'Bismillah' diyerek ilk boruları denize indiriyor, ardından da ilk kaynağımızı yapıyoruz. Derin deniz tarafında da inşallah ilk kaynağı önümüzdeki ay vuracağız. Sadece deniz tarafında bu çalışmaları yapmakla iş bitmiyor, derin denizde inşa edeceğimiz boru hattıyla eş zamanlı olarak doğal gazı milli iletim şebekemize taşıyacak karadaki 211 kilometrelik boru hattının yapımına da başlıyoruz. Gaz karaya gelince işlenecek, ayrıştırma işlemleri yapıldıktan sonra belirli bir basınçla milli doğal gaz iletim sistemimize aktarılacak. Bu projenin ilk etabında doğal gaz işleme tesisine gelen gazın ölçülmesi için

Batı Karadeniz Gaz Ölçüm İstasyonu'nu ve 36 kilometrelik Batı Karadeniz Doğalgaz Boru Hattı Faz-1'i inşa ediyoruz. İnşallah buradaki çalışmalarımızı Kasım ayının ilk haftalarında tamamlıyoruz. Böylece 2023'ün birinci çeyreğinde ilk fazda üretilen günlük 10 milyon metreküp doğal gazı milli iletim sistemimize aktarmış olacağız." **Erdoğan**, **Mersin Taşucu**'nda teknik hazırlıkları yapılan dördüncü sondaj gemisine **Abdülhamid**

Han ismini verdiklerini açıkladı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, tören öncesinde yetkililerden çalışmalara ilişkin bilgi aldı. Konuşmaların ardından Castoro 10 gemisine canlı bağlandı. Erdoğan'ın gemideki personele verdiği talimatla **Sakarya Gaz Sahası**'nı karaya bağlayacak 170 kilometre uzunluktaki boru hattının ilk deniz kaynağı yapıldı. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı **Fatih Dönmez**, Sakarya Gaz Sahasında bulunan ve müjdelenen Tuna-1 sondaj kuyusunda keşfi yapan matkap ucunu günün anısına Erdoğan'a takdim etti. Törene, Cumhurbaşkanı Yardımcısı **Fuat Oktay**, İçişleri Bakanı **Süleyman Soylu**, Milli Eğitim Bakanı **Mahmut Özer**, Sanayi ve Teknoloji Bakanı **Mustafa Varank**, Tarım ve Orman Bakanı **Vahit Kirişçi**, Ticaret Bakanı **Mehmet Muş** da katıldı.

Bakan Dönmez: "Doğu Akdeniz gazının Türkiye üzerinden pazarlara ulaşmasıyla ilgili yeni adımlar atılabilir"

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı **Fatih Dönmez**, Avrupa Enerji Borsaları Birliği (EUROPEX) tarafından Antalya Belek Turizm Merkezi'nde düzenlenen "20. Yıl Buluşması"na katıldı. Dönmez burada yaptığı konuşmada, katılımcıları Türkiye'de misafir etmekten ve EUROPEX toplantısına ev sahipliği yapmaktan mutluluk duyduğunu ifade etti. Konuşmasında TANAP ve devamında doğal gaz boru hattı Türk Akım'ın Avrupa'nın enerji arz güvenliği açısından son derece kritik konular olduğuna dikkat çeken Bakan Dönmez, "Belki önümüzdeki günlerde Doğu Akdeniz gazının da Türkiye üzerinden pazarlara ulaşmasıyla alakalı yeni adımlar atılabilir" diye konuştu.

Yeşil dönüşümde nükleer enerjinin rolü tartışıldı

► Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın destekleriyle Ankara Sanayi Odası (ASO) ve Nükleer Sanayi Derneği (NSD) tarafından düzenlenen 4. Nükleer Santraller Fuarı ve 8. Nükleer Santraller Zirvesi (NPPES), Pullman İstanbul Kongre Merkezi'nde yapıldı.

NPPES'in açılışına, T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Mehmet Fatih Kacır, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Nükleer Enerji ve Uluslararası Projeler Genel Müdürü Afşin Burak Bostancı, ASO Başkanı Nurettin Özdebir, NSD Başkanı Alikean Çiftçi, Dünya Nükleer Derneği Sanayi İş Birliği Başkanı Serge Gorlin ve Akkuyu NGS Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Anton Dedusenko ile birçok yerli ve yabancı ziyaretçi katıldı. Zirve'nin açılışı için TBMM Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanı Ziya Altunyaldız, Dünya Nükleer Derneği Genel Direktörü Sa-ma Bilbao y Leon

ve Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı Genel Direktörü Rafael Mariano Grossi de video bağlantısıyla mesajlarını gönderdi. Enerjide dışa bağımlılığın azaltılması için nükleer enerjinin olmaz olmamız olduğunu belirten T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Mehmet Fatih Kacır, enerji üretirken sıfır emisyonla çalışan nükleer santrallerin iklim değişikliğiyle mücadelemize de katkı sağlayacağını belirtti. Kacır, "Akkuyu Nükleer Güç Santralimizin ilk reaktörü 2023 yılında devreye alınacak. Cumhuriyetimizin 100. yılında Türkiye nükleer enerji sahibi ülkeler ligine katılacak. Toplam 4 bin 800 megavat kurulu güce sahip olacak Akkuyu, yıllık

35 milyar kilovat/saat elektrik üreterek ihtiyacımızın yaklaşık yüzde 10'unu karşılayacaktır. İkinci nükleer enerji santrali için de temalar devam ediyor" dedi. TBMM Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanı Ziya Altunyaldız, fosil yakıtlardaki tedarik sorunu ve yeşil dönüşüm hedefleri için nükleer enerjinin ve yenilenebilir enerjinin öneminin arttığına dikkat çekti. Ankara Sanayi Odası Başkanı Nurettin Özdebir ise "Nükleer santraller ile güç üretiminin dünyanın ihtiyaç duyduğu temiz, karbonsuz ve sürdürülebilir enerji için akla gelen ilk seçeneklerden biri olduğu kaçınılmazdır" diye konuştu

Panasonic 5 yılda elektrikli araç bataryaları üretimini 4'e katlayacak

Panasonic 2028 mali yılına kadar elektrikli araç bataryaları üretimini 4'e katlayacak. Japon firma bünyesindeki Panasonic Energy, elektrikli araç bataryalarına yönelik artan talebi karşılamak adına yeni hedeflerini açıkladı. Buna göre Panasonic Energy, elektrikli araçlara yönelik batarya üretimini 2028 mali yılına kadar 4 kat artırmayı planlıyor. İlk hedef olarak, batarya satış gelirlerinin, Mart 2025'te sona erecek 2024 mali yılına dek 970 milyar yene (7,5 milyar dolar) erişmesi hedefleniyor. Bu kapsamda mevcut üretim kapasiteleri artırılacak, Kuzey Amerika'da yeni fabrikalar kurulacak. Japonya'nın güneybatısındaki Wakayama fabrikasında seri üretilecek "yeni nesil 4680 batarya hücresi" 2023 mali yılında ABD'li Tesla'ya tedarik edilecek.

Elektrikli araç ve yenilenebilir teknolojilere 3 milyar dolarlık altyapı yatırımı planlanıyor

► Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, enerjide yeni teknoloji yatırımlarının önemli olduğunu belirterek, 2030'a kadar elektrikli araçlar ile dağıtık üretim ve yenilenebilir enerji teknolojileri için toplamda 3 milyar dolarlık altyapı yatırımı yapılacağını bildirdi.

Bakan Dönmez, Elektrik Dağıtım Hizmetleri Derneği (ELDER) 14. Sektör Değerlendirme Toplantısı'nda yaptığı konuşmada, elektrik dağıtım sektörünün 2021'de yaşanan küresel tedarik sorunlarına rağmen yatırımlarını büyük oranda gerçekleştirdiğini vurguladı. Dönmez, "2016-2020 arasında yani 3. uygulama döneminde toplam 74,3 milyar liralık elektrik dağıtım yatırımı yapıldı. 2021-2025 yıllarını kapsayan 4. uygulama dönemi için bu rakam 124 milyar lira olarak belirlendi. Halihazırda 16 milyar lirası şebeke, 4 milyar lirası da diğer yatırımlar olmak üzere toplam 20 milyar liralık yatırım hayata geçirildi" dedi. Bakan Dönmez, planlı bakım için de yüzde 99,3'lük gerçekleştirme oranına ulaşıldığını dikkati çekerek, burada daimi rehabilitasyon, yenileme ve geliştirmenin önemli olduğunu anlattı. Yeni dağıtım şebekesi modelleri ve teknolojilerinin öneminin de

altını çizen Dönmez, şöyle devam etti: "Önümüzdeki yılların en önemli konu başlıklarından biri elektrikli otomobiller olacak. 2030'a kadar elektrikli araç şebeke altyapısı için 1 milyar dolarlık yatırım yapılacak. Dağıtık enerji üretimi özellikle ana şebekeye binen yükün azaltılması açısından önemli. Bu nedenle, 2030'a kadar dağıtık üretim ve yenilenebilir enerji teknolojileri için 2 milyar dolarlık şebeke yatırımı yapılması gerekiyor."

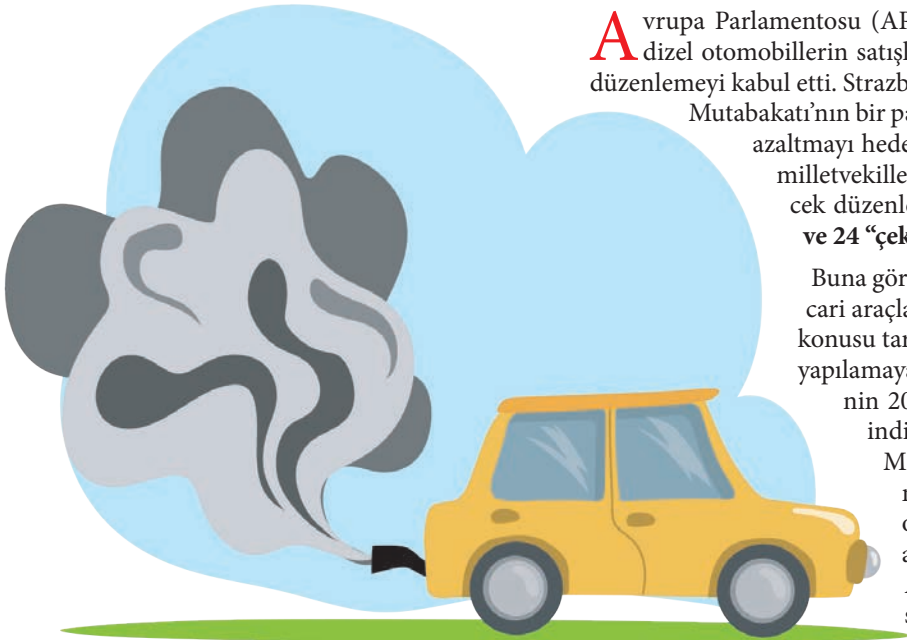
Dönmez, siber güvenlik ve dijital dönüşümün sektör için kritik olduğuna dikkati çekerek, sözlerini şöyle tamamladı: "Dijital günlük seviyemizi artıracak uygulamaları hayata geçirdikçe, tüketici memnuniyeti ve şebeke güvenliğimiz de aynı oranda artacak. Sektörel siber atak dağılımına geldiğimizde ise orada oldukça popüler olduğumuzu görüyoruz. Siber saldırıların yüzde 11'i enerji sektörüne yapılıyor. Yaklaşık 9 siber ataktan 1'inin enerji sektörüne yapılıyor olması dijital güvenlik meselesinin önemini gösteriyor."

AB'de dizel ve benzinli otomobil satışları 2035'ten itibaren yasaklanacak

Avrupa Parlamentosu (AP), Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde yeni benzinli ve dizel otomobillerin satışlarının 2035'ten itibaren yasaklanmasını içeren yasal düzenlemeyi kabul etti. Strazburg'da bir araya gelen AP Genel Kurulu, Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın bir parçası olan ve emisyonları 2030'a kadar en az yüzde 55 azaltmayı hedefleyen "55'e Uyum-Fit for 55" paketini görüştü. AP milletvekilleri, taşıtlara yeni karbon emisyon standartları getirecek düzenlemeye ilişkin pozisyonlarını 339 "evet", 249 "hayır" ve 24 "çekimser" oyla kabul etti.

Buna göre, 2035'ten itibaren satılacak yeni otomobil ve hafif ticari araçlar sıfır emisyonlu olacak. Böylece, AB ülkelerinde söz konusu tarihten itibaren yeni benzinli veya dizel otomobil satışı yapılamayacak. Euronews'in haberine göre bazı milletvekillerinin 2035 yılına kadar karbon azaltma hedefini yüzde 90'a indirme girişimleri ise Genel Kurul'da kabul görmedi.

Milletvekilleri, 2030 yılı emisyon düşürme hedefini otomobiller için yüzde 55, kamyonetler için de yüzde 50 olarak belirledi. Bu aşamadan sonra AP ile üye ülkeler arasında düzenlemeye ilişkin müzakereler yapılacak. AB, 2050 yılına kadar bütün sektörlerin ve araçların sıfır emisyonlu olmasını hedefliyor.

Enerji Akademisi kuruluyor

► Elektrik Üretim AŞ (EÜAŞ) ile Yükseköğretim Kurulu (YÖK) arasında “Enerji Akademi Programı İşbirliği Protokolü” imzalandı. Protokol uyarınca enerji sektörünün ihtiyaç duyduğu projeler EÜAŞ – üniversiteler iş birliğinde yürütülecek. Proje konularıyla ilgili açılacak yüksek lisans ya da doktora programlarına personelimiz ve diğer üniversite öğrencileri katılabilecek.

YÖK Başkanlığında düzenlenen imza töreninde konuşan EÜAŞ Genel Müdürü Dr. İzzet Alagöz yapılan protokolün önemine değinerek, “Bugün tüm dünya ülkelerinde alternatif enerji kaynakları ve enerji üretim teknolojileri konuşuluyor. Daha az iç tüketimle daha fazla elektrik üretebilme konuşuluyor. Dolayısıyla enerji akademisi bize bu fırsatları sağlayacak, bu alanlarda insanlar da yetiştirecek” dedi. EÜAŞ’ın kamu adına devletin sahip olduğu elektrik santrallerini

işlettiğini belirten Genel Müdür Alagöz, şöyle devam etti: “Türkiye’nin yarınlarını emanet edeceğimiz insanları yetiştirme görevimiz var. Madem biz enerjinin okuyoruz bunu profesyonel alana da taşımamız gerekiyor. Bugün bize bu fırsatı verildi. Değerli üniversite rektörlerim, YÖK üyesi arkadaşlarım harika bir çalışma ortaya koydular. Bir ihtiyaca ilaç olacak, ülkenin ve dünyanın enerji uzmanlarını yetiştirecek bir protokol imzalıyoruz. Biz bu heyecanla buradayız ve üniversiteleri-

mizin bizim yanımızda olması gerekirdi. Siz bunu sağladınız. Artık üniversitelerimizle birlikte koşacağız. Biz tek başına ve tek ayakla koşamayacağımızı biliyoruz. Teknik olarak biz sorunlarımıza kendi başımıza çözümler üretmeye çalışıyoruz. Ama tüm dünyanın konuştuğu enerjiyle ilgili konular belli. Bu alanlarda ya oturacağız, bekleyeceğiz, dünya teknoloji üretecek biz onların müşterisi olacağız. Ya da biz teknoloji üreteceğiz dünya bizim müşterimiz olacak.”

Enerji verimliliğine hibe desteği

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), “**KOBİ Enerji Verimliliği Desteği**” adını verdiği yeni program açıkladı. Programa göre KOSGEB enerji verimliliğine yönelik yapılacak yatırımlara **400 bin TL**’ye kadar hibe desteği verecek. Proje kapsamında ilk etapta harcamaları KOSGEB tarafından karşılanmak üzere firmaların enerji verimliliği haritası çıkarılacak. Bu aşamadan sonra yüksek enerji tüketen, verimsiz çalışan motorlar AB standartlarında yenilenecek. KOSGEB, proje kapsamında değiştirilecek motorlar için 30

bin liraya kadar etüt, 400 bin TL’ye kadar verimlilik artırıcı yatırım için hibe verecek. Şu ana kadar programa **152 firma, 20 hizmet sağlayıcısı ve 16 etüt proje sertifikasına sahip şirket** başvurdu. Proje başlamadan önce ihtiyaçları tespit ettiklerini dile getiren Kurt, şirketlere programa katılma çağrısında bulundu. Kurt, işletmelerin kullandığı uzun yıllar kullanılmış verimsiz motorların AB standartlarındaki motorlara dönüştürülmesini amaçladıklarını dile getirdi. KOSGEB’in analizlerine göre Türkiye’de sanayicilerin elinde 4 milyon 306 bin adet 7.5 kW ve üzeri AC motor bulunuyor. Bu motorların 3 milyon 783 bini ise enerji yönünden verimsiz durumda. Yani KOSGEB’in projesi kapsamında değişime tabi motor sayısı 3 milyon 783 bin civarında. Bu kategoride en çok motor 757 bin 504 ile gıda imalatında yer alıyor. Bunu 518 bin 864 ile fabrikasyon metal imalatı takip ediyor.

Enerjisa Enerji'nin marka değeri 222 milyon dolar

► Sabancı Holding ve E.ON ortaklığında faaliyet gösteren elektrik dağıtım ve satış sektörünün lider oyuncusu Enerjisa Enerji, dünyanın önde gelen bağımsız marka değerlendirme danışmanlık şirketi Brand Finance'in her yıl yayınladığı En Değerli Markalar Turkey 100 listesinde geçtiğimiz seneye göre dokuz sıra birden yükselerek büyük bir atılımla yirmi birinci sıraya yükseldi.

Geçtiğimiz yıla oranla sıralamada büyük bir sıçrama gösteren Enerjisa Enerji, marka değerini de **181 milyon USD'dan 222 USD'a** yükseldi. Enerji sektöründe ilk 100 içinde yer alan tek marka olan Enerjisa Enerji'nin marka notu ise A+’a yükseldi. Enerjisa aynı zamanda bu yıl ilk 10 içerisinde güçlerini artıran 5 şirketten biri oldu.

Brand Finance listesinde büyük bir yükseliş kaydetmekten gurur duyduğunu belirten **Enerjisa Enerjisi CEO'su Murat Pınar** ise "Brand Finance listesinde bu yıl büyük bir atılım gerçekleştirerek 30. Sıradan 21. Sıraya yükseldik. Bu sonuç müşterilerimizin ve paydaşlarımızın bize duyduğu güven ve gerçekleştirdiği

miz yatırımların piyasalar nezdinde olumlu karşılanmasının bir sonucudur. Enerjisa Enerji olarak ülkemizin büyüme potansiyeli yüksek olan elektrik dağıtım ve satış sektöründe teknoloji ve sürdürülebilirlik merkezli bir strateji değer üretmek ilerliyoruz. Daha yeşil ve akıllı bir gelecek için sürekli olarak kendimizi geliştirmeye adanarak yaşadığımız çevreye ve topluma fayda sağlarken ve müşterilerimizin hayatını kolaylaştıracak ürünler geliştirmeye ve yatırımlarımızı hayata geçirmeye devam edeceğiz" dedi.

Her yıl en büyük 5000 marka sıralaması yaparak ülke ve sektör bazında yaklaşık 100 rapor yayınlayan **Brand Finance**, en başarılı markalar listesini oluştururken markaların güçlerini arttırması için gerekli yatırımları yapması, paydaşlar nezdinde olumlu ve talebi tetikleyici algı oluşturmaları ve oluşan algıyı finansal sonuçlara yansıtma başarısı göstermesi kistaslarını gözetiyor.

Enerjisa Dağıtım Şirketlerinin yeni Genel Müdürü Oğuzhan ÖZSÜREKÇİ oldu

Türkiye'de Başkent EDAŞ, Ayedaş ve Toroslar EDAŞ ile 14 ilde 21 milyon aşkın tüketiciye elektrik dağıtım hizmeti veren Enerjisa Dağıtım Şirketlerinin Genel Müdürlüğü'ne Oğuzhan Özsürekcı getirildi.

Atamaya kadar şirketin Saha Operasyonları Grup Direktörlüğünü yürüten Özsürekcı, 1 Temmuz 2022'de genel müdürlük görevini Süleyman Samsa'dan devralacak. 2002 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü'nden mezun olduktan sonra, 2008 yılında yine aynı bölümde yüksek lisansını tamamlayan Özsürekcı, 2003 yılının sonunda Başkent EDAŞ'a katıldığı günden bu yana şirkette farklı yönetim pozisyonlarında görev aldı.

Enerjisa Enerji'nin dağıtım birimindeki görev değişimine yönelik olarak Enerjisa Enerji CEO'su Murat Pınar şunları kaydetti: "Ülkemizin farklı coğrafyalarında yeri geldiğinde yangın, sel ve yoğun kar gibi afetlerde dahi kaliteli ve kesintisiz enerji için faaliyet gösteren elektrik dağıtım şirketlerimiz yeni dönemde de hem sektöründeki liderliğine hem de hizmet bölgelerindeki aralıksız yatırım, bakım ve arıza onarım çalışmalarına devam edecektir. Dağıtım birimimizde Genel Müdürlük görevini 2 yılı aşkın süre yürüten Süleyman Samsa'ya tüm katkıları için teşekkür ediyor, Oğuzhan Özsürekcı'ye de yeni görevinde başarılar diliyorum."

► **Enerji yönetimi şirketi Schneider Electric, Metaverse'e özel projesini hayata geçirdi. Küresel anlamda en dikkat çeken Metaverse evrenlerinden ikisi olarak kabul edilen Decentraland ile Spatial'da İnovasyon Merkezi ile yer almaya başlayan Schneider Electric, enerjinin büyüğü dünyasını siber uzaya taşıyor.**

Schneider Electric düzenlediği özel etkinlikte, iç ve dış paydaşlarından 100'ün üzerinde çalışanla Metaverse deneyimi yaşatılarak proje başarıyla hayata geçirildi. Metaverse İnovasyon Merkezi'nin tasarımında demo masalarını ve elektrikli şarj istasyonlarını öne çıkaran Schneider Electric, kontrol merkezi bölümünde sanal ziyaretçilerine enerji dünyasını farklı bir yönüyle anlatıyor.

Metaverse platformlarındaki İnovasyon Merkezin'i ziyaret eden gezginler, pek çok Schneider Electric ürünü ayrıntılı biçimde, üç boyutlu olarak yakından inceleyerek tanıyabilecek. Decentraland ve Spatial'daki Schneider Electric İnovasyon Merkezi'nde ziyaretçiler, VR gözlükleriyle en üst seviyede deneyim elde edebiliyor.

Öğretmenler için iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik eğitimi

► **Schneider Electric, öğretmenler için sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği eğitim programını hayata geçiriyor.**

Bogaziçi Üniversitesi iş birliğiyle bu yıl ikincisi gerçekleştirilen "Öğretmenler 2030: K12 Okul Öğretmenleri Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve İklim Seferberliği Eğitimi", K-12 düzeyinde görev yapan öğretmenleri kapsıyor.

Öğretmenlerin bu programla sürdürülebilirlik vizyonunu kavramaları; sürdürülebilir kalkınmanın temel unsurları, çevresel, sosyal ve ekonomik boyutları hakkında bilgi edinmeleri; edinilen bilgi ve birikimi kişisel ve mesleki yaşantılarına yansıtmaları ve "Sürdürülebilir Kalkınma İçin Eğitim" yaklaşımı bağlamında uygulama becerilerini geliştirmeleri amaçlanıyor. Eğitim programının içerikleri arasında Sürdürülebilir Kalkınma Felsefesi, İklim Krizi ve Ekolojik Sürdürülebilirlik, Toplumsal Sürdürülebilirlik ve Ekonomik Sürdürülebilirlik gibi konular öne çıkıyor. Toplamda 21 saatlik bir süreyi kapsayan ve %90 devam zorunluluğu bulunan eğitimleri tamamlayanlara "Schneider Elektrik - BUYEM - SDSN Turkey Öğretmenler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve İklim Seferberliği Eğitimi Katılım Belgesi" verilecek.

Schneider Electric Türkiye'de yeni atama

Schneider Electric; Türkiye, Orta Asya ve Pakistan Bölge Pazarlama ve İletişim Direktörü olarak Elif Özyurt'un atandığını duyurdu. Nisan 2022 itibarıyla Schneider Electric'e katılan ve yeni görevine başlayan Özyurt, şirketin bölgedeki iletişim ve pazarlama faaliyetlerinden sorumlu olacak.

Profesyonel iş yaşamına Anel Group'ta başlayan Özyurt, ardından Alcatel Lucent ve Nokia firmalarının kurumsal iletişim departmanında yöneticilik görevlerinde bulundu. Sonrasında 2017-2021 arasında Novartis İlaç'ta lokal ve global rollerde görev alan Elif Özyurt, Schneider Electric'e katılmadan önce son olarak Baymak'ta İletişim ve Sürdürülebilirlik Direktörü görevinde bulundu.

Elif Özyurt Bahçeşehir Üniversitesi'nde Reklamcılık ve Halkla İlişkiler doktora'sına devam ediyor ve Marmara Üniversitesi Endüstriyel Psikoloji master derecesi ile İstanbul Üniversitesi Ekonomi lisans derecesi bulunuyor. Özyurt'un uzmanlık alanları arasında Entegre Pazarlama İletişimi, Kurumsal İletişim, Stratejik İletişim, Kriz ve Değişim Yönetimi, Organizasyonel Gelişim, Yönetim Sistemleri ve İş Süreçlerinin İyileştirilmesi gibi konular yer alıyor.

Biden'dan petrol şirketlerine mektup

ABD Başkanı Joe Biden, ülkede galon başı ortalaması 5 doların üzerine çıkarak rekor kıran benzin fiyatlarına çözüm için petrol şirketlerine bir mektup yazarak, üretimi artırma çağrısında bulundu. Biden, ülkedeki benzin fiyatlarına yönelik, ülkenin en büyük petrol tedarikçilerinden Exxon-Mobil, Chevron, BP ve Shell'in de aralarında bulunduğu şirketlere bir mektup yazdı. Rusya-Ukrayna Savaşı'nın başlangıcından bu yana ülkedeki benzin fiyatlarının galon başına ortalama 1,70 dolar arttığına işaret eden Biden, Amerikan halkının yaşadığı finansal sıkıntıların sorumlusunun Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin olduğunu kaydetti. Biden, öte yandan petrol rafinerilerinin kar marjlarının da bu süreçte rekor seviyede artmasının halkın üzerindeki ekonomik baskıyı artırdığını vurgulayarak, "Şirketlerinizin hala petrol, mazot ve diğer rafineri ürünlerinin üretimini ve tedarikini artırmak için acil adım atma şansı var" ifadesini kullandı. Mektubunda Biden, yakın zamanda rafineri kapasitelerinin artırılması için tüm federal yetkilerini kullanacağını belirtti.

Benzin için 3 aylık vergi muafiyeti çağrısı

Öte yandan ABD Başkanı Joe Biden, ülkede artan benzin fiyatlarıyla mücadele amacıyla federal benzin vergisinin eylül ayına kadar 3 ay süreyle askıya alınması için Kongre'ye çağrıda bulundu. Beyaz Saray'dan yapılan açıklamada, Rusya'nın Ukrayna'ya saldırmasından bu yana benzin fiyatının tüm dünyada yükseldiği ve Amerika'da galon başına neredeyse 2 dolar arttığı bildirildi. Biden'ın yüksek benzin fiyatlarının çalışan aileler için önemli bir zorluk oluşturduğunun farkında olduğuna işaret edilen açıklamada, bu nedenle son dönemde Stratejik Petrol Rezervi'nden petrolün kullanıma sunulması dahil olmak üzere petrol arzının artırılması için harekete geçildiği aktarıldı.

Doğal gazda yüzde 30, elektriğe yüzde 15 zam

Boru Hatları ile Petrol Taşıma AŞ (BOTAŞ) web sitesinde, Haziran ayına ilişkin doğal gaz toptan satış tarifesini yayımladı. Tarifeye göre BOTAŞ'ın konut tüketicileri için gaz dağıtım şirketlerine Haziran'da uygulayacağı satış fiyatı bin metreküp doğal gaz için 3 bin 264 lira oldu. Mayıs ayına göre bu rakam yüzde 30'luk bir artışa işaret ediyor.

BOTAŞ açıklamasında dünya genelinde artan enerji fiyatlarına işaret edilerek bazı Avrupa başkentlerinde konut doğal gaz birim fiyatlarının Türkiye'ye göre daha yüksek olduğu belirtildi. Elektrik üretim amaçlı tarifiede bin metreküp doğal gazın fiyatı ise 12 bin 500 lira olarak belirlendi. Bu rakam Mayıs ayına göre yüzde 16 artışa işaret ediyor. Sanayi abonelerinin tarifesinde bin metreküp doğal gaz için 10 bin 416 lira olurken önceki aya göre yüzde 10'luk bir artış gerçekleşti.

Elektrik fiyatları da arttı

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun (EPDK) faaliyet bazlı, nihai ve yeşil tarife tabloları Resmi Gazete'nin bugünkü sayısında yayımlandı. Buna göre, mesken abonelerinin tarifesine yüzde 15, sanayi ve ticarethane abonelerinin tarifesine ise yüzde 25 zam yapıldı. Tarifeye göre ilk kademedeki bulunan mesken abonelerinin tarifesinde kilovatsaat başı fiyat 129,0639 kuruş, yüksek kademedeki yer alanların tarifesinde ise kilovatsaat başı fiyat 192,7977 kuruş oldu. İlk kademedeki yer alan ticarethane abonelerinin tarifesinde elektriğin kilovatsaat fiyatı, 208,9154 kuruş, yüksek kademedeki kilovatsaat fiyat da 278,0099 kuruş olarak belirlendi.

Adnan PEHLİVAN

adnanpehlivan@ictyayin.com.tr

YAZIN HARMANA S.Ç.N ÖKÜZÜN, KIŞIN HATILDA AĞZINA GELİR!

Nerden çıktı şimdi bu atasözü? Gündemle ne alakası var, bilişim sektörünü, teknokentleri, regülasyonları neden ilgilendiriyor? gibi düşünce bulutlarını görüyor gibiyim.

Çok ama çok ilgisi var bu atasözümüzün sektörümüzle. Öncelikle atasözünün günümüz Türkçesiyle anlamına bakalım sonra sektörümüzü neden ilgilendiriyor onu değerlendirelim.

“Düşüncesizce hareket edip, kötülük eden kişi, ilerleyen zamanda yaptığı yanlışların cezasını çeker. Geleceği düşünmeden kötü işler yapan kişi, ileride, yaptığı kötülüklerle karşılaşır. Düşüncesiz ve kötü davranan kişi, gelecekte yaptığı hataları cezalandırır.”

Bu anlam bireylerle ilgili olanı. Sektördeki şirketlerle ilgili bunu şöyle anlamlandırıyorum ben:

“**Hatıl**”ın sözlük anlamı “**yemlik**”tir. Benim değerlendirmemde “**hatıl**” varlıklarımız demek. “**Harman**” ekosistem demek. “**YAZ**” demek sektörün iyi olduğu zamanlar, devletin teşvikleri, vergisel istisnalar, müşterinin çok olduğu rakibin az olduğu dönemler demek. “**KIŞ**” ise; sektöre verilen teşviklerin daha ince elenip sık dokunduğu, herkese bol keseden dağıtılmadığı, vergisel korumanın kaldırıldığı ancak koruma dönemindeki şartlara kanunlara uyulup uyulmadığının incelendiği, yani eski defterlerin açıldığı dönemleri ifade etmektedir. Eski defterler açıldığında teşviklerden faydalanan şirketler (çok affedersiniz) Harman’a sıtıysa b.ku yedi demektir tabir-i caizse. Ancak harmana gül diktirse gül reçeli yedi demektir.

Teşvikler döneminde yaz döneminde şirketin “**terazisi tezekten ise dirhemi b.ktan olur**”.

Şirketin terazisi altından ise dirhemi de altın olur. Yani işini gücünü düzgün, mevzuata, kanuna uygun yapan şirketlere hiçbir şey olmaz. Ancak işini kara kura- çala çalpa yapan şirketlerin hesapları ve yaptıkları gün gelir ayaklarına dolanır.

Şirketlerimiz günü birlik planlar yerine uzun soluklu sürdürülebilir planlar yapmalı. Bugün mevzuata uygun olmayan ama çok cazip işler-müşteriler gelebilir firmaya. Ancak şirketler bu işleri değerlendirirken başta iş ahlakı olmak üzere mevzuata azami özen göstermeliler. 2022 yılında ülkemizde yaşanan **enflasyon sarmalı ve stokçuluk**, teşviklerden faydalanmak için mevzuatı dolanmak yaygınlaştı. Ama tüm bu kısa vadeli çözümler, kolaycılık, kolay para kazanma, adamını bulma, torpil ayarlama vb. davranışlar kesinlikle sürdürülebilir çözümler değildir. Asla da olmayacaktır. Nice nice büyük büyük şirketler bu şekilde tarihin tozlu raflarında yerini almıştır. Dünyada ve bizatihi ülkemizin ekonomik ve siyasi tarihinde yüzlerce örnek olay vardır. Çünkü niyet hayr değilse sonuç da hayr olmuyor. Tamahkarlık ülkemiz ekonomisinin en büyük davranış bozukluklarından biridir.

Her şey benim şirketin olsun, tüm teşviklerden ben faydalanayım, ihtiyacı olmamasına rağmen ucuz kredi kaynaklarını ben kapatayım, pazarın tek hâkimi ben olayım, rakiplerimi yok edeyim, müşteriye ayıplı malı satayım da ya da ederinden çok pahalı şekilde satayım da sonrasında ne olursa olsun. Biri gider biri gelir. Bu mantık şark kurnazlığıdır. Oysa atalarımızın yaşamışlıklarından imbikle süzölmüş atasözlerimiz ne demiş?

Piyasalardaki büyük şirketlere yüzlerce yıl önce söylenmiş öğütler bunlar. Rekabetle ilgili ne güzel söylemişler:

“Taş taş, baş başa yanaşarak iş olur”

“Taş taş değmeyince duvar olmaz”

“Testi testiye çarpar, biri kırılır, biri çatlar.”

Elbirliği, güç birliği yapın, yıkıcı rekabetten uzak durun demişler anlayana.

“At ele geçer de meydan ele geçmez.” Ne kadar anlamlı günümüz ekosistemleri için. Rakibi yutsan da yıksan da tüm ihaleleri sen alsan da meydan sana kalmaz.

“Tedarikli başa kar yağmaz.”

“Veresiye dediler alalım geldi, istemeye geldiler ölüm geldi.”

En başta yazdığım paragrafta olduğu gibi teşvikleri alırken alıyorsun da istemeye yani kontrole geldiklerinde neden ölesin gelir? Eğer işini düzgün yaptıysan elle gelen düğün bayram olması lazım.

En önemli problemlerimizden biri olan yabancı ürün hayranlığı için atalarımız yüzyıllar önce bizleri uyar-mışlar sanki bugünleri görmüşler.

“Uzak yerin somunu büyük, içi boş olurmuş.”

“Yabanın kazından, köyün tavuğu iyidir.”

Bir de günümüzün mottosu olan anlamı çok büyük ancak içi de o kadar boşaltılan **“şirketlerin sosyal**

sorumluluk” projeleri için bir çift söz etmek isterim. (Samimiyetle bu işi yapanlara saygı ve teşekkürlerimizi sunuyoruz.)

“Güneşinde mendil kurumamak.” Tam da böyle uyguluyorlar bu sosyal sorumluluğu. Mış gibi miş gibi... Attıkları bir taş ama karın gurultusu çok rahatsız edici bu kampanyaların. Adeta **“güneşlerinde mendil kurumuyor”**. Ama kuruyor(MUŞ) gibi kakofoni yaratıyorlar.

Atalarımız binlerce söz göndermişler geçmişten bugüne, binlerce nasihat var. Ancak yine atalarımızın dediği gibi **“Bir musibet bin nasihatten evladır.”**

- da o bir musibet (depremdir, seldir, enflasyondur, işsizliktir, beyin göçüdür, dolarızmdır, kadın cinayetleridir, eğitimsizliktir, bilimden uzaklaşmadır ... dokuza çıktı bu arada) ülkeyi mahvetmeden bir nasihatle çözümler üretmemizi diliyorum hep beraber.

Enerjisa Üretim'den rüzgâr türbininde konser!

Enerjisa Üretim, Balıkesir'de bulunan rüzgâr santralinde bir ilke imza attı. 85 metre yükseklikte gerçekleşen DJ performansı, Türkiye'de rüzgâr türbini üstünde yapılan ilk konseri olmanın yanı sıra, müzik dünyası açısından da ilklerin etkinliği oldu.

Dj Buse Hacıoğlu, kanat yüksekliği 135 metre olan rüzgâr türbininin 85 metre yükseklikteki nasek kısmında sunduğu performans ile Türkiye'nin en yüksekte gerçekleşen konserine imza attı. Hacıoğlu aynı zamanda bu yükseklikte konser veren dünyanın ilk kadın DJ'i oldu.

İş sağlığı ve güvenliği önemlerinin üst seviyede alındığı çekimin öncesinde ekip, iki gün süren yüksekte çalışma eğitimlerini tamamlayarak performansını gerçekleştirdi. Enerjisa Üretim İnsan ve Kültür Genel Müdür Yardımcısı **Ayşegül Gürkale**,

“Dünya Müzik Günü vesilesiyle, sürdürülebilirliğin ve yenilenebilir enerjinin önemini bu kez müziğin gücüyle, tutkusuyla aktarmak istedik. Müziğin ruhuyla birleştiğimiz, çok keyifli ve enerjimizi yansıtan bir etkinlik oldu. Bu özel çalışmamızı doğaya ve yarınlarımıza armağan ediyoruz” dedi. Dünyada bu yükseklikte performans sunan ilk kadın DJ olan **Buse Hacıoğlu** ise, “Benim için çok özel, gurur dolu ve heyecan verici bir deneyimdi. Bu fırsatı sunan Enerjisa Üretim'e teşekkür ediyorum” şeklinde konuştu.

GE, Inogen ve Sertavul'dan hibrit rüzgâr ve güneş projesi

GE ve GE'nin bölgesel çözüm ortağı Inogen, Türkiye'deki ilk Hibrit Rüzgâr ve Güneş projelerinden birini inşa etmek üzere Sertavul tarafından seçildi. Proje devreye girdiğinde, 2020 yılında faaliyete geçen 32 MW'lık rüzgâr santrali ile 30 MW'lık güneş enerjisi santrali entegre edilmiş olacak.

Rüzgâr enerjisi santraline güneş enerjisi sisteminin ilave edilmesi ile kurulacak hibrit proje gün boyunca güneş ışığından ve sıklıkla geceleri esen sert rüzgarlardan enerji üretebilecek. Hibrit sistem, şebekeye dağıtılabilir yenilenebilir enerjiyi iletirken, santralde daha yüksek bir kapasite faktörü sağlayarak tesisin kullanılabilirliğini artıracak. GE, Yenilenebilir Hibrit Sistemler CEO'su Prakash Chandra, bu projenin, Türkiye'de hibrit santrallerin büyümesi için atılan önemli adımlardan biri olduğunu söyledi. Sertavul Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Taş ise “Bu proje ile yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanarak enerji verimliliğinin artmasına ve hava kirliliğinin azalmasına destek olmayı ve ülkemize katkı sağlamayı hedefliyoruz” diye konuştu.

GÜVENLİ GELECEĞİ KODLUYORUZ

TÜRKİYE İÇİN

gürurla 40

1982-2022

Simülasyon teknolojilerinin, komuta kontrol sistemlerinin ve bilişimin öncüsü

HAVELSAN A.Ş. Türk Silahlı Kuvvetlerini
Güçlendirme Vakfı'nın bir kuruluşudur.

Instagram: [havelsan_resmi](#)

Twitter: [HAVELSANResmi](#)

LinkedIn: [Havelsan](#)

YouTube: [Havelsan](#)

Website: www.havelsan.com.tr

TÜRKİYE'NİN

Milli İletişim Gücü

ULAK
HABERLEŞME A.Ş.